SBM YAYINCILIK SAN. VE TİC. A. Ş.

3. Sınıf Fen Bilimleri Etkinlik ve Ödev Çalışma Kitabı: SBM Yayıncılık Yazar Kadrosu

Yayına Hazırlama: SBM Yayıncılık Dizgi ve Grafik Birimi

Yayın Editörleri: SBM Yayıncılık Editörleri

SBM Yayıncılık, 2018

Yayıncı Sertifika No: 34208

ISBN: 978-605-83253-8-8

Baskı: Ankara Özgür Web Ofset Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

Matbaa Sertifika No: 34333

Baskı Tarihi: 2018

*Bu kitap 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kısmen ya da tamamen basılamaz, dolaylı dahi olsa kullanılamaz, teksir, fotokopi ya da başka teknikle çoğaltılamaz. Her hakkı saklıdır, **SORU BANKASI MERKEZİ** YAYINCILIK SAN. VE TİC. A. Ş.'ye aittir.*

SBM YAYINCILIK SAN. VE TİC. A. Ş.

Baskı: ANKARA - **2018**

İvedik Organize Sanayi Bölgesi Melih Gökçek Bulvarı Eminel İş Merkezi 18/121
Tel: (0.312) 395 00 35 • Yenimahalle/ANKARA

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

DÜNYA'NIN ŞEKLİ - DÜNYA'NIN KATMANLARI

- Dünya'nın şeklinin küreye benzediğinin farkına varır.
- Dünya'nın şekliyle ilgili model hazırlar.

ETKİNLİK 1

Eski zamanlarda Dünya'mızın şekli ile ilgili düşünceler ile bunlara ait görselleri eşleştirip, şifreyi yazalım.

1. Eski Yunanlılar, Dünya'nın düz bir tepsi biçiminde olduğunu hatta denizde giden gemilerin tepsinin sonuna geldiğinde aşağı düşeceğini düşünüyorlardı.
2. Dünya'nın öküzün boynuzları üzerinde durduğunu ve öküzün boynuzlarını salladıkça deprem olduğunu düşünüyorlardı.
3. Dünya'nın fillerin hortumları üzerinde duran daire şeklinde olduğunu düşünüyorlardı.
4. Eski Mısırlılar, Dünya'nın uzunca bir sandık, gökyüzünün de o sandığın kapağı olduğunu düşünüyorlardı.

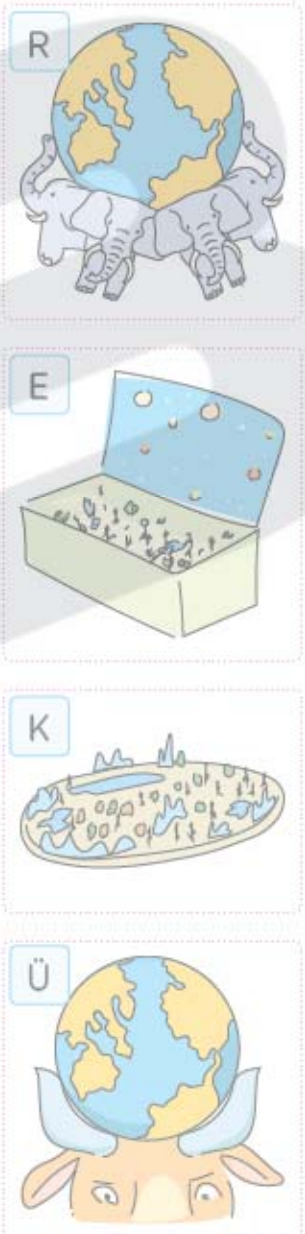

1	2	3	4
K	Ü	R	E

ŞİFRE :

ETKİNLİK 2

Dünya'mızın yuvarlak olduğunu kanıtlayan ifadelerin bulunduğu kutulara "✔" işareti koyalım.

Evin bacasından çıkan dumanın gökyüzüne doğru yükselmesi

Kıyıya doğru yaklaşan yelkenlinin görüntüsünün gözlemlenmesi ✔

Depremlerin meydana gelmesi

Duvara çarpan topun tekrar geri dönmesi

Newton'un ağaç altında otururken başına elma düşmesi

Ankara'dan kalkan uçağın hep aynı yönde giderek tekrar Ankara'ya dönmesi ✔

Dünya'nın uzaydan çekilmiş fotoğrafları ✔

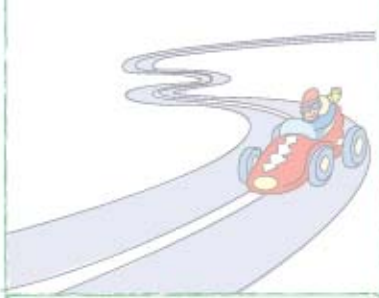

Araçların kıvrımlı yolda hareket etmesi

Paraşüt ile atlayan kişilerin yeryüzüne inmesi

ETKİNLİK 3

Kıyıdan ayrılan bir geminin görüntüsüne ait görselleri Dünya'mızın yuvarlak olduğunu ifade edecek şekilde sıralayalım.

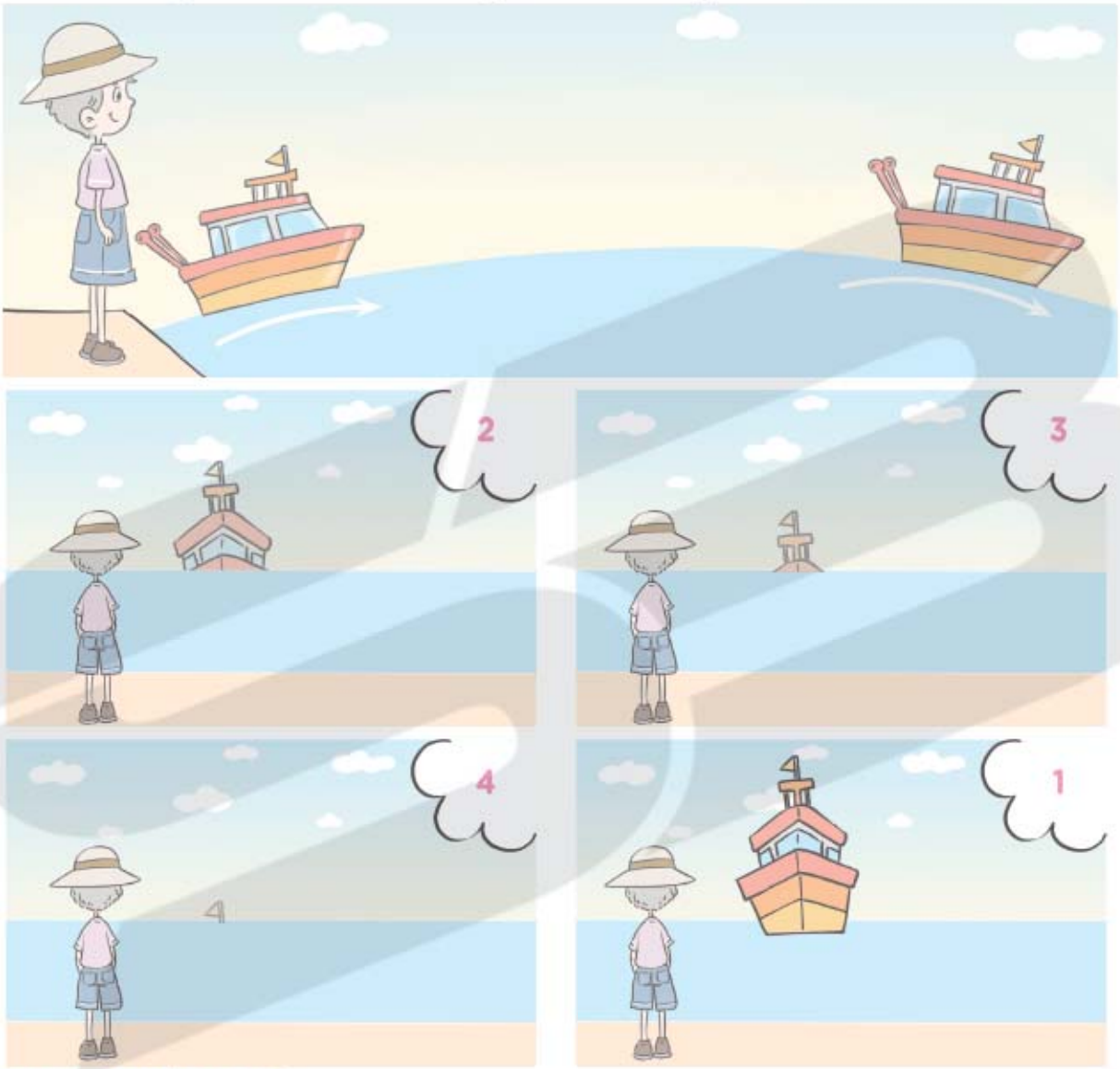

ETKİNLİK 4

Verilen sözcükleri kullanarak boşlukları tamamlayalım.

• Macellan • gözlem • fillerin • küreye
• Birûnî • Dünya'mızın • öküzün

Çok eski zamanlarda insanlar, Dünya'mızın bir ...öküzün... boynuzları veya ...fillerin... hortumları üzerinde durduğunu düşünmüşler.

Ancak Pisagor, ...Macellan..., ...Birûnî... gibi bilim insanları ...gözlem... ve araştırmalarına dayanarak ...Dünya'mızın... şeklinin ...küreye... benzediğini savunmuşlardır.

ETKİNLİK 5

Dünya'mızın şekline benzeyen varlıkları işaretleyelim.

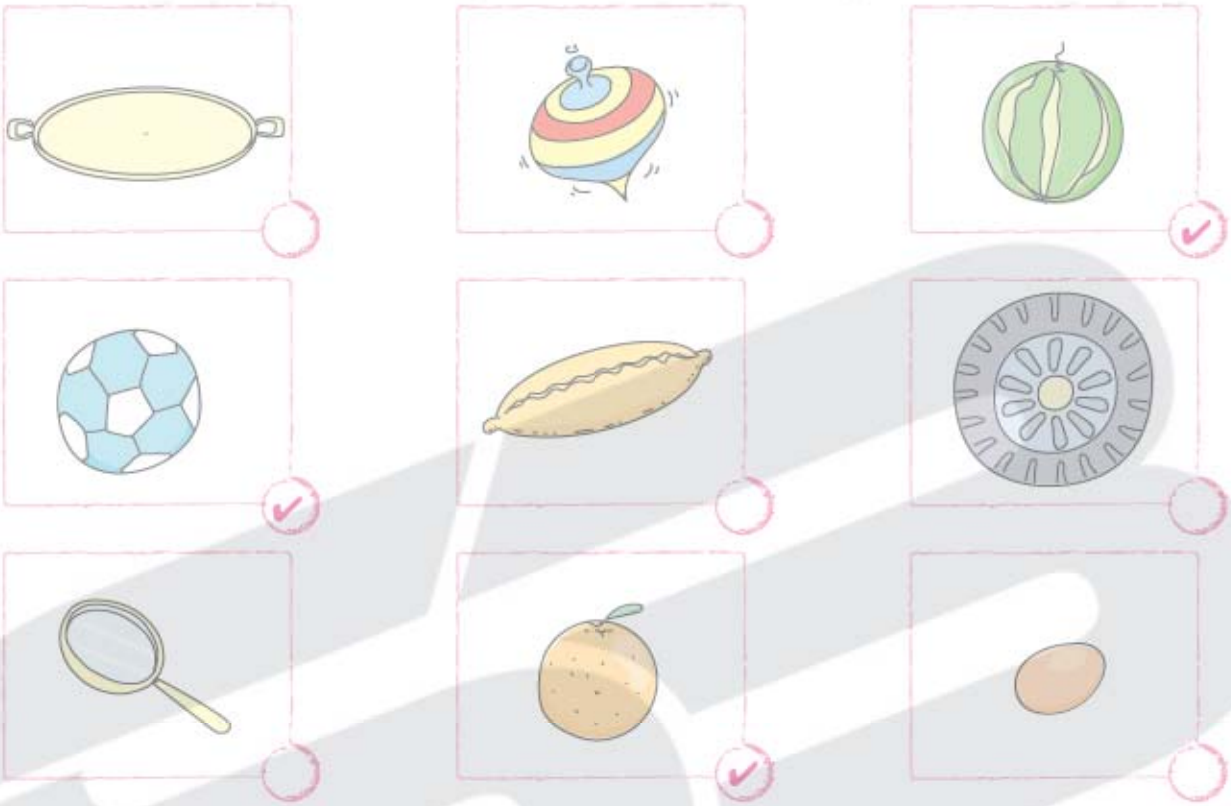

ETKİNLİK 6

Dünya modelini inceleyerek verilen sözcüklerden uygun olanlarla cümleyi tamamlayalım.

✓ silindire
✓ şişkin
✓ koniye
✓ katmanlardan

✓ küreye
✓ ezik
✓ basık
✓ sıvılardan

Dünya'mız, alttan ve üstten ..basık.., yanlardan ..şişkin.. iç içe geçmiş ..katmanlardan.. oluşan ..küreye.. benzemektedir.

ETKİNLİK 7

Dünya'mıza ait katmanların adlarını Dünya modeli ve ilgili açıklamaların üzerine yazalım.

Taş küre (Yer kabuğu) | Ateş küre (Magma/Manto) | Ağır küre (Çekirdek)

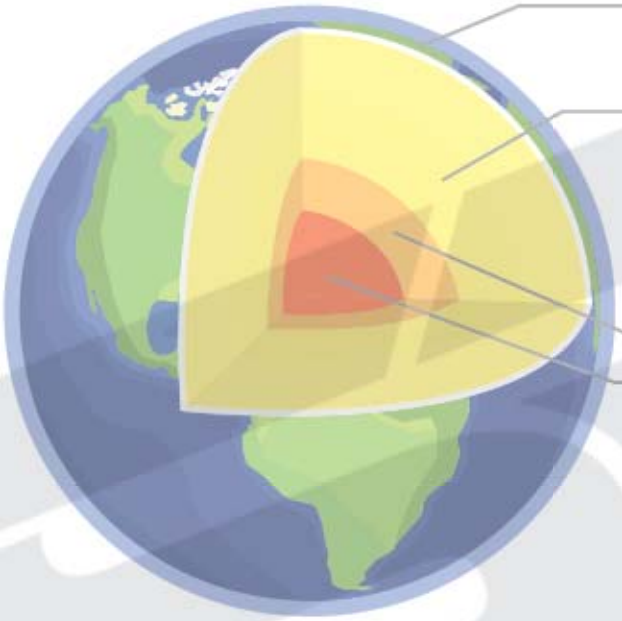

1 **Ağır küre (Çekirdek)**

Dünya'mızın en iç kısmında merkezinde yer alır. Gezegenimizin en ağır ve en sıcak bölümüdür. Çekirdek ve onu saran yarı sıvı dış çekirdekten oluşur.

2 **Ateş küre (Magma/Manto)**

Yer kabuğunun altında bulunur. Yüksek sıcaklık nedeniyle magma adı verilen erimiş kayalardan oluşur. Yanardağlardan yeryüzüne çıkan magmaya lav denir.

3 **Taş küre (Yer Kabuğu)**

En dıştaki ince ve kayalık katmandır. Deniz tabanı dahil tüm gezegeni kaplayan üzerinde yaşadığımız yerdir.

ETKİNLİK 8

Dünya'mızın oluşumu ile ilgili bilgileri oluş sırasına göre sıralayalım.

2 Toz ve gaz bulutu zamanla küçülmeye başlamış. Yarı sıvı durumda çok sıcak kayalardan oluşan küre şekline dönüşmüş.

4 Atmosfer ve bulutlar ortaya çıkmış. Sert kabuk yüzeyinde yağmur sularının birikmesiyle denizler oluşmuş.

3 Dıştan içe doğru soğuyup katılaşmış. Dış sert kabukla örtülmüş, iç içe farklı sıcaklıktaki katmanlar oluşmuş.

1 Kendi etrafında fırıldak gibi dönen gaz ve toz bulutuymuş.

ETKİNLİK 9

Aşağıda verilen haşlanmış yumurtayı Dünya'mızın modeli olarak düşünelim. Numaralarla belirtilen yerlere karşılık gelen katman isimlerini yazalım.

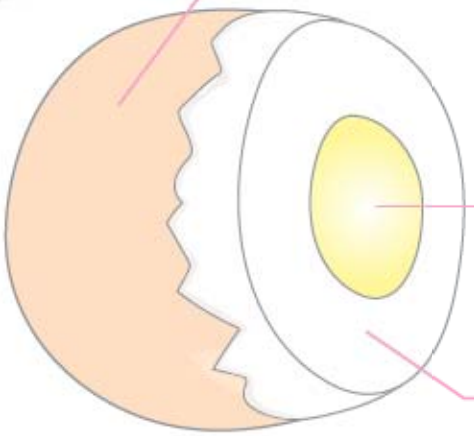

❶ Taş küre (Yer Kabuğu)

❷ Ağır küre (Çekirdek)

❸ Ateş küre (Magma)

ETKİNLİK 10

Oyun hamuru ile oluşturulan Dünya modeline ait görseli "✔" işareti ile belirtelim.

✔

ETKİNLİK 11

Aşağıdaki cümleleri tamamlayalım.

- lav
- ateş küre (magma)
- taş küre (yer kabuğu)
- ağır küre (çekirdek)
- üç
- yağmur sularının

- Dünya'mızın merkezinde yer alan **ağır küre (çekirdek)** gezegenimizin en ağır ve en sıcak bölümüdür.
- Deniz tabanları dahil tüm gezegeni kaplayan **taş küre (yer kabuğu)** katmanı, en dıştaki ince ve kayalık katmandır.
- Yanardağlardan yeryüzüne çıkan magmaya **lav** adı verilir.
- Yer kabuğunun hemen altında bulunan **ateş küre (magma)** katmanı, yüksek sıcaklıktan dolayı erimiş akışkan kayalardan oluşur. Manto olarak da bilinir.
- Denizler, **yağmur sularının** yeryüzünde birikmesiyle oluşmuştur.
- Dünya'mız, birbirini saran farklı **üç** ana katmandan oluşur.

ETKİNLİK 12

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. D Üzerinde yaşadığımız gezegene Dünya adı verilmiştir.

2. Y Sürekli aynı yöne giden uçağın başlangıç noktasına dönmesinin sebebi Dünya'nın düz olmasıdır.

3. Y Dünya'nın oluşumundan günümüze kadar tüm insanlar, Dünya'mızın yuvarlak olduğunu düşünmüştür.

4. D Çekirdek, Dünya'mızın merkezinde bulunan en ağır ve en sıcak katmandır.

5. D Çekirdek ile yer kabuğu arasında ateş küre (magma) katmanı bulunmaktadır.

6. Y Ateş küre (magma) katmanı, yer kabuğunu dıştan saran en soğuk katmandır.

7. D Yer kabuğu katmanı deniz tabanları dahil tüm gezegeni kaplar.

8. D Yer kabuğu Dünya'mızın dış kısmını; çekirdek ve ateş küre iç kısmını oluşturur.

9. D Oyun hamuru ile Dünya'nın katmanları gösterilirken üç farklı renk kullanılır.

10. Y Çekirdek katmanı; üç bölümden oluşmuştur.

11. D Canlıların yaşadığı yere en uzak olan katman çekirdek katmanıdır.

KONU DEĞERLENDİRME - 1

1 Aşağıdakilerden hangisi gezegenimizin adı **değildir?**

A) Ay **B)** Dünya **C)** Yerküre

2 Dünya'mızın şekli hangi geometrik cisme benzemektedir?

A)

B)

C)

3 Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın şekli ile ilgili olarak eskiden inanılan görüşlerden **değildir?**

A) Dünya düz bir tepsidir ve kenarına gelince boşluğa düşeriz.

B) Dünya bir öküzün boynuzları üzerindedir.

C) Dünya alttan ve üstten basık yanlardan şişik küreye benzemektedir.

4

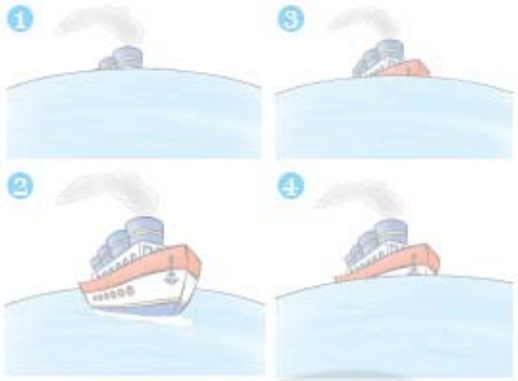

Dünya'mızın yuvarlak olduğunu ispatlamak isteyen biri yukarıdaki resimleri nasıl sıralamalıdır?

A) 1 - 3 - 4 - 2
B) 1 - 3 - 2 - 4
C) 2 - 1 - 4 - 3

5 Ufuk çizgisine baktığımızda kıyıya doğru gelen yelkenlinin önce direği ardından gövdesini görürüz.

Bu durumun sebebi aşağıdakilerden hangisi ile açıklanır?

A) Dünya'nın geniş olması
B) Dünya'nın küre şeklinde olması
C) Dünya'nın büyük olması

6

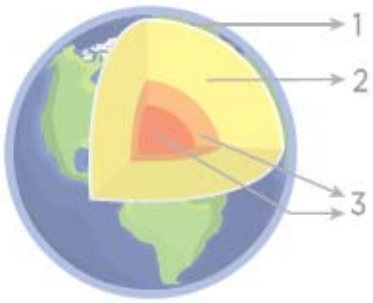

Yukarıda Dünya modeli üzerinde numaralarla belirtilen katmanlar hangisinde verilmiştir?

	Çekirdek	Magma	Yer Kabuğu
A)	3	2	1
B)	2	3	1
C)	3	1	2

7 Seçeneklerden hangisi Dünya'mızın oluşumu ile ilgili teorilerdendir?

A) Kendi etrafında çok hızlı dönen çok büyük bir gaz ve toz bulutuydu.

B) Hızla dönen büyük bir su kütlesiydi.

C) Kendi etrafında çok yavaş dönen çok büyük bir kaya kütlesiydi.

8 Dünya'mızın düz gibi görünmesinin sebebi hangisidir?

A) Dünya'mızın düz olması.

B) Dünya'mızın küre şeklinde olması.

C) Büyük olan Dünya'mızın çok küçük bir parçasını görmemiz.

9

▲ Canlıların üzerinde yaşadığı deniz tabanları dahil tüm gezegeni kaplayan katman

★ Dünya'mızın iç kısmında bulunan ve yüksek sıcaklık sebebiyle erimiş kayalardan oluşan katman

● Dünya'mızın merkezinde bulunan en ağır ve en sıcak katman

Yukarıda özellikleri verilen katmanlar hangisinde doğru verilmiştir?

	Yer Kabuğu	Magma	Çekirdek
A)	★	▲	●
B)	▲	●	★
C)	▲	★	●

10

▲ Pisagor

● Birûnî

◆ Louis Pasteur

★ Macellan

■ Aziz Sancar

Yukarıdaki bilim insanlarından hangileri gözlem ve araştırmalarına dayanarak Dünya'mızın küreye benzediğini savunmuştur?

A) Yalnız ◆ B) ◆ ve ■

C) ▲, ● ve ★

DÜNYA'NIN YAPISI

- Dünya'nın yüzeyinde karaların ve suların yer aldığını kavrar.
- Dünya'da etrafımızı saran bir hava katmanının bulunduğunu açıklar.
- Dünya yüzeyindeki kara ve suların kapladığı alanları model üzerinde karşılaştırır.

ETKİNLİK 13

Açıklamalar ile katmanların adını eşleştirelim.

Okyanuslar, buzullar denizler, göller, akar sular ve yer altı sularından oluşur.	Dünya'nın çevresini sarar ve çeşitli gazlardan oluşur.	Dünya'nın katı yüzeyidir. Dağlar, tepeler, ovalardan oluşur.
Su Küre (Su Katmanı)	Hava Küre (Hava Katmanı)	Taş Küre (Kara Katmanı)

ETKİNLİK 14

Dünya modeli üzerinde ok işareti ile gösterilen katmanların isimlerini yazalım.

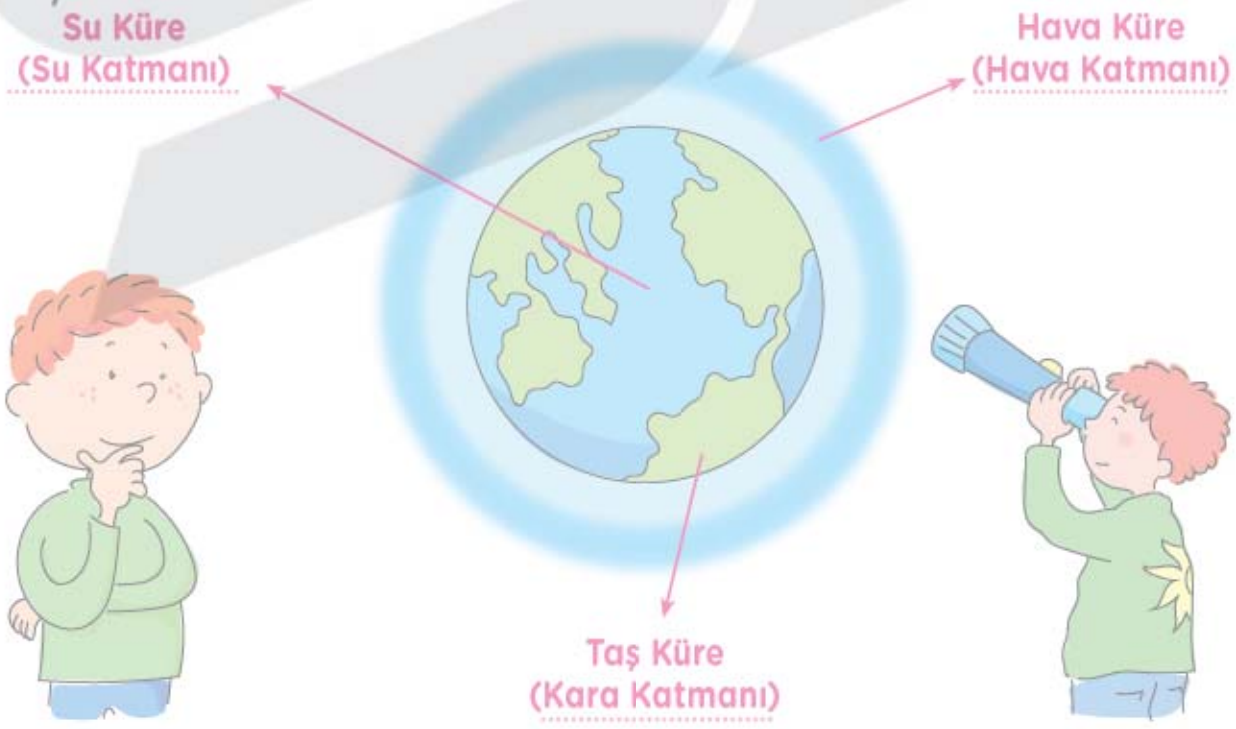

ETKİNLİK 15

Verilen kavramların Dünya üzerinde hangi katmana ait olduğunu yazarak belirtelim.

1. Dağ
2. Okyanus
3. Tepe
4. Oksijen
5. Ova
6. Göl
7. Deniz
8. Nehir
9. Azot
10. Çay
11. Yayla
12. Krater
13. Karbondioksit
14. Dere
15. Vadi

Kara Katmanı	Su Katmanı	Hava Katmanı
- Dağ - Tepe - Ova - Yayla - Krater - Vadi	- Okyanus - Göl - Deniz - Nehir - Çay - Dere	- Oksijen - Azot - Karbondioksit

ETKİNLİK 16

Cümlelerdeki boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayalım.

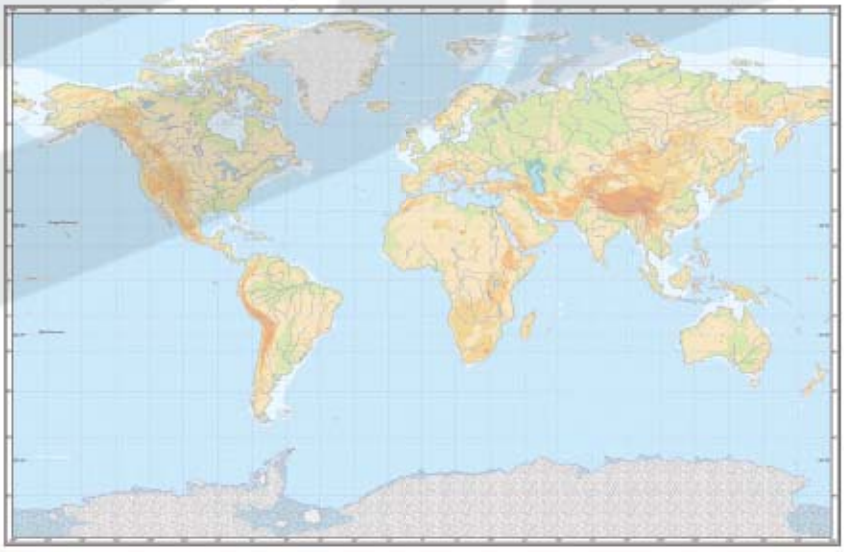

★ Dünya haritasında yeşil ve kahverengi renkler .....karaları..... temsil eder.

★ Dünya haritasında .....mavi..... renk tonları okyanusları, denizleri ve gölleri temsil eder.

ETKİNLİK 17

Verilen doğa olaylarının hangi katmanda gerçekleştiğini boyayarak gösterelim .

Hava Katmanı

Su Katmanı

Kara Katmanı

Heyelan

Fırtına

Girdap

Yağmur

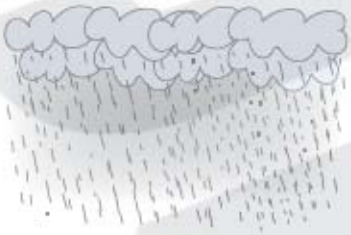

Çığ

Rüzgâr

Sel

Tsunami

Deprem

ETKİNLİK 18

Varlıkların hareketlerinin gerçekleştiği katmanları uygun renklere boyayarak belirtelim.

Kara Katmanı

Su Katmanı

Hava Katmanı

Leyleklerin sıcak ülkelere göçlerde kullandığı katman

Beyaz balinanın yavruları ile dolaştığı katman

Çocukların kardan adam yapıp kar topu oynadıkları katman

Paraşütçülerin helikopterden atladıkları katman

Boğazı yüzerek geçen yüzücülerin bulunduğu katman

Kayak yapan gençlerin bulunduğu katman

Gökyüzünde uçan uçurtmanın bulunduğu katman

Tarlasını süren çiftçinin bulunduğu katman

ETKİNLİK 19

Canlıların yaşam alanlarını işaretleyip sırası ile heceleri kullanarak şifreyi yazalım.

Canlılar	Karada Yaşar	Suda Yaşar
1. Midye	HAV	DÜN ✓
2. Uskumru	TA	YA ✓
3. Karınca	MI ✓	KA
4. Karides	KIR	ZIN ✓
5. Balina	BAY	DÖRT ✓
6. Yengeç	Kİ	TE ✓
7. Gül	Ü ✓	LE

Canlılar	Karada Yaşar	Suda Yaşar
8. Ahtapot	DE	ÇÜ ✓
9. Köpek Balığı	MO	SU ✓
10. Nilüfer	DEL	LAR ✓
11. Akrep	LA ✓	SU
12. Yunus Balığı	BAŞ	KAP ✓
13. Sünger	SU	LI ✓
14. Maymun	DIR ✓	DUR

Şifre: DÜNYA'MIZIN DÖRTTE ÜÇÜ SULARLA KAPLIDIR.

ETKİNLİK 20

Aşağıdaki sözcükleri uygun cümlelere yazalım.

temas mavi gazlar en ince atmosfer tuzlu

Dünya hissederiz hava

a. Dünya yüzeyinin büyük bölümü su tabakasıdır.
b. Kara tabakasının en ince olduğu yerler okyanus ve deniz tabanlarıdır.
c. Hava, su ve kara tabakası birbiriyle temas hâlindedir.
ç. Hava tabakası yağmur, kar, dolu rüzgâr gibi hava olaylarının gerçekleştiği tabakadır.
d. Dünya uzaydan mavi renkte görünmektedir.
e. Atmosfer bizi Güneş'in zararlı ışınlarından korur.
f. Dünya'daki suların büyük bir kısmı tuzlu sudur.
g. Derin bir nefes aldığımızda akciğerlerimize havanın dolduğunu hissederiz.
h. Hava tabakasında birçok canlının solunum yapmasını sağlayan gazlar bulunmaktadır.

ETKİNLİK 21

Dünya haritası üzerindeki okyanus ve kıta isimlerini tamamlayalım ve uygun renklerle boyayalım.

ETKİNLİK 22

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. (D) Dünya'mızın yüzeyi su ve karalarla kaplıdır.
2. (Y) Yer kabuğu dağların doruklarında ince, okyanusların diplerinde kalındır.
3. (D) Dağlar, ormanlar, yaylalar, çöller, ağaçlar kara katmanında yer alır.
4. (Y) Yeryüzü şekillerinden en yükseği ovalardır.
5. (D) Dünya'nın en uzun sıra dağları Hindistan ve Çin arasındaki Himalayalar'dır.
6. (D) Dünya'mızın en yüksek noktası Everest Dağı'dır.
7. (D) Dünya'nın üzerinde okyanuslar ve kıtalar vardır.
8. (Y) Okyanusların suyu içilebilir ve kullanılabilir olduğu için Dünya'da tatlı su sıkıntısı yoktur.
9. (D) Toprak ve suda hava vardır.

KONU DEĞERLENDİRME - 2

1 Dünya modelinde ve haritalarda ..... mavi renk ile gösterilir.

Yukarıdaki ifade hangisiyle **tamamlanamaz?**

A) Karalar
B) Denizler
C) Okyanuslar

2
✓ Dünya'nın katı yüzeyidir.
✓ Canlı sayısının en çok olduğu katmandır.
✓ Kıtalar bu katmandadır.

Yukarıdaki bilgiler hangi katman ile ilgilidir?

A) Hava katmanı
B) Su katmanı
C) Kara katmanı

3 Aşağıdakilerden hangisi hava katmanını hissetmemizi sağlayan bir durumdur?

A) Denize girdiğimizde serinlememiz
B) Rüzgârda saçlarımızın uçuşması
C) Güneş'in etkisiyle terlemek

4

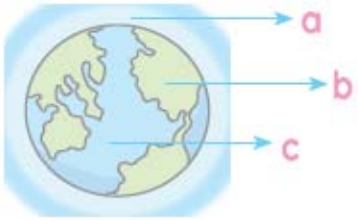

Harflerle gösterilen katmanlar sırasıyla hangi seçenekte doğru olarak belirtilmiştir?

	a	b	c
A)	Hava	Su	Kara
B)	Hava	Kara	Su
C)	Kara	Hava	Su

5 Aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Hava katmanı bizi Güneş'in zararlı ışınlarından korur.
B) Hava, su ve kara katmanı birbirleriyle temas hâlindedir.
C) Taş, toprak, kayadan oluşan katman su katmanıdır.

6

Dünya modelinde en çok hangi rengi görürüz?

A) Yeşil
B) Kahverengi
C) Mavi

7

Hava alanından kalkan uçak hangi katmanı **kullanmamıştır?**

A) Kara **B)** Hava

C) Su

8

✓ Renksiz ve kokusuz olduğu için gözle göremeyiz.

✓ Yelpazeyi yüzümüze salladığımızda hissetiğimiz katmandır.

Yukarıda özelliği verilen katman hangisidir?

A) Su **B)** Hava

C) Toprak

9

✓ Uçaklar yolculuk sırasında kullanır.

✓ Kar, yağmur, rüzgâr gibi hava olayları gerçekleşir.

Yukarıda belirtilen olayların gerçekleştiği katman hangisidir?

A) Kara **B)** Su

C) Hava

10

Su Katmanı

Hava Katmanı

Kara Katmanı

Yukarıdaki görseller ile katmanlar eşleştirildiğinde hangi şekil oluşur?

A)

B)

C)

11 Aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Toprakta ve suda hava olmasaydı içinde canlılar yaşayamazdı.

B) Dünya'mızın yüzeyinde kara-lar daha çok yer kaplar.

C) Kara, hava ve su katmanları birbiriyle temas hâlindedir.

1 Dünya'nın şekli aşağıdaki nesnelerden hangisine benzemektedir?

A)

B)

C)

2 Hep aynı yönde uçan uçağın kalktığı noktaya geri dönmesi hangisini ispatlar?

A) Dünya'nın yuvarlak olduğunu
B) Dünya kendi etrafında döndüğünü
C) Ay'ın, Dünya etrafında döndüğünü

3 Dünya'nın, üzerinde yaşayan insanlara düz bir zemin gibi görünmesinin nedeni nedir?

A) Dünya'nın düz olması
B) Dünya'nın çok büyük olması
C) Dünya'nın yuvarlak olması

4 Aşağıdaki bilim insanlarından hangisi Dünya'nın yuvarlak oluşuyla ilgili bir düşünce **belirtmemiştir?**

A) Birûnî B) Macellan
C) Edison

5

Düz bir tepsiye benzediği ve bir öküzün boynuzları üzerinde durduğu düşünülmekteydi.

Samet'in cevabına göre öğretmeni Samet'e ne sormuş olabilir?

A) Eski çağlarda Dünya'nın şeklinin nasıl olduğu düşünülmekteydi?
B) Dünya nasıl oluşmuştur?
C) Dünya kaç katmandan oluşmaktadır?

6 Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın küreye benzediğini gösteren olaylardan **değildir?**

A) Kıyıdan denize bakan bir kişi, uzaktan gelen geminin ilk önce dumanını, sonra bacasını, en son ise gövdesini görür.
B) Bir uçak belli bir noktadan başlayıp sürekli aynı yöne giderse tekrar başladığı noktaya geri döner.
C) Dünya, Güneş etrafında döner.

7 I. II. III.

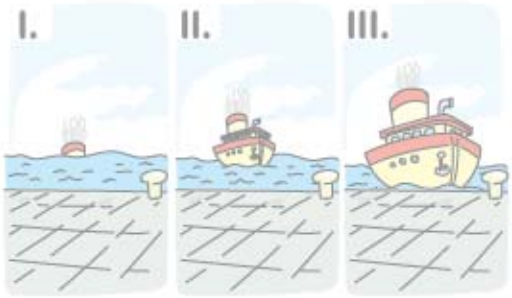

Kıyıya doğru yaklaşmakta olan bir gemiyi ilk önce kaç numaradaki gibi görürüz?

A) I **B)** II **C)** III

8
- ✓ Dünya'mızın iç kısmını oluşturan katmanlardan biridir.
- ✓ Yüksek sıcaklık nedeniyle erimiş kayalardan oluşur.
- ✓ Canlıların yaşadığı katmanın altında bulunur.

Yukarıda özellikleri verilen katman hangisidir?

A) Taş küre (Yer kabuğu)
B) Ateş küre (Magma)
C) Ağır küre (Çekirdek)

9 Aşağıdaki bilgilerden hangisi yer kabuğu katmanı ile ilgili **değildir?**

A) Dünya'mızın tüm yüzeyini kaplar.
B) Üzerinde canlılar yaşar.
C) Çekirdeği sarar.

10 "Dünya'mız iç ve dış olmak üzere iki bölümden oluşur."

Yukarıdaki açıklamaya göre iç ve dış bölümdeki katmanlar hangisinde doğru verilmiştir?

	İç Bölüm	Dış Bölüm
A)	Çekirdek	Magma Yer kabuğu
B)	Magma Çekirdek	Yer kabuğu
C)	Magma	Çekirdek Yer kabuğu

11

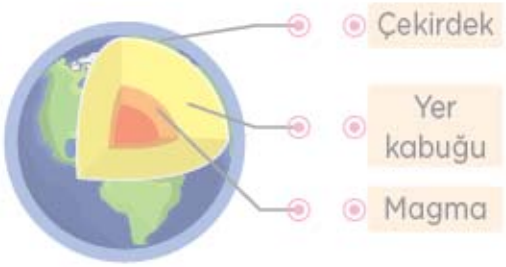

Dünya modelinde belirten noktalar ile katman adları eşleştirmesinden hangi şekil oluşur?

A) **B)** **C)**

1 Aşağıdaki yerküre modellerinden hangisi doğru boyanmıştır?

A)

B)

C)

2 Aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Su katmanı sadece suda yaşayan canlılar için çok önemlidir.

B) Kara katmanı, deniz tabanları dahil tüm gezegeni kaplar.

C) Dünya, uzaydan bakıldığında mavi bir topa benzer.

3 I. Su katmanı Dünya yüzeyinin çoğunu kaplar.

II. Dünya'yı saran gaz örtüsüne atmosfer denir.

III. Dünya, küre şeklinde ve hareketlidir.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri doğrudur?

A) I ve II B) I ve III

C) I, II ve III

4

Yukarıda yürüyüş yapan aile Dünya'nın hangi katmanları ile temas hâlindedir?

A) Kara, hava

B) Hava, su, kara

C) Su, kara

5 ★ Kıtalar, okyanus tabanları, taşlar, dağlar ve toprağın oluşturduğu katmandır.

★ En ince olduğu yerler okyanus ve deniz tabanlarıdır.

Yukarıda özellikleri verilen bilgiler hangi katmana aittir?

A) Kara katmanı

B) Su katmanı

C) Hava katmanı

6

Deniz	Atmosfer	Ova
Tepeler	Dağ	Göl

Tabloda verilenlerden kaç tanesi karaları oluşturur?

A) 3 B) 4 C) 5

7 Uzaydan Dünya'nın fotoğrafı çekildiğinde mavi görünmesinin nedeni nedir?

A) Karanlıkta olması

B) Dünya'nın büyük bir kısmının sularla kaplı olması

C) Dünya'da karaların çok yer kaplaması

8

Dünya'daki suların az bir kısmı ..... I ..... büyük bir kısmı ..... II ..... dur.

Yukarıdaki öğrencinin söylediği bilginin doğru olması için boşluklara hangi sözcükler yazılmalıdır?

	I	II
A)	okyanuslarda	göllerde
B)	tatlı	tuzlu
C)	tuzlu	tatlı

9

	D/Y
Dünya yüzeyinin büyük bölümü su katmanıdır.	
Deniz ve okyanuslardaki sular tatlı sudur.	
Toprakta ve suda hava vardır.	

Yukarıdaki ifadelerin "Doğru-Yanlış" durumu hangisidir?

A)

Y
D
D

B)

D
D
Y

C)

D
Y
D

10 Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Uzaydan çekilen fotoğraflar Dünya'nın küre şeklinde olduğunu kanıtlar.

B) Deprem, erozyon gibi doğal afetler hava katmanında görülür.

C) Göçmen kuşların yükseklerde uçması havanın varlığını kanıtlar.

11

Dünya modelinde numaralandırılarak gösterilen katmanlar hangileridir?

	I	II
A)	Hava	Su
B)	Su	Kara
C)	Kara	Su

12

Yukarıda hangi katmana ait bir görsel **yoktur?**

A) Kara katmanı

B) Hava katmanı

C) Su Katmanı

DUYU ORGANLARI VE TEMEL GÖREVLERİ

- Duyu organlarının önemini fark eder.
- Duyu organlarının temel görevlerini açıklar.

ETKİNLİK 1

Duyu organlarımızın isimlerini yazalım.

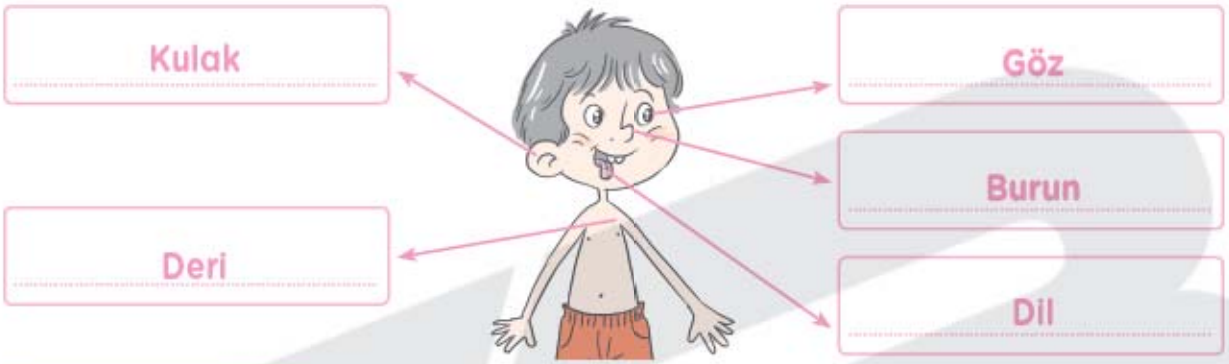

ETKİNLİK 2

Duyu organlarımızı görevleriyle eşleştirelim.

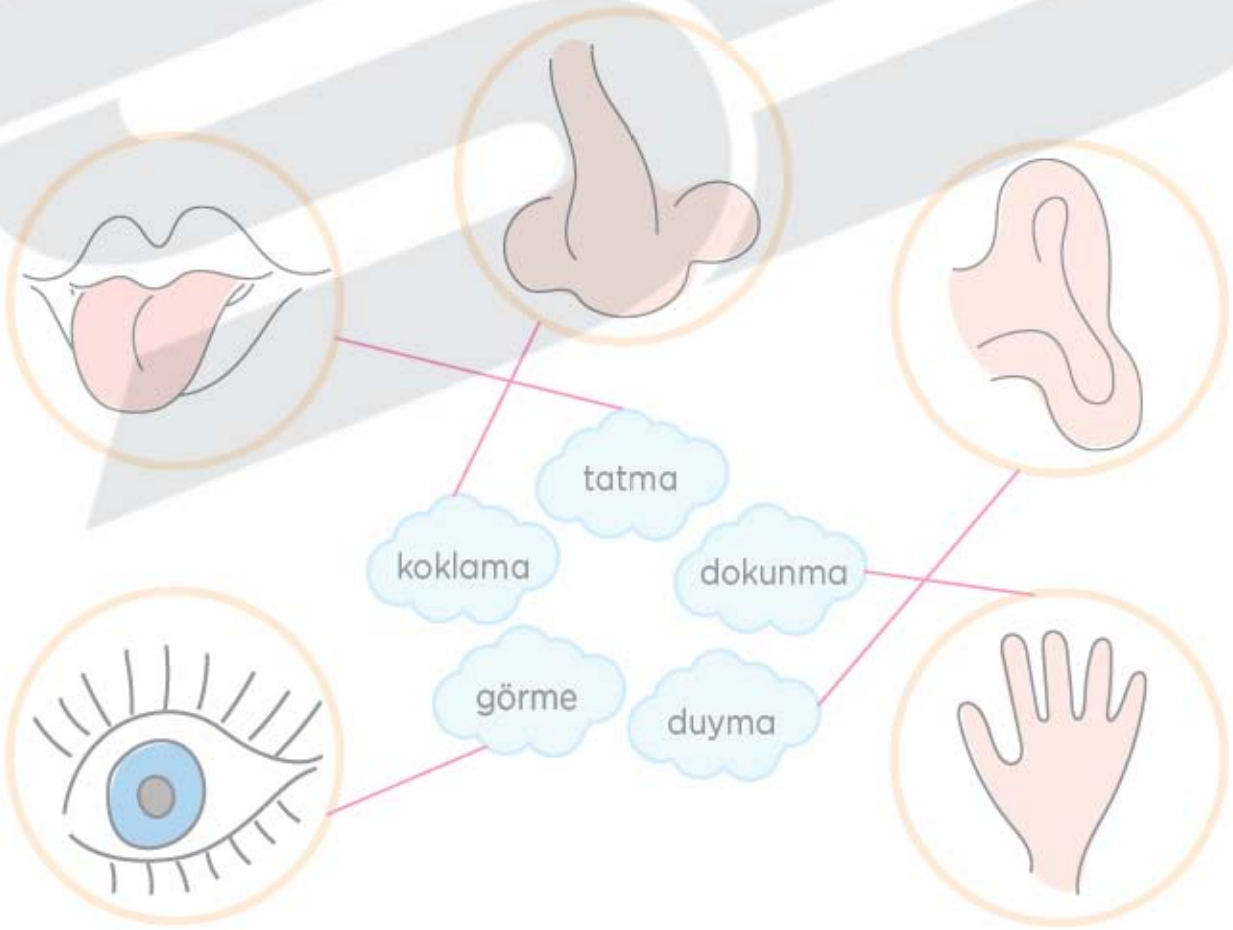

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki durumları algılamak için hangi duyu organımızdan yararlandığımızı işaretleyelim.

	Deri	Göz	Burun	Dil	Kulak
Sıcak süt elimi yaktı.	✓				
Güller çok güzel kokuyor.			✓		
Bu şarkı beni dinlendiriyor.					✓
Tuzlu mısır yedim.				✓	
Üç kitap okudum.		✓			

ETKİNLİK 4

Göz görselini kısımları ve görevleri ile eşleştirelim.

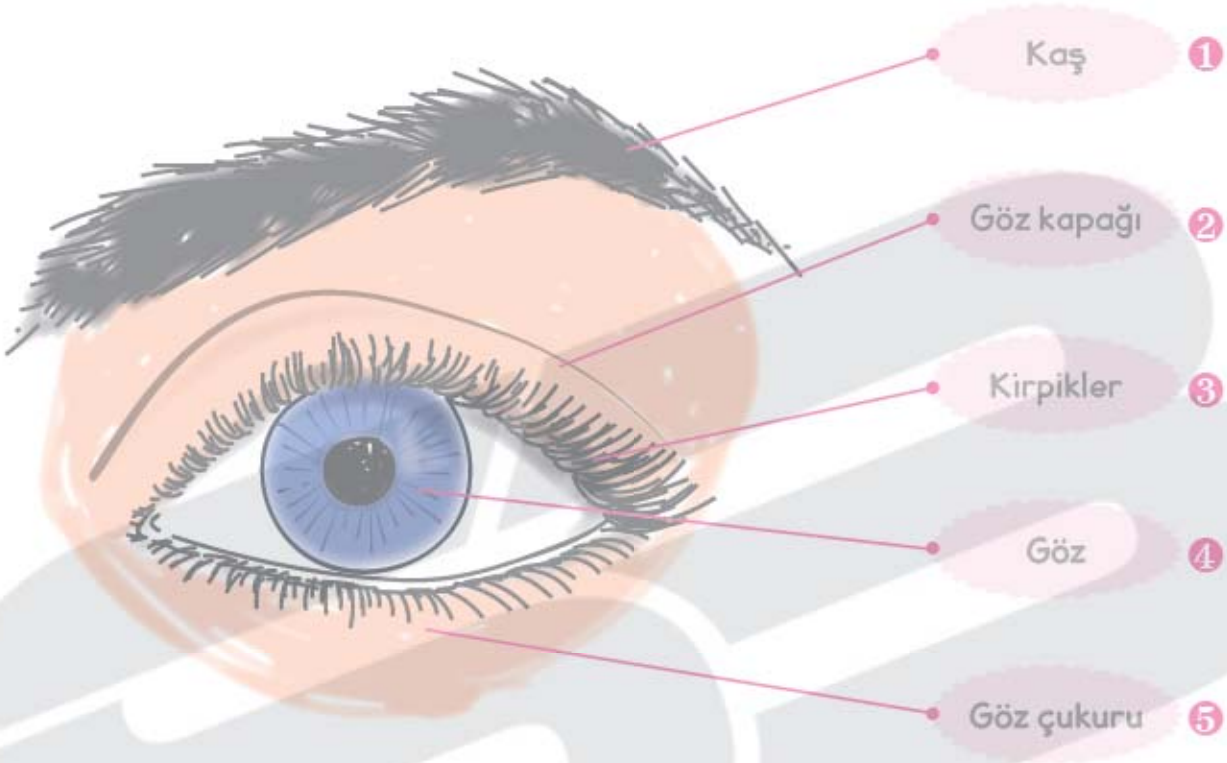

(2) Gözümüzün üstünü kapatarak dışarıdan gelebilecek zararları önler.

(1) Alnımızdan akan terin gözümüze kaçmasını engeller.

(5) Gözümüzün dış darbelere karşı korunmasını sağlayan yuva gibidir.

(4) Çevremizdeki varlıkların şeklini, büyüklüğünü, rengini ve yerini algılamamızı sağlar.

(3) Gözümüze toz gibi zararlı maddelerin girmesini engeller.

(4) Dış dünyaya açılan penceremizdir. Farklı renklerde olabilir.

ETKİNLİK 5

Kulağımız ile ilgili doğru bilgilerin yer aldığı yaprakları sarı renge boyayalım.

İşitmemizi sağlayan duyu organımızdır.

Doktorlar iç organlarımızı kulaklıkla dinlerler.

Dengede durmamızı sağlar.

Doğadaki kuş sesi, su sesi dinlendirir.

Baykuş kadar iyi duyabiliriz.

Çevremizdeki tüm sesleri duymak bize huzur verir.

İş makineleri ve ulaşım araçları huzursuz eder.

Yaklaşan ve uzaklaşan nesneleri fark etmemizi sağlar.

Yarasa bizden daha iyi işitir.

Karıncaların ayak seslerini duyabiliriz.

ETKİNLİK 6

Burun görselini doğru bilgilerle eşleştirelim.

İnsan, rüzgârı koklayarak çok uzaktaki yiyecekleri algılayabilir.

Koku almada ve nefes alıp vermede görevlidir.

Yiyecek ve içecekleri kokusundan tanımamızı sağlar.

Nezle olduğumuzda yiyeceklerin kokusunu daha iyi algılar.

Havadaki tozları süzer, soğuk havayı ısıtır ve kuru havayı nemlendirir.

Burnumuzun içindeki kıllar faydasızdır.

Evdeki gaz kaçağı gibi tehlikeleri fark etmemizi sağlar.

Yiyeceklerin tadını ayırt etmede dille birlikte çalışır.

ETKİNLİK 7

Dilimizle ilgili doğru bilgi kutularını boyayalım.

Dilimiz ağız boşluğunun içinde yer alır.

Yediğimiz ve içtiğimiz besinlerin tadını dilimiz sayesinde algılarız.

Suya benzeyen bir sıvının ne olduğunu ayırt etmek için tadına bakmalıyız.

Dilimizde acı, tatlı, ekşi ve tuzlu yiyecekleri algılayan bölümler vardır.

Besinlerin tadını almada tükürüğün faydası yoktur.

Dilimiz, besinlerin çiğnenmesinde ve yutulmasında görevlidir.

Konuşma sırasında dilin bir katkısı olmaz.

Dilimiz burunla birlikte çalışarak yiyeceklerin tadını daha iyi algılar.

ETKİNLİK 8

Dilimizdeki bölgeleri belirtilen renklere göre boyayalım.

Acı

Tatlı

Tuzlu

Ekşi

ETKİNLİK 9

Tadından tanıyabildiğimiz nesneleri pembeye, sesinden tanıyabildiklerimizi maviye boyayalım.

elma

kedi

araba

ıspanak

süt

zil

uçak

ekmek

çilek

keman

ETKİNLİK 10

Dokunma organımız deri ile ilgili doğru bilgilerin kutucuğunu işaretleyelim. Açıkta kalan kutulardaki harfleri kullanarak şifreyi çözelim.

İ — Yatağın sert ya da yumuşak olduğunu gözümüzle anlayabiliriz. ☐

K — Sütün sıcak veya ılık olduğunu dokunarak anlayabilir. ☑

E — Derimizin kalınlığı vücudumuzun her yerinde aynıdır. ☐

A — Deri tüm vücudumuzu koruyan bir örtü gibidir. ☑

D — Vücudumuzu Güneş'in zararlı etkilerine karşı korurken kendisi zarar görmez. ☐

B — Vücudumuzdaki zararlı maddeler derimizin terlemesi ile dışarı atılır. ☑

S — Vücudumuzun ısısını ve su dengesini korur. ☑

R — Derimiz bizimle beraber büyümez. ☐

L — Derimizin altındaki yağ tabakası üşümemizi engeller. ☑

Şifre: D E R İ

KONU DEĞERLENDİRME - 1

1

A	C	B	İ	L	E
K	K	U	L	A	K
D	E	R	İ	K	M
B	H	U	K	S	U
T	V	N	G	Ö	Z

Bulmacada beş duyu organımızdan hangisi **yoktur?**

A) Göz
B) Deri
C) Dil

2

● Gömleğin rengini
▲ Masanın şeklini
★ Arabanın büyüklüğünü
■ Koltuğun yerini

Yukarıdakilerden hangilerini gözümüzle algılarız?

A) ▲ ve ★ **B)** ▲, ★ ve ■
C) ●, ▲, ★ ve ■

3 Aşağıdakilerden hangisi görme duyusu ile ilgili **yanlış** bir bilgidir?

A) Gözümüz bir aslanın gözü ile aynı gelişmişliğe sahiptir.
B) Kaş, göz çukuru ve kirpikler gözümüzü korur.
C) İnsanların göz renkleri birbirinden farklı olabilir.

4 İşitme duyu organımız vücudumuzun hangi bölümünde yer alır?

A) Gövde
B) Baş
C) Kollar ve bacaklar

5

Eda televizyon izlemek için hangi duyu organını **kullanmaz?**

A) Burun **B)** Göz **C)** Kulak

6 Ailesiyle pikniğe giden Doruk, kuş seslerini duymuş, çiçek kokularını almıştır.

Doruk bu durumlar için hangi duyu organına ihtiyaç **duymaz?**

A) Göz **B)** Burun
C) Kulak

7 Dil ile ilgili verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Tat alma duyu organıdır.
B) Konuşmamıza yardımcı olur.
C) Besinlerin çiğnenmesinde yardımcı olmaz.

• Duyu organlarının sağlığını korumak için yapılması gerekenleri açıklar.

GÖZ SAĞLIĞI

ETKİNLİK 11

Göz sağlığımızla ilgili açıklamaları görselleri ile eşleştirelim.

8

2

4

5

7

1

3

9

1. Güneş'e çıplak gözle bakmak gözümüze zarar verir.
2. Göz sağlığımız için havuç yemeliyiz.
3. Kirli ellerle gözümüze dokunmamalıyız.
4. Güneşli havalarda güneş gözlüğü kullanmalıyız.
5. Kitabı 30 - 40 cm mesafeden okumalıyız.
6. Tozlu ortamlardan uzak durmalıyız.
7. Gözümüzde ağrı, kaşıntı ve yanma olduğunda doktora gitmeliyiz.
8. Televizyonu 3 - 4 m uzaklıktan izlemeliyiz.
9. Uzun süre bilgisayar veya tablet kullanmamalıyız.
10. Uykumuzu yeterince almalıyız.

10

6

KULAK SAĞLIĞI

ETKİNLİK 12

Kulak sağlımızla ilgili doğru açıklamalara ☺, yanlış açıklamalara ☹ çizelim.

☹ Yüksek sesle müzik dinlemek çok keyifli olduğu için kulağımıza zarar vermez.

☺ Kulağımızda ağrı ve akıntı olduğunda doktora gitmek için büyüklerimizden yardım istemeliyiz.

☹ Kulağımız kaşındığında kalemin sivri olmayan ucu ile kaşıyabiliriz.

☺ Kulak temizliğini pamuk yardımıyla yapmalıyız.

☺ Soğuk havalarda kulağımızı kapatmak için bere kullanmalıyız.

☹ Kulak çubuklarını kulağımızın iç kısımlarına kadar sokup temizlemeliyiz.

☺ Gürültülü ortamlardan uzak durmalıyız.

KONU DEĞERLENDİRME - 2

1 Aşağıdakilerden hangisi göz sağlığımıza zarar **vermez?**

A) Tozlu ve pis ortamlarda bulunmak

B) Televizyonu uygun mesafeden izlemek

C) Güneş'e çıplak gözle bakmak

2 Hangisini aile bireyleri ile ortak kullandığımızda göz sağlığımıza zarar verir?

A)

B)

C)

3 Aşağıdakilerden hangisi kulak sağlığı için doğrudur?

A) Tazyikli su ile yıkamalıyız.

B) Sivri şeyler sokmalıyız.

C) Yüksek sesle müzik dinlememeliyiz.

4 ★ Çok gürültülü ortamlarda bulunmamalı,

★ Temizliğini pamukla yapmalıyız.

Yukarıda hangi duyu organımızla ilgili tedbirlerden bahsedilmiştir?

A) Burun **B)** Kulak **C)** Göz

BURUN SAĞLIĞI

ETKİNLİK 13

Burun sağlığımızla ilgili bilgilerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. (D) Bilmediğimiz maddeleri koklamamalıyız.
2. (Y) Burun kıllarımızı koparmalıyız.
3. (D) Havası temiz ortamlarda bulunmalıyız.
4. (D) Burnumuzun içinde oluşan kirleri yıkayarak temizlemeliyiz.
5. (D) Burun kanamalarında burun deliklerinin üst kısmını hafifçe sıkmalıyız.
6. (D) Tekrar eden burun kanamalarında doktora gitmeliyiz.
7. (Y) Burnumuzu sivri ve sert cisimlerle karıştırmalıyız.
8. (D) Sigara içilen ortamlardan uzak durmalıyız.

DİL SAĞLIĞI

ETKİNLİK 14

Dil sağlığımızla ilgili doğru bilgilerin yer aldığı yaprakların kutucuğunu yeşile, yanlış olanlarını kırmızıya boyayalım.

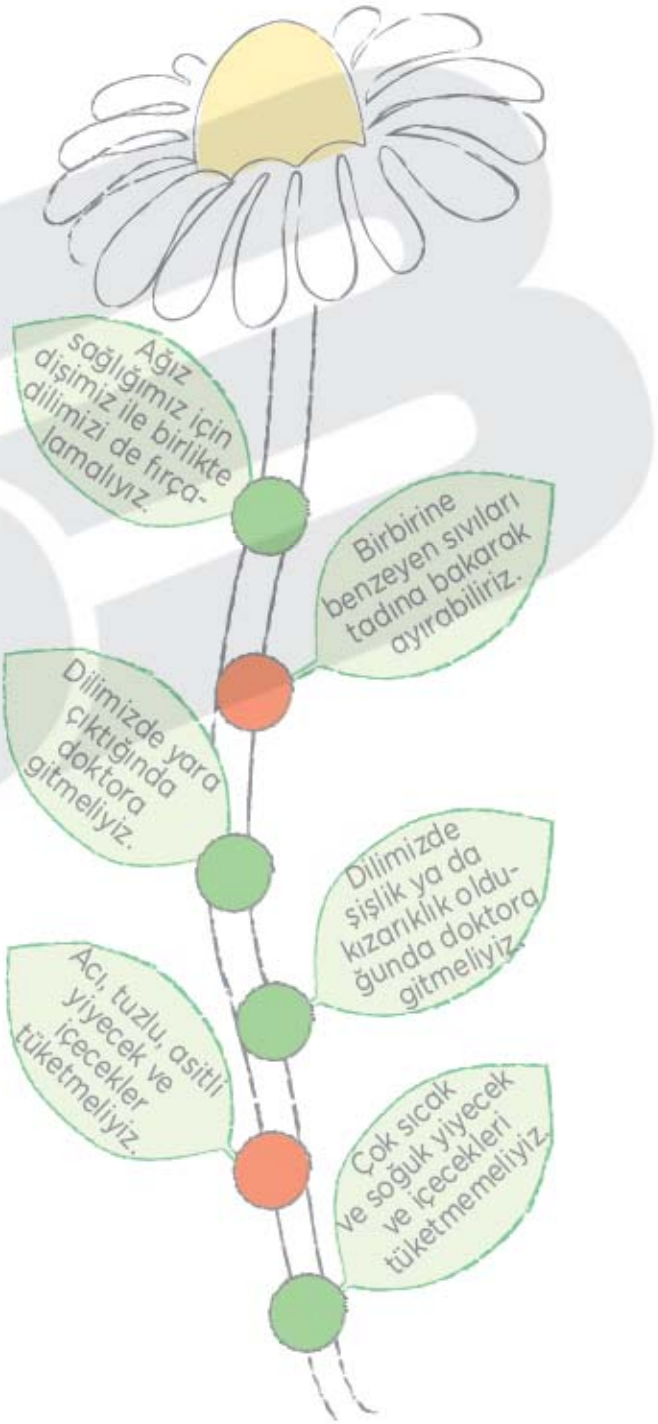

KONU DEĞERLENDİRME - 3

1 Hangisi burnumuz için zararlıdır?

A) Sıcak yemekler

B) Burun kıllarını koparmak

C) Hapşırmak

2

Yukarıdaki şemanın doğru çıkışında hangi şekil vardır?

A) ★ **B)** ● **C)** ▲

3 ▲ Kokusunu bilmediğimiz maddeleri koklamak

● Sigara içilen ortamlarda bulunmamak

★ Keskin ve yoğun kokulu ortamlarda çalışmak

Yukarıdakilerden hangileri burun sağlığı için zararlıdır?

A) ▲ ve ● **B)** ▲ ve ★

C) ● ve ★

4 "Bilmediğimiz maddelerin tadına bakmak ..... sağlığını olumsuz yönde etkileyebilir." cümlesinde noktalı yere hangi duyu organı gelmelidir?

A) Burun **B)** Dil **C)** Deri

5 Hangi besinleri tüketmek dilimize zarar verir?

A) Tatlı **B)** Ekşi

C) Çok soğuk

6 ▲ Dişlerimizi fırçalarken dilimizi de fırçalamalıyız.

● Cips ve asitli içecekler tüketmeliyiz.

★ Dilimizde şişme olduğunda önce eczaneye gitmeliyiz.

Yukarıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Yalnız ▲ **B)** ▲ ve ★

C) ● ve ★

7 Aşırı sıcak ve soğuk besinler tüketmek, öncelikli olarak hangi duyu organımızın sağlığına zarar verir?

A)

B)

C)

DERİ SAĞLIĞI

ETKİNLİK 15

Deri sağlığımızla ilgili açıklamaları ilgili görsellerle eşleştirelim.

1. Deri sağlığımız için düzenli banyo yapmalıyız.
2. Kesici ve yanıcı maddelerden uzak durmalıyız.
3. Uzun süre güneş ışığı altında kalmamalı, güneş kremi kullanmalıyız.
4. Derimizde kızarıklık, şişlik ve kaşınma olduğunda doktora gitmeliyiz.
5. Kirli ve tozlu yerlerden uzak durmalıyız.

KONU DEĞERLENDİRME - 4

1 ✓ Çarpma, vurma gibi darbelerden kendimizi korumalıyız.
✓ Düzenli olarak banyo yapmalıyız.
✓ Uzun süre güneş altında kalmamalıyız.

Yukarıdakilerden kaç tanesi deri sağlığımız için gereklidir?

A) 1 **B)** 2 **C)** 3

2 Aşağıdakilerden hangisi derimize zarar **vermez?**

A)

B)

C)

3 Aşağıdakilerden hangisi deri sağlığı için **yapılmaz?**

A)

B)

C)

ETKİNLİK 16

Soruların cevaplarını bulalım ve şifreyi çözelim.

Deri Hastalıkları Uzmanı — G

duyu organları — N

— R

Kulak-Burun-Boğaz (KBB) Doktoru — U

beş — D

— O

30 - 40 santimetre — L

— A

1. Duyu organlarımızın sayısıdır.
2. Kulak ve burun rahatsızlıklarında gittiğimiz doktordur.
3. Tat alma organımızdır. Yutkunmamıza ve konuşmamıza da yardımcı olur.
4. Göz doktorunda yapılan muayenedir.
5. İnsanlar ve hayvanların koku almalarına yardımcı olur.
6. Derimizde kızarıklık veya döküntü oluştuğunda gittiğimiz doktordur.
7. Varlıkları çeşitli yollarla tanımamızı sağlayan organlardır.
8. Göz sağlığımız için kitapla göz arasında olması gereken mesafe.

1	2		2		4	5	6	3	7	8	3	5	
D	U	Y	U		O	R	G	A	N	L	A	R	I

1

.....				
DERİ	DİL	KULAK	GÖZ	BURUN

Tablonun başlığı hangisi **olmaz?**

A) Duyu Organlarımız

B) Beş Duyumuz

C) Nefes Almamızı Sağlayan Organlar

2 Hangi durumda hem görme hem de işitme organı kullanılır?

A) Uyurken

B) Okurken

C) Televizyon izlerken

3

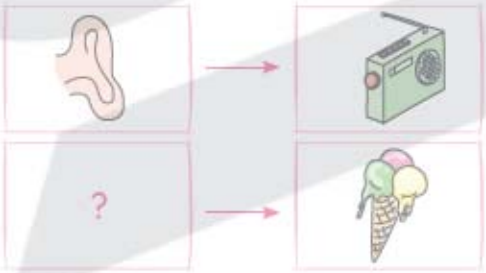

Yukarıdaki eşleştirmeye göre "?" yerine hangisi gelmelidir?

A)

B)

C)

4 "Gözleri görmeyen Ayşe Teyze çiçeği kopardı, kokladı ve yapraklarını inceledi." ifadeye göre Ayşe Teyze hangi duyu organlarını kullanmıştır?

A) Göz - deri

B) Burun - deri

C) Burun - dil

5 Hangi duyu organları sayı olarak benzer **değildir?**

A) Göz - kulak

B) Dil - burun

C) Dil - göz

6

Dil	Koku almamızı sağlar.
Kulak	Tat almamızı sağlar.
Burun	İşitmemizi sağlar.

Duyu organlarımız ve görevleri eşleştirildiğinde hangi şekil oluşur?

A)

B)

C)

7 Duyu organlarından hangisi **yanlış** bir açıklamada bulunmuştur?

A) Aşırı sesli ortamlarda uzun süre kaldığımda zarar görürüm.

B) Aşırı sıcak ve soğuk yiyecek ve içecekler bana zarar verir.

C) Kesici ve yanıcı maddeler bana zarar verir.

8 Aşağıdakilerden hangisi derinin korunması için bir önlem **değildir?**

A) Gürültülü ortamlardan uzak durmak
B) Ezilme ve kesiklere karşı dikkatli olmak
C) Güneş altında uzun süre kalmamak

9

Yukarıdaki görsellerde hangi duyu organı **kullanılmamıştır?**

A) Burun B) Dil C) Kulak

10 Eren, deniz kenarında gördüğü çöpleri toplarken eline cam kırığı battı.

Yukarıda anlatılan olayda Eren, hangi duyu organlarını **kullanmamıştır?**

A) Göz B) Deri C) Dil

11 Gözümüzle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru **değildir?**

A) Gözlerimiz, göz çukurunda darbelere karşı korunur.
B) Kirpikler, toz gibi zararlı maddelerin gözümüze girmesini önler.
C) Göz sağlığı ile beslenme arasında bir ilişki yoktur.

12 Duyu organlarının sağlığıyla ilgili ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Uzun süre bilgisayarda oyun oynamak göz sağlığımıza zarar verir.
B) Yüksek sesle müzik dinlemek kulak sağlığımız için zararlıdır.
C) Sivri cisimlerle kulağımızı temizleyebiliriz.

1 Yiyeceklerin tadını almamızı sağlar.

↓

Koku almamızı sağlar.

↓

Varlıkların sert, yumuşak, soğuk, sıcak olduklarını anlamamızı sağlar.

Yukarıdaki bilgiler sırasıyla hangi duyu organlarını belirtir?

A) Dil, Burun, Deri **B)** Burun, Deri, Dil **C)** Dil, Deri, Burun

2 ✓ Güneşte uzun süre kalmamak
✓ Yeterince su içmek
✓ Düzenli banyo yapmak

Yukarıdaki ifadeler hangi duyu organımızın sağlığı için gereklidir?

A) Dil **B)** Deri **C)** Göz

3 Duyu organlarının sağlığına önem veren Yücel hangisini **yapmaz?**

A) Burun kıllarını koparmaz.
B) Kulağını sivri şeylerle karıştırmaz.
C) Uzun süre güneşlenir.

4 Bahçemizdeki gülü koklarken arı elimi soktu.

Yukarıdaki olayda hangi duyu organı zarar görmüştür?

A) Dil **B)** Burun **C)** Deri

5 ★ Parlak ışık gözlerimizin daha iyi görmesini sağlar.
● Kaşıntı ve alerji olduğu durumlarda doktora gitmeliyiz.
■ Uzun süren burun tıkanıklığında doktora gitmeliyiz.

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) ★ ve ■ **B)** ● ve ■ **C)** ★ ve ●

6 Görme engelliler özel kabartmalı yazılar sayesinde okurlar.

Bu durumdaki bir insan hangi duyu organını kullanarak okur?

A) Göz **B)** Dil **C)** Deri

7 Kulak sağlığımızı korumak için aşağıdakilerden hangisine ihtiyacımız **yoktur?**

A)

B)

C)

8 Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Terlemeye ve boşaltıma yardımcı olan duyu organımız burnumuzdur.

B) Beş tane duyu organımız vardır.

C) Duyu organlarımızı aynı anda kullandığımız durumlar olabilir.

9 "Sahilde yürüyen insanların kumun sıcaklığından ayakları yanar."

Yukarıdaki ifadeye göre insanlar kumun sıcaklığını hangi duyu organı ile algılar?

A) Ayak B) Deri C) Dil

10 Dilimizle yiyecek maddelerinin tatlarını algılarız.

Yukarıda verilen ilişki hangi organlar arasında vardır?

A) Kulak →

B) Göz →

C) Burun →

11

Ablam, gözlerimizi kapatarak dokunduğumuz nesneleri tanımamızı istedi.

Bu oyunda nesneler hangi duyu organı ile tanınabilir?

A) Dil B) Deri C) Göz

12 Hangi durumda tat alma ve koku alma duyu organları bir arada kullanılır?

A) Bahçede oyun oynarken

B) Kırlarda çiçek toplarken

C) Mutfakta annemizin yaptığı yumurtayı yerken

VARLIKLARIN HAREKET ÖZELLİKLERİ

• Hareket eden varlıkları gözlemler ve hareket özelliklerini ifade eder.

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki varlıklardan hareketli olanların kutucuğunu yeşile, hareketsiz olanlarınkini de kırmızıya boyayalım.

Havadaki uçak

Parktaki kamyon

Dünya'mız

Yuvarlanan top

Zıplayan kurbağa

Masadaki kitap

Askıdaki elbise

Gökyüzündeki uçurtma

Çalışan dönme dolap

Uçan kelebek

Boş salıncak

Akan dere

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki görsele göre tabloyu dolduralım.

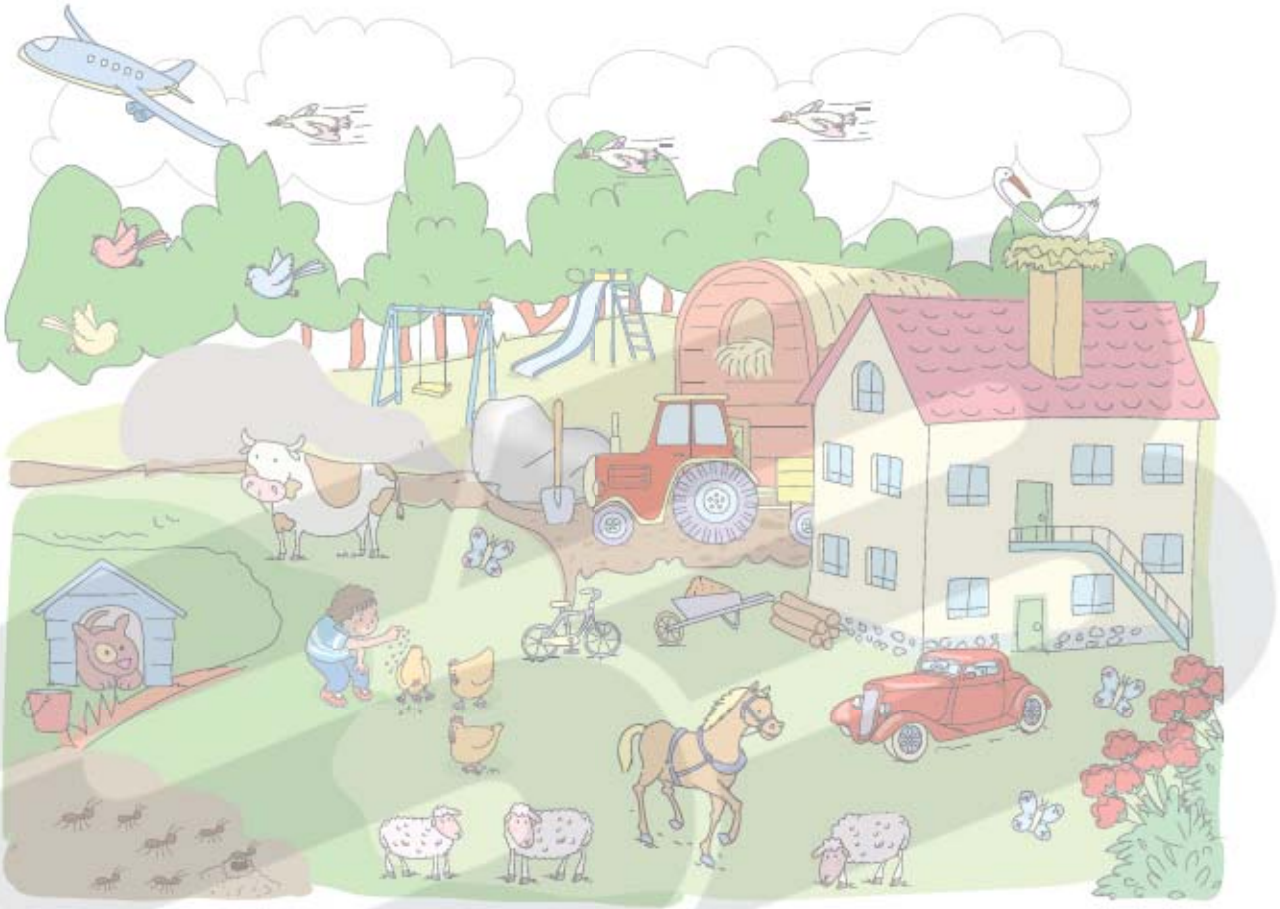

Kendiliğinden Hareket Edenler (Canlı Varlıklar)	Çocuk, at, leylek, inek, köpek, tavuklar, koyunlar, kelebekler, kuşlar, karıncalar, ağaçlar, çiçekler
Kendiliğinden Hareket Edemeyenler (Cansız Varlıklar)	Traktör, ev, uçak, bisiklet, el arabası, kürek, kova, köpek kulübesi, araba, salıncak, kaydırak, odunlar

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki görselleri inceleyelim. Varlıkların hareketlerine göre uygun sözcükleri işaretleyelim.

1.
Yavaşlama
Hızlanma ✓

2.
Yavaşlama ✓
Hızlanma

3.
Yavaşlama ✓
Hızlanma

4.
Yavaşlama
Hızlanma ✓

5.
Yavaşlama ✓
Hızlanma ✓

6.
Yavaşlama ✓
Hızlanma

7.
Yavaşlama ✓
Hızlanma

8.
Yavaşlama
Hızlanma ✓

9.
Yavaşlama
Hızlanma ✓

10.
Yavaşlama
Hızlanma ✓

11.
Yavaşlama ✓
Hızlanma ✓

12.
Yavaşlama
Hızlanma ✓

ETKİNLİK 4

İfadelerdeki noktalı yerleri "yavaşlama" ve "hızlanma" sözcüklerinden uygun olanıyla tamamlayalım.

★ Durağa yaklaşan otobüs ...yavaşlama... hareketi yapar.

★ Koşarken yorulan insan ...yavaşlama... hareketi yapar.

★ Buluttan düşen yağmur damlaları ...hızlanma... hareketi yapar.

★ Pistten kalkış yapan uçak ...hızlanma... hareketi yapar.

★ Uzaya fırlatılan mekik ...hızlanma... hareketi yapar.

★ Pürüzlü düz bir yüzeyde yol alan top ...yavaşlama... hareketi yapar.

★ Gaz pedalına basılan otomobil ...hızlanma... hareketi yapar.

★ Kıyıdan uzaklaşan gemi ...hızlanma... hareketi yapar.

★ Yokuş aşağı paten süren bir çocuk ...hızlanma... hareketi yapar.

★ İstasyona yaklaşan tren ...yavaşlama... hareketi yapar.

★ Ağaca konmak üzere olan kuş ...yavaşlama... hareketi yapar.

★ Piste iniş yapan helikopter ...yavaşlama... hareketi yapar.

ETKİNLİK 5

Aşağıdaki hayvanları hızlıdan yavaşa doğru numara vererek sıralayalım.

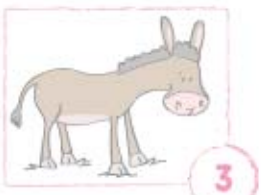
3

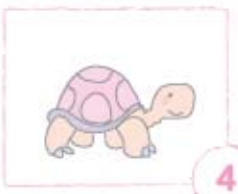
4

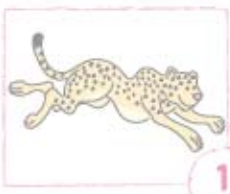
1

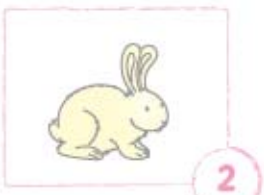
2

ETKİNLİK 6

Görsellerdeki varlıkların yaptığı hareketlere ait kutucuğu boyayalım. Kalan kutucuklardaki harfleri sırasıyla yazarak şifreyi çözelim.

a)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
E	C	A

b)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
N	A	L

c)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
I	K	L

ç)

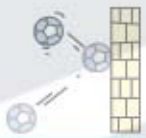

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
A	R	I

d)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
H	A	Z

e)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
E	R	E

f)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
P	K	E

g)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
T	L	N

h)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
F	İ	D

ı)

Dönme	Sallanma	Yön değiştirme
İ	V	R

Şifre: C A N L I L A R H A R E K E T L İ D İ R

ETKİNLİK 7

Görsellerdeki hareket türlerinin dönme, sallanma ve yön değiştirmeden hangilerine örnek olduğunu altlarına yazalım.

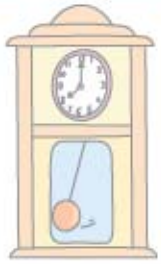

Dönme/Sallanma

Dönme

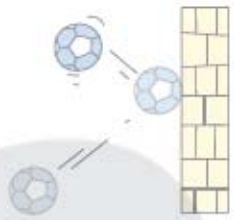

Yön değiştirme

Sallanma

Dönme

Yön değiştirme

Dönme

Sallanma

Dönme

Sallanma

Yön değiştirme

Sallanma

ETKİNLİK 8

Tabloyu hareket türlerine göre örnekteki gibi tamamlayalım.

Hareketler	Hızlanma	Yavaşlama	Dönme	Sallanma	Yön Değiştirme
Hareket eden arabanın tekerleği			✔		
Pürüzlü yüzeyde yuvarlanan misket		✔			
Kale direğine çarpan top					✔
Rüzgârlı havada ağacın dalları				✔	
Geyiği yakalamaya çalışan aslan	✔				
Rampaya çıkan kamyon		✔			
Salıncakta sallanan çocuk				✔	
Yolcu indirecek olan minibüs		✔			
Virajlı yolda ilerleyen araba					✔
Akrep ve yelkovanın hareketi			✔		
Yukarı doğru atılan top		✔			
Dalgalanan bayrak				✔	
Duraktan uzaklaşan otobüs	✔				
Pistten kalkan uçak	✔				
Rakete çarpan tenis topu					✔
Dünya'mızın kendi etrafındaki hareketi			✔		

ETKİNLİK 9

Aşağıdaki cümleleri verilen kavramlarla tamamlayalım.

dönme | sallanma | hareketli | hızlanma | sürekli

cansız | yavaş | bitkiler | canlı | hareketsiz

hızlı | yavaşlama | hareket | yön değiştirme

1. Otomobil kamyondan .....hızlı..... uçaktan .....yavaş..... tır.
2. Çalışan matkabın ucu .....dönme..... hareketi yapar.
3. Dalgalı denizde demir atmış gemi .....sallanma..... hareketi yapar.
4. Ağaçtan düşen elma .....hızlanma..... hareketi yapar.
5. Viraja giren bir araba .....yön değiştirme..... hareketi yapar.
6. Frenine basılan bir araç .....yavaşlama..... hareketi yapar.
7. .....Cansız..... varlıklar kendiliğinden hareket edemezler.
8. Tüm .....canlı..... varlıklar kendiliğinden hareket ederler.
9. Suda yüzen balık .....hareketli..... park edilmiş bir otomobil .....hareketsiz..... dir.
10. .....Bitkiler..... yaprakları ile Güneş ışığına, kökleri ile de topraktaki suya doğru hareket ederler.
11. Bir varlığın bulunduğu noktaya göre yer değiştirmesine .....hareket..... denir.
12. Güneş, Dünya'mız, Ay ve yıldızlar .....sürekli..... hareket ederler.

KONU DEĞERLENDİRME - 1

1 Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Bir varlık yer değiştirmiyorsa hareketlidir.

B) Doğadaki tüm varlıklar kendiliğinden hareket eder.

C) Yüzen balık hareketlidir.

2

- Virajlı yolda ilerleyen araç
- Duvara çarpan top

Yukarıda verilenler hangi harekete örnektir?

A) Sallanma

B) Yön değiştirme

C) Hızlanma

3

Yukarıdaki görsellerde hangi hareket türüne örnek **yoktur?**

A) Sallanma **B)** Dönme **C)** Hızlanma

4 ● Duraktan hareket eden otobüs

★ Yokuştan yuvarlanan top

■ Kırmızı ışığı gören şoför

Yukarıdakilerden hangileri hızlanan hareket yapar?

A) ★ ve ■ **B)** ● ve ★ **C)** ● ve ■

5 ✓ Az pürüzlü yüzeyde yokuş aşağı yuvarlanan kütük

Aşağıdakilerden hangisi verilen harekete benzer?

A) Yeşil ışık yanınca hareket eden araç

B) Durağa yaklaşan otobüs

C) Havaalanına inen uçak

6 Aşağıdaki hayvanlardan hangisi en yavaştır?

A)

B)

C)

7

Görsellerde verilen varlıklarla hangi hareket türü **anlatılmaz?**

A) Dönme **B)** Hızlanma **C)** Sallanma

8 Hangisi yön değiştirme hareketi yapar?

A) Şelaleden akan su

B) Tenis raketine çarpıp dönen top

C) Ağaçtan düşen erik

9

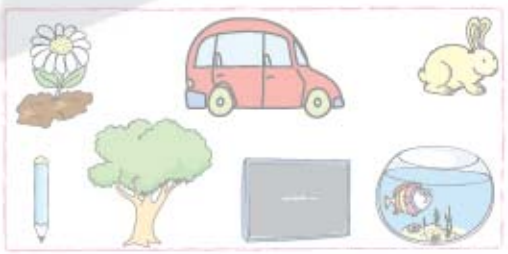

Yukarıda görselleri verilen varlıklardan kaç tanesi kendiliğinden hareket edebilir?

A) 3 **B)** 4 **C)** 5

10 Aşağıdakilerden hangisinde yavaşlama olur?

A) Kedi gören fare

B) Limandan ayrılan gemi

C) Yukarı atılan top

11 Aşağıdakilerden hangisinin hareketi farklıdır?

A)

B)

C)

12 Hangisindeki hareket diğerlerinden farklıdır?

A)

B)

C)

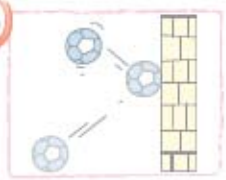

• İtme ve çekmenin birer kuvvet olduğunu deneyerek keşfeder.

ETKİNLİK 10

Verilen ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. Fırının fişini prize takarken çekme kuvveti uygularız. — Y
2. Çantamızı yerden kaldırırken çekme kuvveti uygularız. — D
3. Dolabın kapağını açmak için itme kuvveti uygularız. — Y
4. Bir halterci, ağırlığı yerden kaldırmak için önce çekme sonra itme kuvveti uygular. — D
5. Çekmeceyi açmak için çekme, kapatmak için itme kuvveti uygularız. — D
6. Yerdeki topu ileri doğru hareket ettirmek için itme kuvveti uygularız. — D
7. Şemsiyeyi kapatırken çekme kuvveti uygularız. — D

ETKİNLİK 11

Aşağıdaki görsellerde itme ya da çekme kuvvetlerinden hangisinin kullanıldığını yazalım.

a.
çekme

b.
itme

c.
itme

ç.
çekme

d.
çekme

e.
itme

f.
çekme

g.
itme

ETKİNLİK 12

Verilen durumlardaki kuvvet çeşidini belirleyip ilgili kutucuğu boyayalım.

a. Çocuğun topa vurması → itme / çekme

b. Oltaya takılan balığın sudan çıkarılması → itme / çekme

c. Koşan köpeğin tasması yardımıyla yavaşlatılması → itme / çekme

ç. Yayın gerilmesi → itme / çekme

d. Panoya toplu iğne ile kağıt tutturulması → itme / çekme

e. Çekmecenin açılması → itme / çekme

ETKİNLİK 13

Aşağıda uygulanan kuvvet türlerini boşluklara yazalım.

① itme ② çekme

ETKİNLİK 14

Aşağıdaki şemalarda ortadaki sözcüklerle ilgili olmayan ifadeleri boyayalım.

İTME VE ÇEKME KUVVETİNİN CİSİMLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

• İtme ve çekme kuvvetinin hareket eden ve duran cisimler üzerindeki etkilerini gözlemleyerek kuvvet kavramını açıklar.

ETKİNLİK 15

Verilen şemadaki boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayalım.

çekme | hızını | şeklini | itme | azaltabilir | durdurabilir | dönmesine | hareket | yönünü

KUVVET

- Cisimlere ..itme.. ve ..çekme.. olarak uygulanır.
- Cisimlerin ..dönmesine.. neden olabilir.
- Cisimlerin ..şeklini.. değiştirebilir.
- Cismin ..yönünü.. değiştirebilir.
- Cismin ..hızını.. artırabilir.
- Duran bir cismi ..hareket.. ettirebilir.
- Cismin hızını ..azaltabilir.. .
- Hareket eden bir cismi ..durdurabilir.. .

ETKİNLİK 16

Aşağıdaki cümleleri anlam bütünlüğü olacak şekilde eşleştirelim.

1	Cisimleri hareket ettirebilmek için	4	harekete geçirebilir.
2	Kuvvet, hareket hâlindeki cisimlerin	5	yardım alarak hareket ettirebiliriz.
3	Pedala uygulanan itme kuvveti	1	kuvvet uygulamak gerekir.
4	Kuvvet, hareketsiz cisimleri	6	hareket yönünün tersine kuvvet uygulamalıyız.
5	İterek veya çekerek hareket ettiremediğimiz varlıkları	3	bisiklet tekerleklerini döndürür.
6	Hareketli cisimleri yavaşlatmak ya da durdurmak için	2	hızlanmasını sağlayabilir.

ETKİNLİK 17

Trenin vagonlarında yazan durumları, kuvvetin cisimlerde oluşturacağı değişikliklere göre uygun renklere boyayalım.

ETKİNLİK 18

Verilen olayların kuvvetin hangi etkisiyle meydana geldiğini belirleyip eşleştirelim.

Bir tenis maçında rakete çarpan topun hareketi	Kuvvet hareketsiz cismi hareket ettirebilir.
Frene basılan aracın durması	Kuvvet cisimlerde yön değişikliğine neden olabilir.
Fındığın kırılması	Kuvvet hareket hâlindeki bir cismi hızlandırır.
Bir bisikletlinin yokuş aşağı pedal çevirmesi	Kuvvet hareket hâlindeki bir cismi yavaşlatıp durdurabilir.
Duran aracın hareket etmesi	Kuvvet cisimlerde şekil değişikliğine neden olabilir.

KONU DEĞERLENDİRME - 2

1

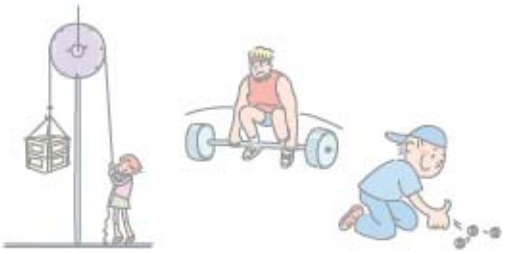

Yukarıdaki görsellerden kaç tanesinde çekme kuvveti vardır?

A) 1 **B)** 2 C) 3

2

Rüzgârın itme kuvvetine neleri örnek olarak verebiliriz?

Öğretmenin sorusunu hangi öğrenci **yanlış** cevap vermiştir?

A)

Topacın dönmesi

B)

Uçurtmanın uçması

C)

Yelkenli geminin denizde ilerlemesi

3

Oyuncak araba doğu yönünde hareket ediyor.

Buna göre arabayı hızlandırmak için hangi yönden itme kuvveti uygulanmalıdır?

A) Batı **B)** Doğu **C)** Kuzey

4 Aşağıdakilerden hangisinde çekme kuvveti uygulanmıştır?

A)

Buzdolabı kapağı kapatma

B)

Halat oyunu

C)

Topa vurma

5

Kaya, şekildeki gibi topunu kaydıraktan aşağı atıyor.

Bu durumda kuvvetin hangi etkisinden söz **edilmez?**

A) Hızlanma **B)** Dönme **C)** Şekil değiştirme

6 Hangisine kuvvet uyguladıktan sonra değişen şekil eski hâline **dönmez?**

A)

B)

C)

7

Ok yönünde hareket eden cismi yavaşlatmak için hangisi yapılmalıdır?

A) A noktasından itme kuvveti uygulanmalıdır.

B) A noktasından çekme kuvveti uygulanmalıdır.

C) B noktasından itme kuvveti uygulanmalıdır.

8

Rakipten gelen pinpon topuna raketle vurulması.	Yön değişikliği
Giden bisikletin frenine basılması.	Dönme
Vidanın, tornavida ile sıkıştırılması.	Yavaşlama ve durma

Uygulanan kuvvet ile etkilerinin doğru eşleştirmesi hangisidir?

A)

B)

C)

9 Kumsal, sırasının üzerine kâğıt parçalarını koyuyor ve üfleyerek yere düşürmeye çalışıyor.

Kumsal kâğıtları yere düşürmek için hangi kuvveti uyguluyor?

A) Dönme **B)** Çekme

C) İtme

10 Aşağıdakilerden hangisinde kuvvetin döndürme etkisi **görülmez?**

A)

B)

C)

11 (I) Dilara dolabı açıyor. (II) Kitabı alıyor. (III) Dolabın kapağını kapatıyor.

Dilara, numaralandırılan cümlelerde hangi hareketleri yapar?

A) I itme, II ve III çekme

B) I ve II çekme, III itme

C) I ve II itme, III çekme

HAREKETLİ CİSİMLERİN SEBEP OLABİLECEĞİ TEHLİKELER

• Günlük yaşamda hareketli cisimlerin sebep olabileceği tehlikeleri tartışır.

ETKİNLİK 19

Aşağıdakilerden hangilerini elle durdurmaya çalışmak tehlikeli durumlara yol açabilir?

1 ✔

2 ☐

3 ✔

4 ✔

5 ☐

6 ✔

7 ☐

8 ✔

9 ✔

10 ✔

ETKİNLİK 20

Doğa olayları da tehlikelere neden olabilir.

Aşağıdaki görsellerden hangileri verilen açıklamaya örnektir?

a ☐

b ✔

c ☐

ç ✔

d ✔

e ☐

f ✔

g ☐

h ☐

i ✔

ETKİNLİK 21

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. (D) Hareketli varlıklar tehlikelere neden olabilir.
2. (D) Koridorlarda hızlı koşmak, kendimize ve başkalarına zarar verebilir.
3. (D) Trafik kazalarının bir kısmı can veya mal kaybıyla sonuçlanır.
4. (Y) Vantilatörü elimizle durdurmak bize zarar vermez.
5. (Y) Hareket eden arabayı önüne geçerek durdurabiliriz.
6. (D) Hareketli varlıkların tehlike yaratmalarının sebebi, insanların dikkatsizliği ve tedbirsizliğidir.
7. (Y) Doğal afetler tehlikelere neden olmaz.
8. (D) Hızlı hareket eden otomobiller kazalara neden olabilir.
9. (Y) Dönen pervaneye dokunmak yaralanmalara neden olmaz.
10. (D) Deprem, can ve mal kaybına neden olabilir.

ETKİNLİK 22

Cümleleri, verilen sözcükler ile tamamlayıp yanlarındaki harfleri kullanarak şifreyi bulalım.

elle İ | arkasından K | dikkatli D

kayayı E | açıp T | koşmamalıyız A

yaralanmalara T | dokunmamalıyız K

1. Bisiklet sürerken yavaş ve dikkatli olmalıyız.
2. Hareket hâlindeki arabaya elle müdahalede bulunmamalıyız.
3. Mikser gibi dönen aletlere, çalışırken elle dokunmamalıyız.
4. Salıncakta sallanan arkadaşımızın önünden ya da arkasından geçmemeliyiz.
5. Okul koridorlarında koşmamalıyız.
6. Sınıfın kapısını hızla açıp kapatmamalıyız.
7. Yokuş aşağı yuvarlanan bir kayayı durdurmaya çalışmamalıyız.
8. Okul bahçesinde hızla koşan arkadaşımızın önüne çıkarak durdurmak yaralanmalara yol açabilir.

Şifre:	D	İ	K	K	A	T	E	T
	1	2	3	4	5	6	7	8

KONU DEĞERLENDİRME - 3

1 Aşağıdaki olayların hangisinde doğadaki hareketlerin neden olabileceği bir tehlike vardır?

A) Ağaçtan düşen elma

B) Şiddetli rüzgârda devrilen ağaç

C) Ağaca takılan uçurtma

2 Aşağıdaki nesnelerden hangisini hareket hâlindeyken durdurmak diğerlerine göre daha tehlikelidir?

A)

B)

C)

3 I. Sürücülerin araçlarının kontrolünü kaybetmesi

II. Salıncaktan hareket hâlindeyken atlayarak inmek

III. Çocuk havuzunda yüzmek

Verilenlerden hangileri tehlikeli bir durum yaratabilir?

A) Yalnız I **B)** I ve II

C) I, II ve III

4 Aşağıdakilerden hangisi güvenlik önlemleri alınarak güvenli yerlerde yapıldığında bizim için tehlike **oluşturmaz?**

A)

B)

C)

5 Aşağıdaki görsellerin hangisinde hareketli cisimlerin tehlikesi **olamaz?**

A)

B)

C)

6 Hangisinde hareketli cismin tehlikesi en azdır?

A) Araba çarpışması

B) Topun başımıza çarpması

C) Yağmur damlasının yüzümüze çarpması

7 Aşağıdaki durumlardan hangisi tehlikeli sonuçlar oluşturabilir?

A) Arkadaşlarla tiyatroya gitmek
B) Sınıfta sohbet etmek
C) Hareket hâlindeki arabaların arkasından tutmak

8 Aşağıdaki öğrencilerden hangisinin verdiği bilgi **yanlıştır?**

A)

İnmek için trenin tam durmasını beklemeye gerek yoktur.

B)

Parkta salıncak hareket hâlindeyken önünden, arkasından geçmek tehlikelidir.

C)

Yokuştan yuvarlanan kaya parçasını durdurmaya çalışmak tehlikelidir.

9 Aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Arabayı hızlı kullanmak tehlikelere neden olabilir.
B) Kek yaparken miksere dokunmak elimizi yaralayabilir.
C) Hareket hâlindeki varlıklar hiçbir zaman zarar vermez.

10 ★ Çığ
★ Deprem
★ Sel
★ Trafik kazası

Yukarıdakilerden hangileri doğa olayları sonucu oluşur?

A) ★, ★ ve ★ **B)** ★, ★ ve ★
C) ★, ★ ve ★

11

Efe

Yağmur ve kar sularının sebep olduğu su taşkınlarıdır. Yerleşim birimleri ve tarım arazilerine zarar verebilir. Can ve mal kaybına sebep olabilir.

Yukarıda Efe'nin anlattığı doğal afet aşağıdakilerden hangisidir?

A) Deprem **B)** Çığ
C) Sel

12 Aşağıda verilen hareket hâlindeki varlıklardan hangisini durdurmak tehlikelidir?

A) Emekleyen oyuncak bebeği durdurmak
B) Hızlı koşan birini durdurmak
C) Kâğıttan yapılmış rüzgâr gülünü durdurmak

1 Begüm, İstanbul'dan Almanya'ya en kısa sürede gitmek için aşağıdaki ulaşım araçlarından hangisini kullanmalıdır?

A)

B)

C)

2 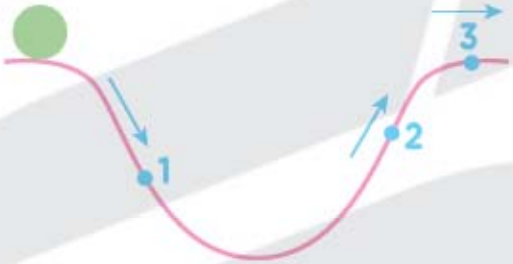

Şekildeki top bırakıldığında kaç numaralı yerde daha hızlı hareket eder?

A) 3 **B)** 2 **C)** 1

3 Aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Kırmızı ışıkta duran araç hızlanır.

B) İstasyona yaklaşan tren dönme hareketi yapar.

C) Duvara çarpan top yön değiştirir.

4

Yukarıdaki I ve II numaralı bisikletliler aynı noktadan hareket etmiştir. Aynı süre içinde I. bisiklet A noktasına, II. bisiklet B noktasına ulaşmıştır.

Bu duruma göre aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) I. bisikletli daha yavaştır.

B) İkisinin de hızları aynıdır.

C) II. bisikletli daha hızlıdır.

5 Bisiklet kullanan kişi bisikleti hareket ettirmek için pedala hangi kuvveti uygular?

A) Çekme **B)** İtme **C)** Sallanma

6 Aşağıdakilerden hangisi kendiliğinden hareket **edemez?**

A)

B)

C)

7 Aşağıdakilerden hangisinde itme ve çekme bir arada **kullanılmaz?**

A) Çekmeceyi açıp kapatmak
B) Şemsiyeyi kapatıp açmak
C) Telefonun tuşuna basmak

8
Aynur

Kuvvet, etki ettiği cisimlerde şekil değişikliği oluşturabilir.

Hangi olay Aynur'un paylaştığı bilgiye örnektir?

A) Odanın kapısını açmak
B) Duran topa vurmak
C) Vazoya çekiçle vurmak

9 1. Çamaşır makinesinin kapağını açmak
2. Şemsiyeyi kapatmak
3. Piyanonun tuşlarına basmak

Yukarıdakilerin hangilerinde çekme kuvveti uygulanmaktadır?

A) 1 ve 2 **B)** 1 ve 3
C) 2 ve 3

10 Ağacı gagalayan ağaçkakanın, ağaca yaptığı hareket aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dönme **B)** İtme
C) Çekme

11 Aşağıdakilerden hangisi kuvvet uygulandığında sallanma hareketi yapar?

A)
B)
C)

12 Aşağıdakilerden hangisi yön değiştirme hareketi **yapmaz?**

A) Duvara çarpan top
B) Güneş'i gören ayçiçeği
C) Daldan düşen elma

13
Dönme

Yön değiştirme

Şekil değiştirme

Kuvvetin cisimler üzerindeki etkisiyle yukarıdaki durumlar eşleştirilirse hangi şekil oluşur?

A)
B) 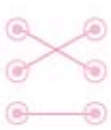
C) 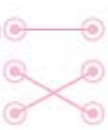

1 Aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Yüksekten bırakılan top hızlanır.

B) Duran topa vurulduğunda top hızlanır.

C) Havaya atılan top hızlanır.

2 Hasan duran bir topa vurarak gol atarsa topa nasıl bir kuvvet uygulamış olur?

A) İtme **B)** Döndürme **C)** Çekme

3 Hangisinde uygulanan kuvvet türü diğerlerinden farklıdır?

A)

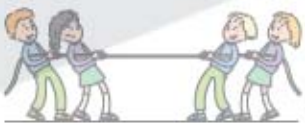

B)

C)

4 Verilen durumların hangisinde önce yavaşlama sonra hızlanma hareketi vardır?

A) Bir otobüsün, yolcu indirmek için durağa yanaşması

B) Köpeği görünce kedinin ağaca tırmanması

C) Havaya atılan topun yere düşmesi

5 Aşağıdaki nesnelerden hangisini hareket hâlindeyken elle durdurmak tehlikeli **değildir?**

A)

B)

C)

6

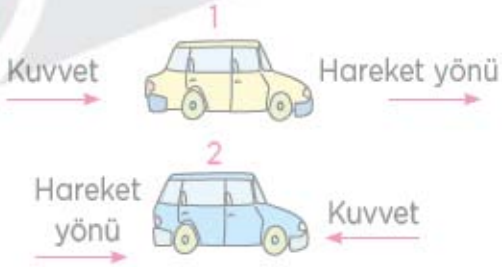

Aynı yönde giden iki oyuncak arabaya uygulanan farklı kuvvetler yukarıda gösterilmiştir.

Bu durumlarda aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

A) 1. hızlanır, 2. yavaşlar.

B) Her ikisi de hızlanır.

C) 1. yön değiştirir, 2. yavaşlar.

7 1. Hareket hâlindeki otomobilin kapısını açmak
2. Oyun parkında salıncağa binmek
3. Balon şişirmek

Yukarıdaki davranışlardan hangilerini yapmak tehlikelidir?

A) Yalnız 1 **B)** 1 ve 3
C) 1, 2, ve 3

8 Aşağıdakilerden hangisi dikkatsizlik sonucu tehlike **yaratmaz?**

A) Çalışan mikser
B) Masadan düşen top
C) Yaydan fırlamış ok

9

Yukarıdaki görsele göre araba hangi ok yönünde hareket eder?

A) 3 **B)** 2 **C)** 1

10 Aşağıdakilerden hangisi akrep ve yelkovanın yaptığı hareketi yapmaktadır?

A)

B)

C)

11 Verilen görsellerin hangisinde itme ve çekme kuvveti birlikte uygulanmaktadır?

A)

B)

C)

12 Hangi öğrenci varlıkların hareket çeşidine **yanlış** cevap vermiştir?

A)

Dönme
Hızlanma

B)

İtme
Çekme

C)

Sallanma
Yön değiştirme

MADDEYİ NİTELEYEN ÖZELLİKLER

• Beş duyu organını kullanarak maddeyi niteleyen temel özellikleri açıklar.

Çevremizde gördüğümüz **belli bir yer kaplayan**, kendilerine özgü özellikleri olan canlı ve cansız tüm varlıklara **madde** denir.

ETKİNLİK 1

Yukarıda verilen bilgiye göre madde olan varlıklara "✓" işareti koyalım.

Toprak

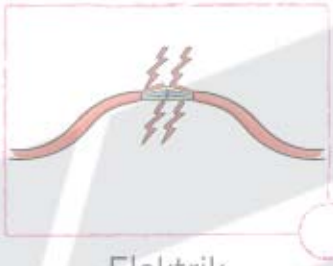
Elektrik

Güneş

Hava

Su

Işık

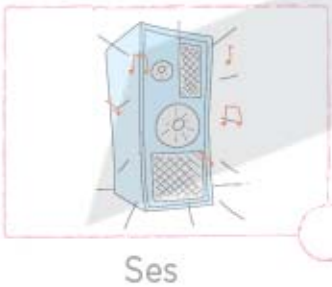
Ses

İnsan

Hayvan

Ekmek

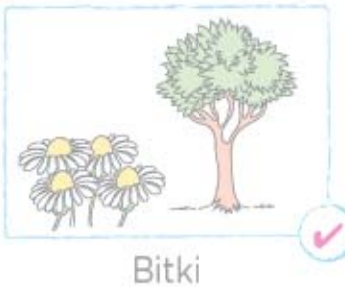
Bitki

Yıldırım

ETKİNLİK 2

Verilen maddeleri ayırt etmek için kullandığımız duyu organlarını tabloda işaretleyelim. (Her madde için birden fazla duyu organı işaretlenebilir.)

Duyu Organları / Maddeler	Kulak	Göz	Deri	Burun	Dil
		✔		✔	✔
		✔	✔	✔	
		✔	✔		
	✔	✔			
		✔		✔	✔

ETKİNLİK 3

Maddeyi niteleyen özellikleri hangi duyu organlarını kullanarak belirlediğimizi işaretleyelim.

Maddeyi Niteleyen Özellikler	Kullandığımız Duyu Organları	
Sertlik - Yumuşaklık	Deri ✔	Burun ○
Esneklik	Kulak ○	Deri ✔
Kırılganlık	Deri ✔	Dil ○
Renk	Burun ○	Göz ✔
Koku	Dil ○	Burun ✔
Tat	Deri ○	Dil ✔
Pürüzlülük - Pürüzsüzlük	Deri ✔	Kulak ○

ETKİNLİK 4

Aşağıdaki sert maddelerin kutusunu kırmızıya, yumuşak maddelerin kutusunu maviye boyayalım.

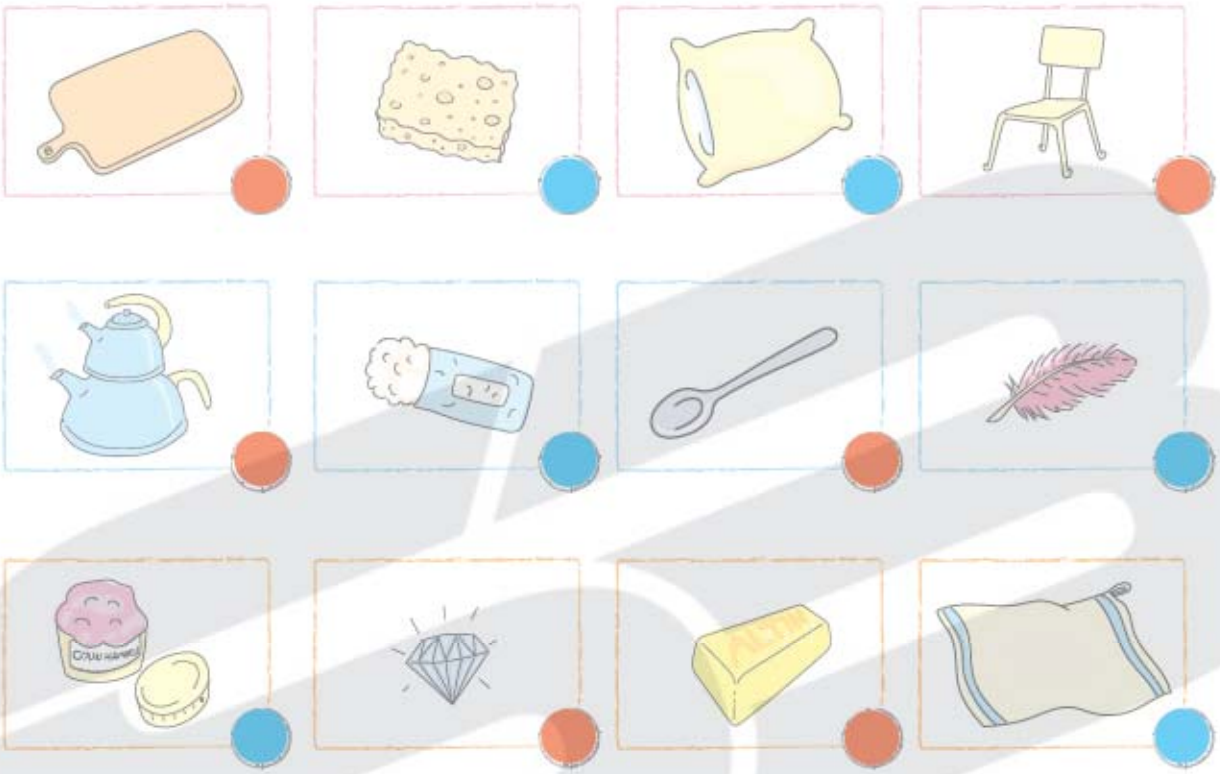

ETKİNLİK 5

Aşağıdaki maddeleri en sertten en yumuşağa doğru numaralandırarak sıralayalım.

a)

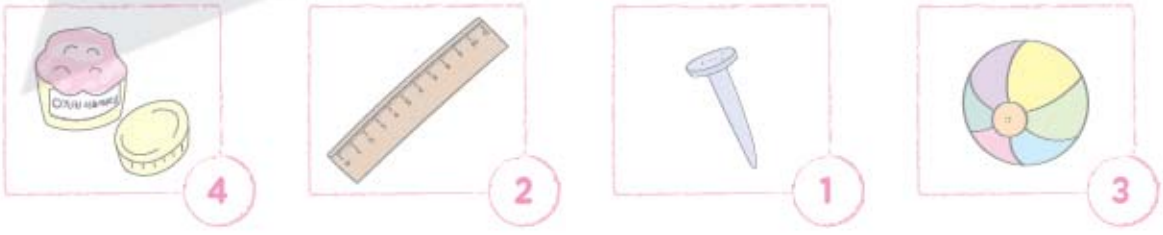

b)

ETKİNLİK 6

Aşağıdaki maddeleri esneklik - kırılganlık durumlarını işaretleyerek belirleyelim.

	Sünger	Cam	Porselen	Top	Paket lastiği	Mermer	Balon	Yay	Kurşun kalem	Silgi	Araba lastiği	Trambolin
Esnek	✔			✔	✔		✔	✔		✔	✔	✔
Kırılgan		✔	✔			✔			✔			

ETKİNLİK 7

Aşağıdaki sözcükleri kullanarak boşlukları tamamlayalım.

kırılgan - esnek - eski - lastik - kırılganlığı - zor - porselen - yoktur

- Sünger ve ...lastik... gibi maddeler eğilip, bükülüp, sıkıştırılıp, uzatıldıktan sonra bırakıldığında tekrar .....eski..... hâline döner. Bu tür maddelere .....esnek..... maddeler denir.
- Cam, ...porselen... gibi sert maddelerin esneklik özelliği .....yoktur..... Böyle maddelere ....kırılgan.... maddeler denir.
- Her maddenin .....kırılganlığı..... farklıdır. Bazıları kolay bazıları ise daha .....zor..... kırılabilir.

ETKİNLİK 8

Aşağıdaki ifadelerin Doğru (D) - Yanlış (Y) durumlarını belirleyelim.

D Esnek maddeler kuvvet uygulanınca uzayıp kısalabilir.

Y Kalem yayı ve stres topu kırılgan maddelerdir.

D Kırılgan ve esnek maddelerin kullanım alanları farklıdır.

Y Esneklik özelliği olmayan maddelerin kırılma özelliği de yoktur.

Y Esnek maddelerin şekli hiçbir zaman değişmez.

ETKİNLİK 9

Görsellerde verilen maddelerin "pürüzlü" veya "pürüzsüz" olma durumunu altına yazalım.

1 pürüzlü

2 pürüzsüz

3 pürüzlü

4 pürüzsüz

5 pürüzlü

6 pürüzsüz

7 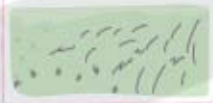 pürüzlü

8 pürüzlü

9 pürüzlü

10 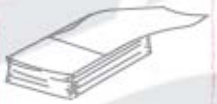 pürüzsüz

11 pürüzlü

12 pürüzlü

ETKİNLİK 10

Aşağıdaki yüzeyleri çok pürüzlüden pürüzsüze doğru numara vererek sıralayalım.

a)

Toprak bahçe 2

Boy aynası 4

Taşlı bahçe 1

Mutfak tezgahı 3

b)

Buz pisti 4

Asfalt yol 2

Mermer 3

Kumsal 1

ETKİNLİK 11

Aşağıdaki maddelerin özelliklerine göre kutucuğunu boyayalım.

tatlı
acı
ekşi

tatlı
acı
ekşi

tatlı
acı
ekşi

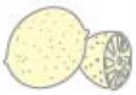

tatlı
acı
ekşi

tatlı
acı
ekşi

tatlı
acı
ekşi

ETKİNLİK 12

Renksiz maddeleri sarı renge boyayıp, harflerini sırayla yazarak şifreyi çözelim.

havuç (K)	su (M)	yaprak (A)
balık (L)	çimen (R)	hava (A)
doğal gaz (D)	toprak (E)	altın (Y)
kömür (E)	cam (D)	süt (R)
kâğıt (K)	taş (A)	oksijen (E)

Şifre: M A D D E

ETKİNLİK 13

Birbirine benzemesine rağmen kokusuyla ayırt edebileceğimiz maddelerin harflerini boyayıp şifreyi çözelim.

kakao	B	kahve
süt	U	ayran
tuz	A	şeker
benzin	R	su
gazoz	U	kolonya
altın	F	bakır
çamaşır suyu	N	su

Şifre: B U R U N

ETKİNLİK 14

Aşağıdaki maddelere ait olan özelliklerin kutusunu kırmızıya boyayalım.

a)

Pürüzlü	Pürüzsüz
Sert	Yumuşak

b)

Tatlı	Acı
Renkli	Renksiz

c)

Renkli	Renksiz
Kokulu	Kokusuz

ç)

Pürüzsüz	Yumuşak
Esnek	Kırılgan

d)

Esnek	Kırılgan
Pürüzlü	Pürüzsüz

e)

Tatlı	Ekşi
Renkli	Renksiz

f)

Sert	Yumuşak
Renkli	Renksiz

g)

Kokulu	Kokusuz
Pürüzlü	Pürüzsüz

ğ)

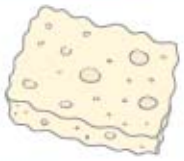

Esnek	Kırılgan
Sert	Yumuşak

h)

Sert	Yumuşak
Pürüzlü	Pürüzsüz

ı)

Esnek	Kırılgan
Sert	Yumuşak

i)

Sert	Yumuşak
Pürüzlü	Pürüzsüz

ETKİNLİK 15

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. (D) Sert maddelere elle şekil vermek çok zor veya imkansızdır.
2. (Y) Sağlam olması gereken eşyalar yumuşak maddelerden yapılır.
3. (D) Yüzeyi girintili çıkıntılı maddeler pürüzlü maddelerdir.
4. (D) Kışlık lastiklerin pürüzlü olması karlı ve buzlu yollarda kaymayı engeller.
5. (Y) Zımpara; ahşap, mermer gibi yüzeylerin pürüzlülüğünü artırmak için kullanılır.
6. (D) Tuz, şeker gibi maddelerin renk ve şekilleri benzer olduğu için tatlarından ayırt ederiz.
7. (D) Esnek maddelere uygulanan kuvvet kalkınca madde eski hâline döner.
8. (D) Maddeyi niteleyen özellikleri duyu organlarımızla algılarız.
9. (D) Maddenin sert ya da yumuşak oluşunu dokunarak anlayabiliriz.
10. (Y) Esnek maddelerden yapılan eşyalar kırılgan olur.
11. (Y) Tüm maddeleri renklerine bakarak ayırt edebiliriz.
12. (Y) Kırılgan maddeler aynı zamanda esnek olabilir.
13. (D) Misket pürüzsüz yüzeylerde daha çok yuvarlanır.
14. (D) Kırılgan maddeler kuvvet kalktıktan sonra tekrar eski hâline dönmez.
15. (D) Kışın kaymayı engellemek için tabanı pürüzlü olan ayakkabılar tercih edilir.

KONU DEĞERLENDİRME - 1

1

Yukarıdaki varlıkların ortak özelliği nedir?

A) Madde olmaları
B) Cansız olmaları
C) Canlı olmaları

2 Maddelerin sıcak ya da soğuk olduklarını hangi duyu organımızla algılarız?

A)

B)

C)

3

Yukarıdaki maddelerin özelliklerini hangi duyu organlarımızla algılarız?

A) Burun - deri **B)** Göz - deri
C) Dil - deri

4 I. II. III.

Yukarıdaki maddelerden hangileri kırılgandır?

A) Yalnız I **B)** I ve II
C) I ve III

5 Aşağıdakilerden hangisi madde **değildir?**

A)
Güneş

B)
Yıldırım

C)
Hava

6 Aşağıda çocukların söylediği ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A)
Kışlık ayakkabı tabanları, yazlık ayakkabı tabanlarına göre daha pürüzlüdür.

B)
Elmas, camdan daha serttir.

C)
Silgi, paket lastiğinden daha esnektir.

7 Öğretmen öğrencilerinden kırılgan ve pürüzsüz bir madde getirmelerini istiyor.

Hangi madde **götürülmemelidir?**

A) B) C)

8

Kavun	Renksiz
Hava	Sert
Taş	Kokulu

Maddelerin özelliklerinin doğru eşleştirilişi hangisidir?

A) B) C) 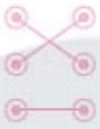

9

Gözlük camı	..... maddeye örnektir.
Lastik	..... maddeye örnektir.
Salatalık	..... maddeye örnektir.

Verilen maddelerin özellikleri hangisinde sırasıyla doğru verilmiştir?

A) Kırılgan, Esnek, Kokulu
B) Pürüzsüz, Sert, Kokulu
C) Pürüzlü, Esnek, Renkli

10 ★ Kırılgan, parlak
★ Kokulu, renkli
★ Esnek, yumuşak

Yukarıdaki özelliklere uygun örnekler hangi seçenekte verilmiştir?

	★	★	★
A)	Cam Sürahi	Süt	Oyun hamuru
B)	Ayna	Kakao	Sünger
C)	Çelik tencere	Çilek	Yay

11 ✓ Renksizdir.
✓ Pürüzsüzdür.
✓ Kırılgandır.

Yukarıdaki özellikler hangi maddeye ait olabilir?

A) B) C)

12 Aşağıdakilerden hangisi kokulu bir madde **değildir?**

A) B) C)

13 Karlı ve buzlu havalarda arabalara kış lastikleri takılmasının nedeni hangisi **olamaz?**

A) Pürüzlü yüzey elde etmek
B) Karlı ve buzlu yollarda kaymayı engellemek
C) Pürüzsüz yüzey elde etmek

BAZI MADDELER VÜCUDUMUZA ZARAR VEREBİLİR

• Bazı maddelere dokunma, bakma, onları tatma ve koklamanın canlı vücuduna zarar verebileceğini tartışır.

ETKİNLİK 16

Tatmak, dokunmak, bakmak ya da koklamak gibi eylemlerde insan vücuduna zarar verebilecek maddelerin kutusunu kırmızıya boyayalım.

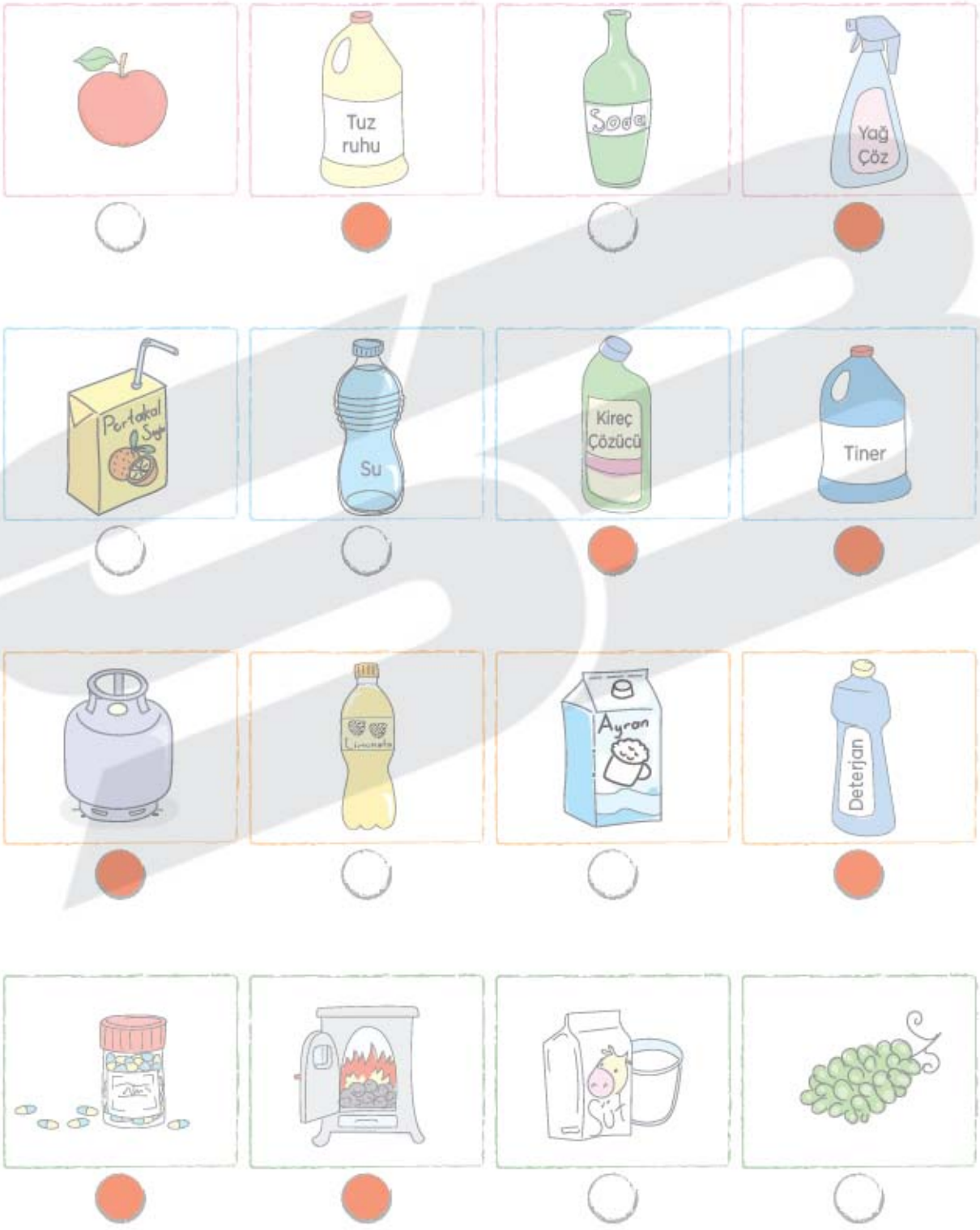

ETKİNLİK 17

Aşağıdaki maddelerin uyarıları hangisi olabilir? İşaretleyelim.

1.

- [x] Derinize ve gözünüze temas ettirmeyiniz.
- [ ] Kokusuna bakınız.

2.
- [ ] Çocuklar da kullanabilir.
- [x] Çocuklardan uzak tutunuz.

3.
- [x] İçindeki gaz zarar verir.
- [ ] İçindeki gaz zarar vermez.

4.
- [x] Çocukların ulaşamayacağı yerlerde saklayınız.
- [ ] Doktora sormadan içiniz.

5.
- [x] Yanıcı maddedir. Ateşten uzak tutunuz.
- [ ] Su gibidir. Yanmaz.

6.

- [x] Koklamayınız.
- [ ] Koklayınız.

7.
- [ ] Ele dökmeyiniz.
- [x] Ateşe dökmeyiniz.

KONU DEĞERLENDİRME - 2

1 zeytin yağı | kahve | uhu | çamaşır suyu | yağ çözücü | tiner | tuz ruhu | yoğurt

Verilenlerden kaç tanesine dokunmak, koklamak, yutmak zararlıdır?

A) 4 **B)** 5 **C)** 6

2 Hangisi görünümleri birbirine benzer olup karıştırıldığında zarar veren maddelerden **değildir?**

A)

B)

C)

3 Benzer görünüme sahip maddeleri karıştırmamak için hangisini yapmak doğru **değildir?**

A) İlaçlar ecza dolaplarında saklanmalıdır.

B) Deterjanlar, banyo dolaplarında saklanmalıdır.

C) İçme suyu ve çamaşır suyu aynı dolapta saklanmalıdır.

• Bireysel olarak ya da gruplar hâlinde maddelerle çalışırken gerekli güvenlik tedbirlerini almada sorumluluk üstlenir.

ETKİNLİK 18

Bazı meslek çalışanlarının sağlıklarını korumaları için kullanmaları gereken araç - gereçleri işaretleyelim.

DOKTOR

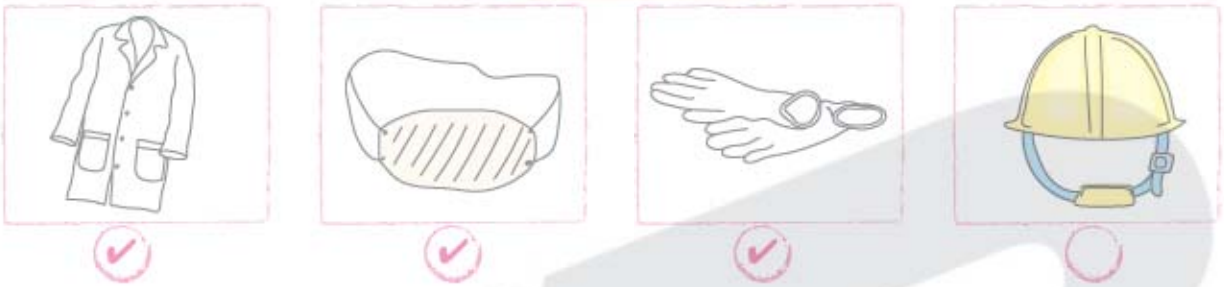

İTFAİYECİ

KAYNAKÇI

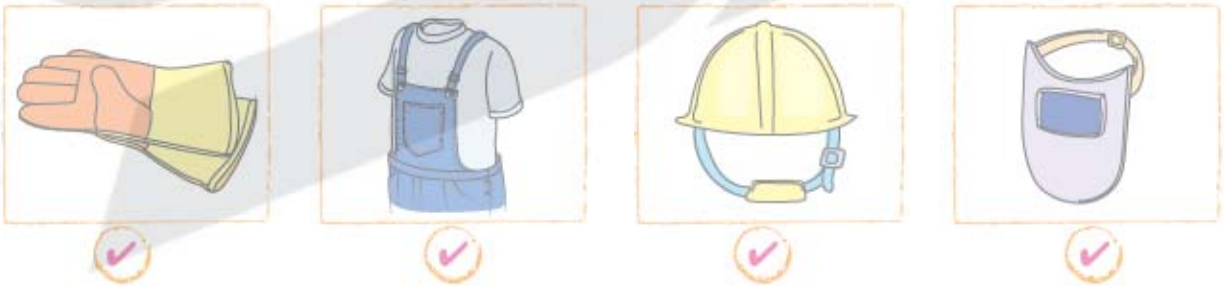

İNŞAAT İŞÇİSİ

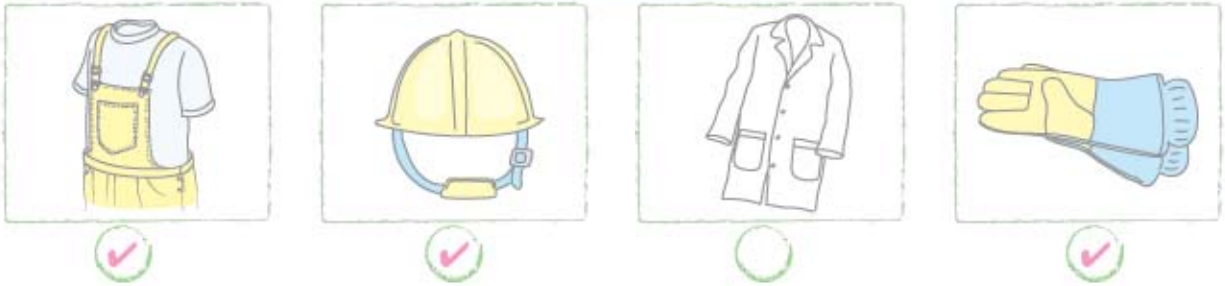

ETKİNLİK 19

Aşağıdaki uyarı sembolleri ile anlamlarını eşleştirelim.

Tehlike	Zehirli	Elektrik Tehlikesi	Zararlı	Alevlenebilir Madde	Radyasyon

ETKİNLİK 20

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. (D) Temizlik malzemelerini kullanmadan önce uyarıları okumalıyız.
2. (D) Deney yaparken güvenlik tedbirlerine uymalı ve gerekli koruyucu malzemeleri kullanmalıyız.
3. (Y) Temizlik malzemeleri üzerindeki uyarı sembollerinin sağlığımızla ilgisi yoktur.
4. (D) Laboratuvarda deney yaparken koruyucu gözlük, eldiven ve maske takmalıyız.

KONU DEĞERLENDİRME - 3

1

Yukarıdaki meslek grupları neden üstlerindeki giysileri kullanırlar?

A) Sağlıklarını korumak için
B) Yakıştığı için
C) Soğuktan korunmak için

2

★ Elektrik trafolarında bulunur.
★ Hastenelerde bazı kapıların üzerinde bulunur.

Hangisi yukarıda belirtilen sembollerden biri **değildir?**

A)

B)

C)

• Çevresindeki maddeleri hâllerine göre sınıflandırır.

ETKİNLİK 21

Aşağıdaki katı maddeleri sert, yumuşak ve küçük taneli durumlarına göre eşleştirelim.

a)

b)

c)
Şeker

ç) 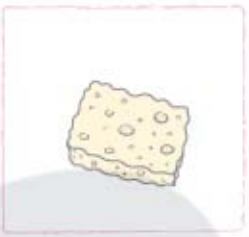

SERT OLAN KATILAR

KÜÇÜK TANELİ OLAN KATILAR

YUMUŞAK OLAN KATILAR

d)

e)

f)
Pamuk

g)
Mercimek

ETKİNLİK 22

Aşağıdaki görsellerin altına suyun doğadaki 3 hâlini (katı - sıvı - gaz) yazalım.

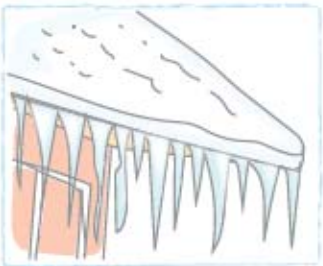
katı

sıvı

gaz

ETKİNLİK 23

Görseli verilen maddelerin kutularını belirtilen renklere göre boyayalım.

katı | sıvı | gaz

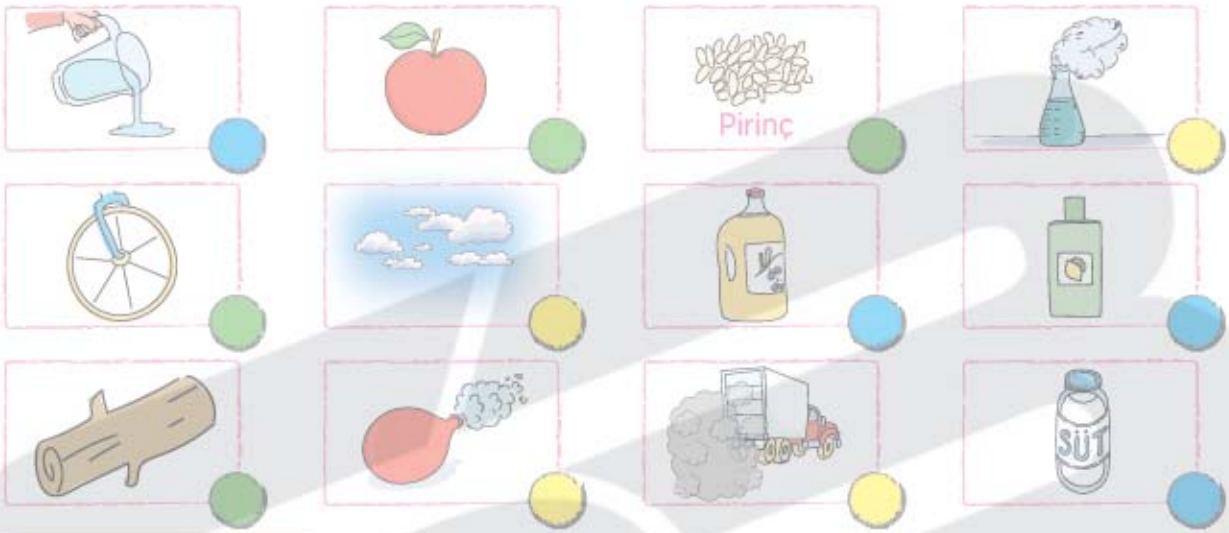

ETKİNLİK 24

Aşağıdaki sözcükleri uygun başlıkların altına yazalım.

gazoz	süngер	su buharı	hava
LPG	sirke	bardak	ayran
limonata	tabak	tuz	duman

Maddenin Hâlleri

Katı	Sıvı	Gaz
• süngер • bardak • tabak • tuz	• gazoz • sirke • ayran • limonata	• su buharı • hava • LPG • duman

ETKİNLİK 25

Aşağıdaki boşlukları verilen sözcüklerle tamamlayalım.

şekli | yoktur | su | katı | sıvı | gaz | küçük

a) ..Su.. doğada katı, sıvı ve gaz olmak üzere üç hâlde bulunur.

b) Katı maddelerin belli bir ..şekli.. vardır.

c) Sıvı ve gaz maddelerin belirli bir şekli ..yoktur.. .

ç) ..Gaz.. hâlindeki maddeler bulundukları ortama kolayca yayılırlar.

d) Şeker, tuz, kum gibi maddelere ..küçük.. taneli katılar denir.

e) Zeytin yağı, su, süt gibi maddeler ..sıvı.. maddedir.

f) Masa, sıra, silgi, sünger gibi maddeler ..katı.. maddedir.

ETKİNLİK 26

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. (..Y..) Dolu, suyun sıvı hâline örnektir.

2. (..D..) Fabrika bacalarından çıkan duman gazdır.

3. (..D..) Buz, oda sıcaklığında bekletilirse sıvı olur.

4. (..Y..) Sünger, pamuk gibi yumuşak maddeler sıvı hâldedir.

5. (..D..) Küçük taneli katılar hariç katılar bulundukları kabın şeklini almazlar.

6. (..D..) Kaynayan su buharlaşır ve gaza dönüşür.

7. (..Y..) Dondurucuya konulan sıvı gaza dönüşür.

8. (..D..) Sıvı hâl, maddenin katı hâliyle gaz hâli arasındaki hâlidir.

9. (..Y..) Un ve kum sıvı hâldedir.

KONU DEĞERLENDİRME - 4

1 Aşağıdaki çocuklardan hangisi **yanlış** örnek vermiştir?

A)
Tuna: Katı maddeler: Toprak, çivi, armut.

B)
Tunç: Sıvı maddeler: Meyve suyu, süt, tereyağı.

C)
Tuğba: Gaz maddeler: Hava, sis, su buharı.

2 I. Zeytin yağı → sıvı
II. Un → sıvı
III. Hava → gaz

Yukarıdaki eşleştirmelerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III

3 Aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Dondurulan su buza dönüşür.
B) Kaynatılan su, su buharına dönüşür.
C) Suyu buz hâline dönüştürmek için ısıtmalıyız.

4 ✓ Belirli bir şekli yoktur.
✓ Bulunduğu kabın şeklini alır.
✓ Su, yağ, kolonya gibi maddeler örnektir.

Yukarıdaki özellikler maddenin hangi hâlini anlatmaktadır?

A) Katı B) Sıvı
C) Gaz

5 Suyun üç hâli hangisinde doğru verilmiştir?

A)	Katı	Sıvı	Gaz
B)	Gaz	Katı	Sıvı
C)	Katı	Gaz	Sıvı

6 Osman, masadan kalkarken elindeki bardağı yere düşürdü ve bardak kırıldı.

Bu durum hangisi ile açıklanır?

A) Katı maddelerin belirli bir şekli vardır.
B) Katı maddeler bulundukları ortama göre şekil değiştirmez.
C) Katı maddeler dışarıdan bir etki aldığında şekil değişebilir.

7 Topun içindeki madde hangisine örnektir?

A) Katı B) Sıvı C) Gaz

ÜNİTE DEĞERLENDİRME - 4/A

1

Gökkuşağı hakkındaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Yumuşaktır.

B) Maddedir.

C) Madde değildir.

2 Melike, yelpazeyi salladığında ..... varlığını hissetmiştir.

Yukarıda verilen bilgideki noktalı yere hangisi gelmelidir?

A) sütün **B)** havanın **C)** ağacın

3 Aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Maddeleri tanımak ve ayırt etmek için gözümüz yeterlidir.

B) Tuz ile şekeri ayırt etmek için tadına bakarız.

C) Su, cam, ve hava gibi bazı maddeler renksizdir.

4

Pencere camı — Televizyon ekranı — Ampul

Yukarıda verilen maddelerin ortak özelliği hangisidir?

A) Kırılgan ve esnek olmaları.

B) Pürüzlü ve sert olmaları.

C) Kırılgan ve pürüzsüz olmaları.

5 ✓ Sağlam ✓ Pürüzsüz
✓ Esnek ✓ Kırılgan

Cam bardak ile ilgili yukarıdaki özelliklerden kaçı doğrudur?

A) 2 **B)** 3 **C)** 4

6 Maddelerin bazı özelliklerini birden fazla duyu organımızla algılayabiliriz.

Yukarıdaki açıklamaya en uygun örnek hangisidir?

A) Kumaşın pürüzlü olup olmadığını gözümüzle görür, dokunarak hissederiz.

B) Bardağın kırılgan olduğunu burnumuzla hissederiz.

C) Limonun ekşi olduğunu derimizle hissederiz.

7 ✓ Katı maddedir.
✓ Esnektir.
✓ Yumuşaktır.

Yukarıda özellikleri verilen madde hangisi **olamaz?**

A) Silgi **B)** Cam
C) Sünger

8

Duvar	Odun	Yastık
Pamuk	Taş	Masa

Tablodaki sert maddeler boyanınca hangi şekil oluşur?

A)

B)

C)

9

Başak

Renksiz ve kırılgandır.

Başak'ın söylediği özelliklere sahip madde aşağıdakilerden hangisidir?

A) Pet şişe **B)** Demir bilye
C) Cam sürahi

10

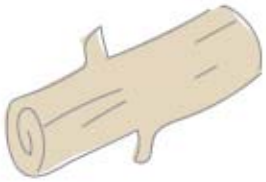

Aşağıdakilerden hangisi görseldeki maddenin özelliklerinden **değildir?**

A) Pürüzlü **B)** Renkli
C) Esnek

11 Tablodaki maddeler hangi seçenekte doğru gruplanmıştır?

	Esnek	Kırılgan	Pürüzsüz
A)	Sünger	Top	Masa
B)	Lastik	Cam bardak	Ayna
C)	Ceviz	Fındık	Halı

12

❶ Horoz şekeri

❷ Pamuk şekeri

❸ Kağıt helva

Yukarıda maddeler yumuşaktan sert olana doğru sıralanırsa numaralandırma nasıl olur?

A) ❸ - ❷ - ❶ **B)** ❶ - ❷ - ❸
C) ❷ - ❸ - ❶

1 İçeriğini bilmediğimiz maddeler ..... olabilir. Bu yüzden tadına bakmamalıyız.

Yukarıdaki cümlede noktalı yere hangi sözcük **gelmemelidir?**

A) zehirli **B)** tehlikeli
C) ekşi

2 **I.** Bilmediğimiz maddeleri koklamak duyu organlarımıza zarar verir.
II. Büyüklerimize danışmadan ilaç kullanmamalıyız.
III. Yanıcı ve yakıcı maddeleri her durumda kullanabiliriz.

Yukarıda verilen bilgilerden hangiler doğrudur?

A) Yalnız I **B)** I ve II
C) II ve III

3 Aşağıda verilen davranışlardan hangisi tehlikeli olabilir?

A) Boş su şişesine çamaşır suyu koymak
B) İlaçları ecza dolabında, deterjanları banyo dolabında saklamak
C) Kimyasal ürünleri çocukların ulaşamayacağı yere kaldırmak

4 ▲ Parlak ışık gözlerimize zarar verebilir.

Yukarıdaki uyarı için alınması gereken önlem hangisinde verilmiştir?

	▲
A)	Işığa gözümüzü kısarak bakmalıyız.
B)	Parlak ışığa bakmamalıyız.
C)	Elimizi gözümüze gölge yaparak bakmalıyız.

5 Banyoyu temizleyen annesini eldiven giymesi konusunda uyaran Kadir, temizlik malzemesinin üzerindeki işareti gösterdi.

Kadir, annesine hangi işareti göstermiş olabilir?

A)
B)
C)

6

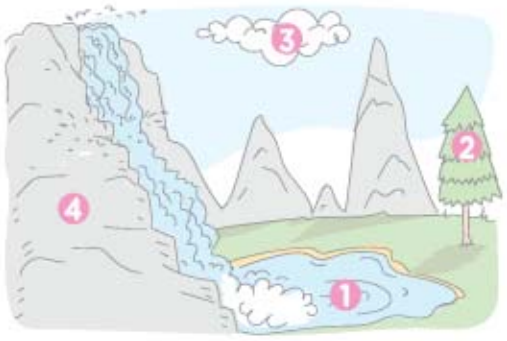

Yukarıda numaralarla belirtilen maddeler hangisinde doğru verilmiştir?

	Katı	Sıvı	Gaz
A)	2, 4	1	3
B)	4	1	2, 4
C)	4	1	2, 3

7

✓ Genelde gözle görülemez.
✓ Belli bir şekli yoktur.
✓ Ortama yayılır.

Seçenekteki maddelerden hangisi yukarıda verilen özelliklerin hepsine sahiptir?

A) Su **B)** Hava **C)** Işık

8 Aşağıdaki maddelerden hangisi konulduğu kabın şeklini **almaz?**

A) Tuz **B)** Su **C)** Buz

9

1. Maddeler doğada katı, sıvı ve gaz olmak üzere 3 hâlde bulunur.
2. Sıvı ve gaz maddelerin belirli bir şekli vardır.
3. Gazlar bulundukları ortama yayılır.

Yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız 1 **B)** 1 ve 3 **C)** 2 ve 3

10

I. Nefes alıp verirken kullandığımız hava gaz hâldedir.
II. Kaynayan tenceredeki su gaz hâldedir.
III. Balonun içindek hava gaz hâldedir.

Gazlarla ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

A) I ve II **B)** I ve III **C)** II ve III

11

Maddeler \ Haller	Katı	Sıvı	Gaz
Tuz		✓	
Buhar			✓
Şeker	✓		
Şişedeki kolonya	✓		

Cansu, hazırladığı tabloda bir yanlışlık yapmıştır.

Bu yanlışlığın düzelmesi için hangi iki madde yer değiştirmelidir?

A) Tuz ve şişedeki kolonya
B) Buhar ve şeker
C) Buhar ve şişedeki kolonya

IŞIĞIN GÖRMEDEKİ ROLÜ

• Gözlemleri sonucunda görme olayının gerçekleşebilmesi için ışığın gerekli olduğu sonucunu açıklar.

ETKİNLİK 1

Işık ve görme arasındaki ilişkiyi ifade eden açıklamaları görselleriyle eşleştirelim.

1. Gündüzleri çevremizi temel ışık kaynağımız Güneş aydınlatır.
2. Karanlık ortamlarda varlıkları iyi göremeyiz.
3. Yeterince aydınlatılmayan bir ortamda ders çalışmak gözlerimizi yorar.
4. Otomobille gece yolculuğu yapmak için farları kullanırız.
5. Geceleri gemilerin karaya yaklaştıklarını anlamaları için fenerlerden yararlanılır.
6. Yer altında çalışan maden işçileri etrafı görebilmek için baretlerine lamba takarlar.
7. Kaynakçılar, güçlü ışığın zararlarından korunmak için özel gözlük kullanırlar.
8. Işık, önce cisme çarpar, cisimden yansıyarak gözümüze gelir ve görme olayı gerçekleşir.

a)
3

b)
5

c)
6

ç)
1

d)
8

e)
2

f)
4

g)
7

9. Geceleri sokak lambaları sayesinde güvenle yürürüz.

10. Güneş'in zararlı etkilerinden korunmak için güneş gözlüğü kullanmalıyız.

11. Üstüne ışık düşen nesneleri görebiliriz.

12. Fazla ışıklı ortam gözümüzü yorar.

13. Geceleri ışık yayan gök cisimlerini görebiliriz.

14. Karanlık tünellerde yolu görebilmek için lambalar yakılır.

15. Geceleri reklam panolarını görebilmemiz için ışıklandırma yapılır.

16. Işıklandırma sayesinde gece maçları oynanmaktadır.

a)

b)

c)

ç)

d)

e)

f)

g)

ETKİNLİK 2

Cümlelerdeki boşlukları verilen sözcüklerle tamamlayalım.

çıplak gözle | ışığa | görme | göz | karanlık | enerji

koruyucu gözlük | ışık | olumsuz | Güneş | aydınlık

1. Çevremizdeki varlıkları görebilmemiz için ..ışığa.. ihtiyacımız vardır.
2. Dünya'mızın en büyük ışık kaynağı ..Güneş..'tir.
3. Sanayide güçlü ışık kaynağı kullananlar ..koruyucu gözlük.. takmalıdır.
4. ..Karanlık.. ortamlarda ışık olmadan varlıkları göremeyiz.
5. Dünya'nın ışık alan yüzü ..aydınlık.. ışık almayan yüzü ise karanlıktır.
6. Az veya çok ışık gözümüzü ..olumsuz.. etkiler.
7. Işıksız ortamlarda ..görme.. olayı gerçekleşmez.
8. Güneş'e ..çıplak gözle.. bakmak gözümüze zarar verir.
9. Görme organımız olan ..göz.. sayesinde çevremizdeki varlıkları görebiliriz.
10. ..Işık.. çevremizdeki nesneleri görmemizi sağlayan bir ..enerji.. dir.

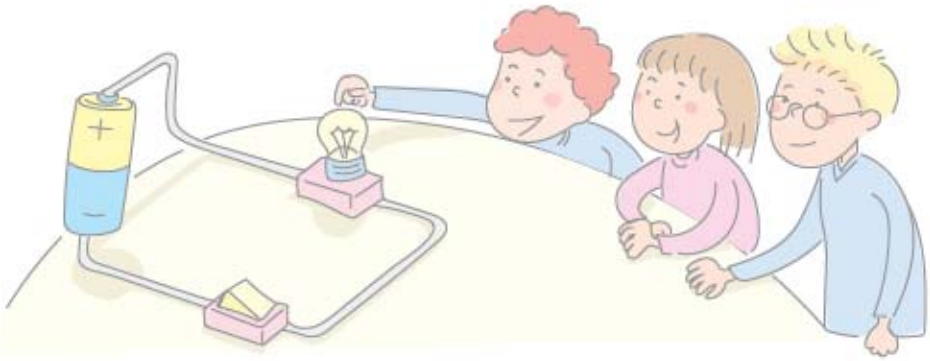

KONU DEĞERLENDİRME - 1

1 Çevremizi net bir şekilde görebilmemiz için hangisinin olması gerekir?

A) Işık **B)** Ses **C)** Renk

2 Güneş ile ilgili verilen bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Gündüz görme olayının gerçekleşmesini sağlar.

B) En büyük ışık kaynağıdır.

C) Sadece ısı verir.

3 Gece uyanan Ayşe odasındaki hiçbir eşyayı göremez.

Yukarıdaki durumu hangisi açıklar?

A) Odada eşya yoktur.

B) Görme olayının gerçekleşmesi için ışık gereklidir.

C) Gözleri bozulmuştur.

4 Gece elektrikler kesildiğinde el feneri ya da mum kullanmamızın nedeni nedir?

A) Çevremizin aydınlık olması

B) Çevremizin karanlık olması

C) Hoş bir görüntü oluşturması

5 Hangi ortamda daha net görme olayı gerçekleşir?

A)

B)

C)

6 Hangisi görme olayı ile ilgili **değildir?**

A) Işık önce cisme çarpar.

B) Işık, gözümüzden çıkarak cisme çarpar.

C) Işık, cisimden yansıyarak gözümüze gelir ve görme gerçekleşir.

7 Hangi durumda ışık **gerekmez?**

A) Gece kitap okurken

B) Gece bardağa su koyarken

C) Gece uyurken

IŞIK KAYNAKLARI

• Çevresindeki ışık kaynaklarını doğal ve yapay ışık kaynakları şeklinde sınıflandırır.

ETKİNLİK 3

Görselleri verilen varlıkları özelliklerine göre eşleştirelim.

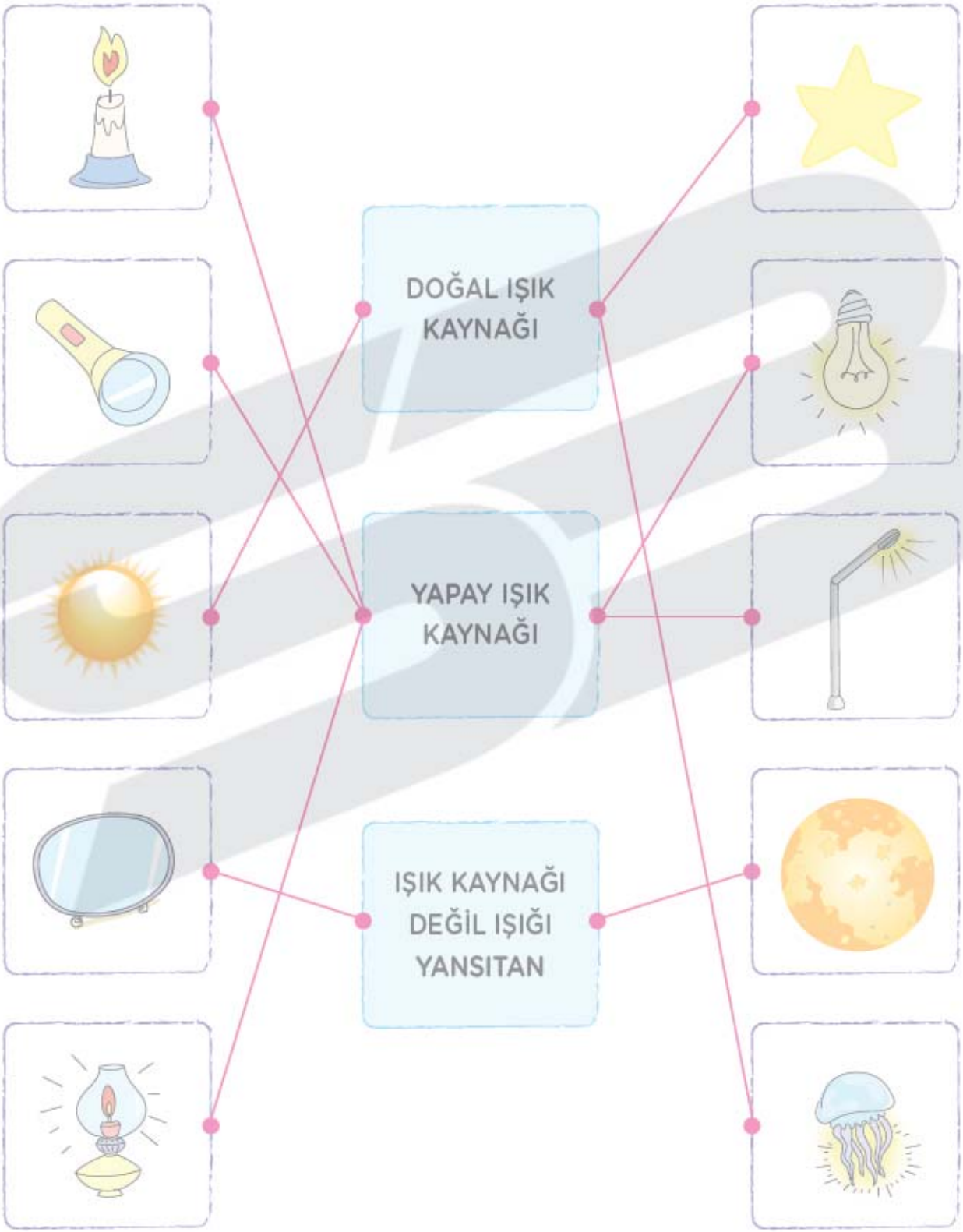

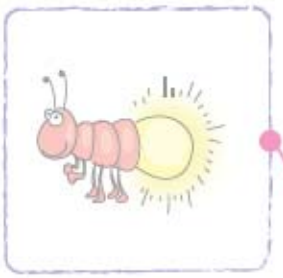

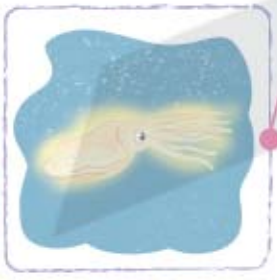

DOĞAL IŞIK KAYNAĞI

YAPAY IŞIK KAYNAĞI

IŞIK KAYNAĞI DEĞİL IŞIĞI YANSITAN

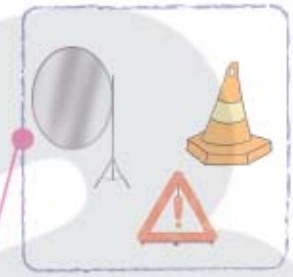

ETKİNLİK 4

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. D Işık yayarak çevresini aydınlatan varlıklar birer ışık kaynağıdır.
2. Y Ay, kendiliğinden ışık yaydığı için doğal bir ışık kaynağıdır.
3. D Kendiliğinden ışık yayan Güneş, doğal bir ışık kaynağıdır.
4. D Ay, ışık kaynağı değildir. Güneş'ten aldığı ışığı yansıtır.
5. D Yapay ışık kaynaklarına aydınlık ortamlarda ihtiyaç duyulmaz.
6. Y Mum doğal ışık kaynağıdır.
7. D Yapay ışık kaynakları kendiliğinden ışık yaymaz.
8. Y Ayna, alüminyum folyo yapay ışık kaynağıdır.
9. Y Yapay ışık kaynakları tükenmez.
10. D Yapay ışık kaynakları insanlar tarafından yapılmıştır.
11. D Meşale ve el feneri yapay ışık kaynaklarına örnektir.
12. D Yapay ışık kaynakları, insanların etkisiyle yanar veya söner.
13. Y Fosforlu kıyafetler yapay ışık kaynağıdır.
14. Y Çalışan televizyonun ekranı ışık kaynağı değil, ışığı yansıtan cisimdir.

KONU DEĞERLENDİRME - 2

1

Bulunduğu ortamda görme olayını gerçekleştirmek isteyen Mert, hangi kaynağı kullanmalıdır?

A) Ses **B)** Isı **C)** Işık

2

Yukarıdaki ışık kaynaklarının ortak özelliği nedir?

A) Doğal ışık kaynağı olmaları
B) Yapay ışık kaynağı olmaları
C) Kendiliğinden ışık yaymaları

3

●	▲	★
• Ateş böceği • Güneş • Ay	• Güneş • Şimşek • Yıldızlar	• Mum • Masa lambası • Meşale

Hangisinde verilenlerin tümü doğal ışık kaynaklarına örnektir?

A) ● **B)** ▲ **C)** ★

4

Ay ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Işık kaynağıdır.
B) Işık kaynağı değildir.
C) Güneş'ten aldığı ışığı yansıtır.

5 Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Güneş'ten sonraki en büyük ışık kaynağımız Ay'dır.
B) Işık yayarak çevresini aydınlatan varlıklar ışık kaynağıdır.
C) Yapay ışık kaynakları insanlar tarafından yapılmıştır.

6 Bazı maddeler çevresinden aldığı ışık sayesinde ışık kaynağı gibi görünür.

Hangisi yukarıdaki açıklamaya örnek **olamaz?**

A)

B)

C)

ÇEVREMİZDEKİ SESLER

- Her sesin bir kaynağı olduğu ve sesin her yöne yayıldığı sonucunu çıkarır.
- Çevresindeki ses kaynaklarını doğal ve yapay ses kaynakları şeklinde sınıflandırır.
- İşitme duyusunu kullanarak ses kaynağının yaklaşıp-uzaklaşması ve ses kaynağının yeri hakkında çıkarımlarda bulunur.

ETKİNLİK 5

Verilen sesleri kaynakları ile eşleştirelim.

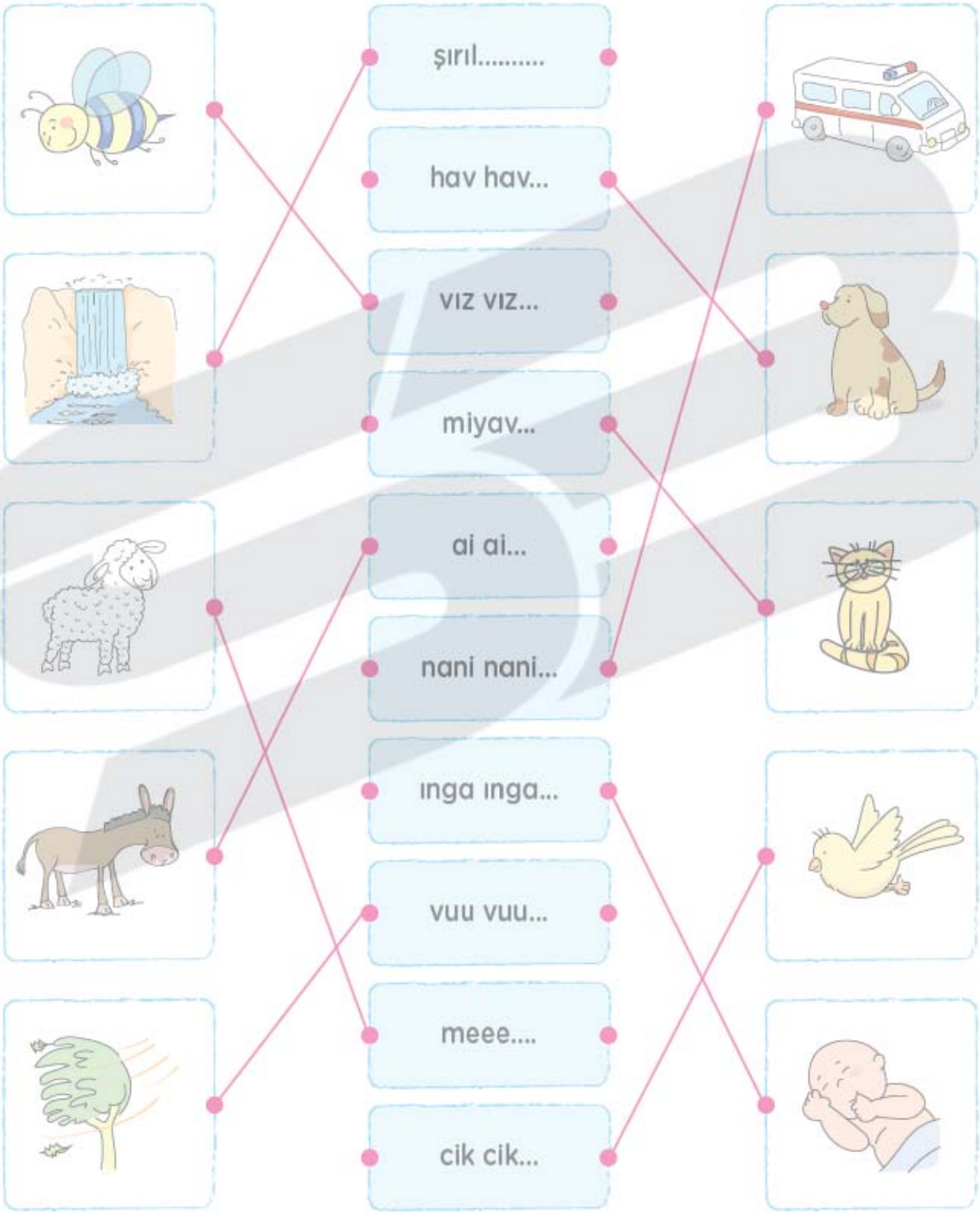

ETKİNLİK 6

Aşağıdaki bilgilerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazalım.

1. D Akciğerlerimizdeki havanın ses tellerini titreştirmesi sonucu konuşuruz.
2. D Farklı kaynaklardan farklı sesler çıkar.
3. Y Kaynağını görmediğimiz sesleri tanıyamayız.
4. D Duyduğumuz sesler sayesinde tehlikeli durumları farkedebiliriz.
5. D Canlıların çıkardığı sesler, rüzgâr ve suyun çıkardığı ses doğal ses kaynaklarına örnektir.
6. Y Radyo ve televizyon gibi yapay ses kaynakları kendiliğinden ses çıkarır.
7. D Şiddeti çok yüksek olan sesler bizi rahatsız eder.
8. Y Ses tellerinin bir kısmı burnumuzda yer alır.
9. D Sınıfta konuşan bir arkadaşımızı, görmesek de sesinden tanıyabiliriz.
10. Y Ses, kaynağından çıkınca ışınlar halinde her yöne yayılır.

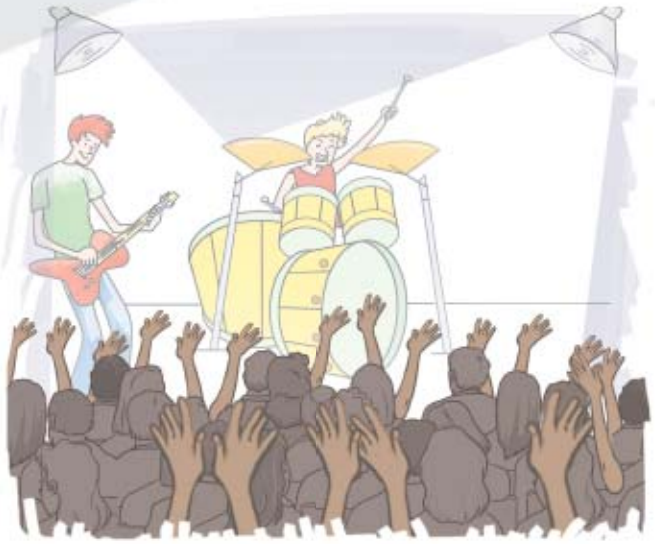

ETKİNLİK 7

Doğal ses kaynağı olanların kutusuna "D" yapay ses kaynağı olanların kutusuna "Y" yazalım.

★

D

Y

Y

D

★

Y

D

D

Y

★

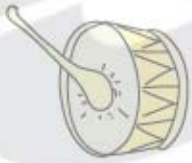
Y

D

Y

Y

★

Y

D

Y

Y

★

D

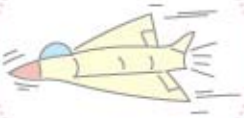
Y

D

D

ETKİNLİK 8

Ses kaynağının adını ve doğal, yapay durumunu örnekteki gibi yazalım.

insan - doğal

Uçak - yapay

Sincap - doğal

Saat - yapay

Dalga - doğal

Gitar - yapay

Dolu - doğal

Radyo - yapay

At - doğal

Nehir - doğal

Sinek - doğal

Tren - yapay

ETKİNLİK 9

Sesin yayılmasıyla ilgili doğru bilgilerin kutucuğunu sarı renge boyayalım.

a) Kaynaktan çıkan ses dalgalar hâlinde havada her yöne yayılır.

b) Ses havada şeklinde yayılır.

c) Ses havada şeklinde yayılır.

ç) Ses havasız ortamlarda çok hızlı yayılır.

d) Ses havasız ortamlarda (boşlukta) yayılmaz.

e) Durgun suya atılan taşın yaptığı dalgalanma, sesin havada yayılmasına örnektir.

f) Tiyatroda arkası dönük konuşan oyuncunun sesini seyirciler duyamaz.

ETKİNLİK 10

Aşağıdaki durumlara göre doğru kutucuğu işaretleyelim.

★ Yağmur, koridorda öğretmenin ayak seslerinin arttığını fark etti.

- Öğretmen yaklaşıyor. ☑
- Öğretmen uzaklaşıyor. ☐

★ Gökhan, ambulansın sesinin gitgide azaldığını duydu.

- Ambulans yaklaşıyor. ☐
- Ambulans uzaklaşıyor. ☑

★ Mine davulun sesini, arı vızıltısı gibi duyuyor.

- Davul yakındadır. ☐
- Davul uzaktadır. ☑

★ Ali, salona doğru gittiğinde saatin sesini duyamaz oldu.

- Ali saate yaklaştı. ☐
- Ali saatten uzaklaştı. ☑

★ Gözleri bağlı olan Elif, kendisine seslenen çocuklar arasından en yakın arkadaşını arıyor.

- Arkadaşının yerini bulur. ☑
- Arkadaşının yerini bulamaz. ☐

ETKİNLİK 11

Soruların cevaplarını karışık verilen harfleri kullanarak bulalım. Daha sonra da numaraları belirtilen harfleri yazarak şifreyi çözelim.

1. Ses üreten cisimlerin genel adı nedir?

S S E A Ğ K N A I Y

③ ①

S E S K A Y N A Ğ I

2. Ses kaynaklarının sesi üretirken yaptığı harekete ne denir?

T T İ R Ş E M İ

④ ②

T İ T R E Ş İ M

3. Sesin şiddetini arttırmaya yarayan alettin adı nedir?

E M A F O G N

⑤

M E G A F O N

4. "Ses nerede yayılmaz?" sorusunun cevabı nedir?

E S S O B Ş L K U T A Y A L Y I M Z A

⑥ ⑦

S E S B O Ş L U K T A Y A Y I L M A Z

5. Canlıların çıkardığı seslere ne ad verilir?

A Ğ D O L S S E I R A Y K A K N A L

⑧ ⑩

D O Ğ A L S E S K A Y N A K L A R I

6. Müzik aletlerinin çıkardığı seslere ne ad verilir?

P A A Y Y S S E A Y K K A N A L I R

⑨ ⑪

Y A P A Y S E S K A Y N A K L A R I

Şifre :

① ② ③ ① ③ ④ ⑤ ④ ②

H E R S E S İ N B İ R

⑥ ⑦ ⑨ ⑤ ⑦ ⑩ ⑪ ⑦ ② ⑧ ⑪ ②

K A Y N A Ğ I V A R D I R

KONU DEĞERLENDİRME - 3

1 Ses tek bir yöne doğru yayılmış olsaydı hangi durum ortaya çıkabilirdi?

A) Her yönde daha iyi duyabilirdik.

B) Diğer yönlerdeki sesleri iyi duyamazdık.

C) Çevremizdeki her sesi duyabilirdik.

2 ★ Ses çıkaran her şey ses kaynağıdır.

★ Sesleri, işitme duyu organımız olan kulak sayesinde duyarız.

★ Kaynağından uzaklaştığımızda sesin şiddeti artar.

Yukarıdaki açıklamalardan hangileri doğrudur?

A) ★ Yalnız **B)** ★ ve ★

C) ★ ve ★

3 Piyano çalan arkadaşının yanına yaklaşan Zeynep için hangisi **söylenemez?**

A) Yaklaştıkça piyanonun sesini daha iyi duyar.

B) Yaklaştıkça sesin şiddeti artar.

C) İşittiği ses şiddetinde değişiklik olmaz.

4 Verilen görsellerden hangisi ses kaynağı **değildir?**

A)

B)

C)

5 Aşağıdakilerden hangisi yapay ses kaynağıdır?

A)

B)

C)

6

1. Davul	**4.** Telefon
2. Şelale	**5.** Gök gürültüsü
3. Saat	**6.** Ağustos böceği

Yukarıdakilerden hangileri yapay ses kaynağıdır?

A) 1, 3 ve 4

B) 2, 5 ve 6

C) 1, 2, 3 ve 4

7

Yukarıdaki varlıklardan kaç tanesi ses kaynağı **değildir?**

A) 2 **B)** 3 **C)** 4

8

Eymen, gitarın ses seviyesini yüksek bulduğu için rahatsız olmuştur.

Buna göre, Eymen hangisini yapmalıdır?

A) Okan veya Beril ile yer değiştirmelidir.

B) Sıla ile yer değiştirmelidir.

C) Utku ile yer değiştirmelidir.

9 Aşağıdakilerden hangisi sesin yayılma şeklini gösterir?

A)

B)

C)

10 Hangi varlığın yürürken çıkardığı ayak sesi daha fazladır?

A)

B)

C)

11 ✓ Çalar saati yatağına yaklaştırdı.

✓ Çalar saatin ses şiddetini artırdı.

Elif'in yukarıdakileri yapma nedeni hangisi **olamaz?**

A) Çalar saatin sesini az duymaktadır.

B) Çalar saatin sesi kulağını rahatsız etmiştir.

C) Çalar saati daha iyi duymayı istemektedir.

SESİN İŞİTMEDEKİ ROLÜ

- Ses şiddetinin işitme için önemli olduğunu gözlemler ve her sesin insan kulağı tarafından işitilemeyeceğini fark eder.
- Ses şiddeti ile uzaklık arasındaki ilişkiyi açıklar.
- Şiddetli seslerin işitme kaybına sebep olabileceğini ifade eder.

ETKİNLİK 12

Çiçeğin yapraklarındaki açıklamalardan doğru olanları yeşile boyayalım.

ETKİNLİK 13

Verilen seslerin şiddetlerini aşağıdaki ölçütlere göre boyayalım.

- ○○○○ → İnsan kulağının işitemeyeceği sesler
- ○○○○ → Hafif sesler
- ○○○○ → Normal sesler
- ○○○○ → Şiddetli sesler

Saatteki akrep ve yelkovanının sesi	○○○○
Yakındaki davul sesi	○○○○
Kuş sesi	○○○○
Doğal gaz patlaması sesi	○○○○
Depremin öncesi çıkan ses	○○○○
Yakındaki ambulans sireni sesi	○○○○
Fırlatılan uzay mekiğinin kalkıştaki sesi	○○○○
Kelebeğin kanat sesi	○○○○
Konuşma sesi	○○○○
Rock müzik konseri	○○○○
Karıncanın ayak sesi	○○○○

ETKİNLİK 14

Aşağıda verilen açıklamalarla kavramları eşleştirelim.

1. Sesin şiddetini yükseltmeye yardımcı olan bir araçtır.
2. Kulağımıza zarar veren yüksek seslerin adıdır.
3. Zor duyduğumuz ses tonuna verilen addır.
4. Bizim duyamadığımız sesleri duyabilen bir deniz canlısıdır.
5. Sesin zayıf veya kuvvetli olmasına verilen addır.
6. Kör olmalarına rağmen yönlerini duydukları sesler sayesinde bulan hayvandır.

Fısıltı (3)
Megafon (1)
Gürültü (2)
Yarasa (6)
Balina (4)
Sesin Şiddeti (5)

ETKİNLİK 15

Aşağıdaki durumları ses şiddeti ile uzaklık arasındaki ilişkiye göre işaretleyelim.

1. Konser alanına yaklaştıkça müziğin sesi — artar / azalır
2. Havlayarak arkamızdan gelen köpeğin sesi — artar / azalır
3. Korna çalarak giden aracın sesi — artar / azalır
4. Şelaleye yaklaştıkça suyun sesi — artar / azalır
5. Uzaklaşan davulun sesi — artar / azalır
6. Bize seslenerek gelen arkadaşımızın sesi — artar / azalır
7. Evimizin çatısına yaklaşan helikopterin sesi — artar / azalır
8. Ağlayarak bize doğru gelen kardeşimizin sesi — artar / azalır

ETKİNLİK 16

Şiddetli ses geçici ya da uzun süreli işitme kaybına neden olur.
Aşağıdakilerden hangileri bu duruma sebep olabilir? İşaretleyelim.

a
✓

b
☐

c
✓

ç
✓

d
✓

e
☐

f
☐

g
✓

ETKİNLİK 17

Aşağıdaki ifadelerin "Doğru - Yanlış" durumuna göre oluşan heceleri sırayla yazıp şifreyi bulalım.

D	Y	
Da ✓	Ke	Yüksek ses kulak sağlığına zarar verir.
ten	vu ✓	Gürültü insanda strese sebep olmaz.
lun ✓	ka	Gürültü insanda işitme sorunlarına, dikkat dağınıklığına neden olur.
ğıt	se ✓	Sivrisineğin sesi işitme kaybına neden olur.
si ✓	pen	Yoğun trafikteki sesler kulak sağlığını olumsuz etkileyebilir.
u ✓	se	Şiddetli seslerin olduğu ortamlarda koruyucu kulaklık takılmalıdır.
zak ✓	ko	Aşırı sese maruz kalan biri ağzını açmalıdır.
li	tan ✓	Uzun süre kulaklıkla ve yüksek sesle müzik dinlemek kulak sağlığını olumsuz etkilemez.
pa	hoş ✓	Kanaryanın sesi çok şiddetli bir sestir.

Şifre: Davulun sesi uzaktan hoş gelir.

KONU DEĞERLENDİRME - 4

1 Aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Şiddeti yüksek sesler bizi rahatsız eder.

B) Gürültülü ortamlarda çalışanlar koruyucu kulaklık kullanmalıdır.

C) Öğretmen sınıfta megafon kullandığında anlatılanları daha iyi algılarız.

2 Aşağıdakilerden hangisi doğru **değildir?**

A) Bilgisayar, müzik seti ve televizyon gibi aletlerin ses şiddetini değiştirebiliriz.

B) Köpek, kedi ve yarasa gibi canlılar bizim kadar iyi duyamazlar.

C) Müzik dinlerken kulaklık kullanmak kulak sağlığımızı olumsuz etkiler.

3

Kuş sesi	Yoğun trafik	Fısıltı
Gök gürültüsü	Yaprak hışırtısı	Uçak sesi

Tabloda geçici veya kalıcı işitme kaybına neden olabilecek sesler boyandığında görünüm nasıl olur?

A)

B) 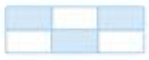

C)

4

İkinci katta parti veren Nalan Hanım'dan en az rahatsız olan kaçıncı kattaki komşusudur?

A) 1. Kat **B)** 3. Kat **C)** 6. Kat

5

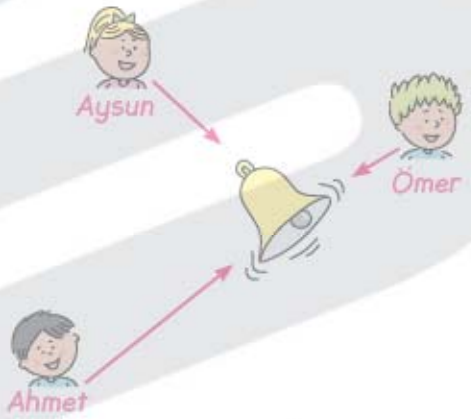

Zilin sesini en şiddetli kim duyar?

A) Aysun **B)** Ömer **C)** Ahmet

6 Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Kornanın ses şiddeti düşük, kedinin ses şiddeti ise yüksektir.

B) Ses kaynağına yaklaştıkça sesi daha az duyarız.

C) İşitme kaybı olan insanlar işitme cihazı kullanabilir.

1 Görme olayının gerçekleşebilmesi için aşağıdakilerden hangisine ihtiyaç vardır?

A) Ses **B)** Işık **C)** Kuvvet

2 Aşağıdakilerden hangisi ışık kaynağı **değildir?**

A)

B)

C)

3 Sokak lambası sönünce çalılıklar ▲ arasından ateş böcekleri ★ göz kırptı.

Yukarıdaki cümlede altı çizili olan ışık kaynaklarının tabloya yerleştirilişi hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	Doğal Işık Kaynakları	Yapay Işık Kaynakları
A)	▲	★
B)	▲, ★	-
C)	★	▲

4 **I.** Şimşek
II. El feneri
III. Güneş

Yukarıdaki ışık kaynaklarından hangisi kendiliğinden ışık yaymaktadır?

A) Yalnız I **B)** I ve II **C)** I ve III

5

Şimşek	Gaz lambası	Yıldız
Mum	Güneş	Araba farı

Tabloda yapay ışık kaynakları boyandığında hangisi ortaya çıkar?

A)

B)

C)

6 Aşağıdaki ışık kaynaklarından hangisi kendiliğinden ışık **vermez?**

A)

B)

C)

7 I. Aşırı ışıklı ortam gözlerimize zarar verir.
II. Az ışıklı ortamlarda varlıkları net göremeyiz.
III. İşitmenin olması için ses gereklidir.

Yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

A) I ve III B) I ve II
C) I, II ve III

8

Ali, karanlık odaya tuttuğu ışıkla hangi nesneleri daha iyi görebilir?

A) Kalem, koltuk ve kedi
B) Kalem, top ve kedi
C) Kitap, top ve kedi

9 "Öğrenciler teneffüs zili çalınca koşarak bahçeye çıktı."

Yukarıda verilen durumda öğrencileri harekete geçiren nedir?

A) Zil sesi
B) Öğretmen sesi
C) Kuş sesi

10 Hangi çocuğun gözleri daha fazla zarar görür?

A)

B)

C)

11 Öğretmenin sesini sınıftaki tüm öğrencilerin duyuyor olması sesin hangi özelliği ile açıklanabilir?

A) Ses her yönde yayılır.
B) Ses doğrusal yayılır.
C) Öğrenciler ses kaynağıdır.

12

Şelale, rüzgâr

İpek

İpek aşağıdakilerden hangisine örnek vermiştir?

A) Doğal ışık kaynağı
B) Doğal ses kaynağı
C) Yapay ses kaynağı

1

Yukarıdaki şemaya uygun örnekler hangi seçenekte verilmiştir?

	▲	★
A)	Gök Gürültüsü	Tren Sesi
B)	Tren Sesi	Gök Gürültüsü
C)	Gök Gürültüsü	Dalga Sesi

2

Ayşe ses kaynağından uzaklaştıkça ses şiddeti ..... ses kaynağına yaklaştıkça ses şiddeti ..... .

Yukarıda verilen cümlede noktalı yerlere sırasıyla hangi sözcükler gelmelidir?

A) azalır, değişmez
B) artar, azalır
C) azalır, artar

3 Aşağıdaki ortamlardan hangisinde gürültüden söz **edilemez?**

A) Okul
B) Kütüphane
C) Yoğun trafik

4 Aşağıdaki seslerden hangisini **duyamayız?**

A) Köpek sesi
B) Karıncanın ayak sesleri
C) Kuş sesi

5 İşitme duyumuzu kullanarak ses kaynağının yerini tahmin edebiliriz.

Hangisi yukarıdaki açıklamaya uygun bir örnek olur?

A) Osman, eve girdiğinde aldığı kokuyla annesinin kek yaptığın anlar.
B) İclal, hediye paketine dokunarak içinde oyuncak bebek olduğunu anlar.
C) Matkap sesini duyan Emir, üst katta tamirat yapıldığını anlar.

6 Bazı hayvanlar insanların duyamadığı bazı sesleri algılar.

Aşağıdaki seslerden hangisi buna örnektir?

A) Denizdeki dalga sesi
B) Gök gürültüsü
C) Deprem öncesi meydana gelen titreşimler

7 Aşağıdakilerden hangisinin çıkardığı ses şiddeti diğerlerinden daha düşüktür?

A)

B)

C)

8 Aşağıdaki ortamlardan hangisinde ses şiddeti en fazladır?

A) Düğün salonu
B) Kütüphane
C) Tiyatro salonu

9

Bir kamyon yaklaşıyor mu uzaklaşıyor mu nasıl anlarız?

Öğretmenin sorusuna hangi öğrenci **yanlış** cevap vermiştir?

A) Kamyon yaklaştıkça ses şiddeti artar.

B) Kamyon uzaklaştıkça ses şiddeti azalır.

C) Kamyon uzaklaştıkça ses şiddeti artar.

10

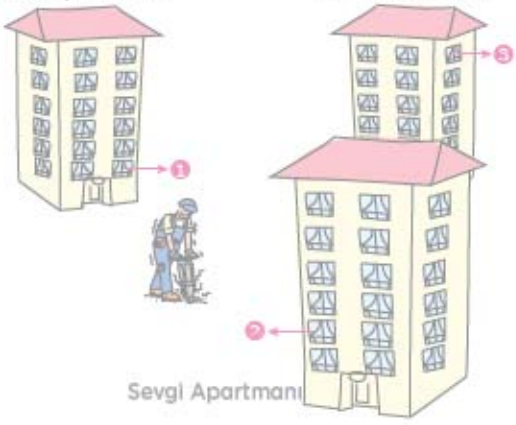

Yolda yapılan çalışmadan kaç numarayla gösterilen daire daha az rahatsız olur?

A) 1 B) 2 C) 3

ÇEVREMİZDEKİ VARLIKLARI TANIYALIM

• Çevresindeki örnekleri kullanarak varlıkları canlı ve cansız olarak sınıflandırır.

CANLI VE CANSIZ VARLIKLAR

ETKİNLİK 1

Görselde verilen varlıkları canlı ve cansız olarak ayırıp tablodaki ilgili alana yazalım.

Canlı Varlıklar		Cansız Varlıklar	
• Ağaçlar	• Kuşlar	• Güneş	• Dere
• At	• Çiçekler	• Bulut	• Bisiklet
• Koyunlar	• Kelebekler	• Toprak	• Kürek
• Ördekler	• Arılar	• Uçak	• El arabası
• Leylekler	• İnek	• Araba	• Köprü
• Kedi	• Çimenler	• Traktör	• Salıncak
• Köpek	• Balık	• Ev	• Kaydırak
• Çocuklar	• Kaplumbağa	• Taşlar	• Ahır

ETKİNLİK 2

Açıklamalarla canlı ve cansız varlıkları eşleştirip şifreyi bulalım.

1. Canlıyım, etim yok. Yer değiştiremiyorum, derdim çok. Dinlenmek isteyene gölge, acıkana çeşit çeşit meyve. Doğadayım her yerde.
2. Canlıyım tüm özelliklerimle. İnsana dostum sadakatimle. Burnum iyi alır kokuyu. Hırsızlara salarım korkuyu.
3. Ne beslenir, ne büyür. Görmek isteyene canlı görünür. Duvarda asılıdır. İçinde canlı, cansız barındırır.
4. Bir cansız kutu. İçi huzur, sevgi dolu. Annem, babam, kardeşim. Orada her zaman güvendeyim.
5. Bir canlıdan yapıldı. İnsana dost olarak atandı. Türlü türlü bilgilerle donandı.

N

I

A

C

L

Şifre: C A N L I

1 2 3 4 5

ETKİNLİK 3

Canlı ve cansız varlıklara ait özellikleri numara vererek gruplayalım.

1. Büyürler
2. Kendiliğinden hareket edemezler
3. Solunum yaparlar
4. Beslenirler
5. Beslenmezler
6. Çoğalırlar
7. Boşaltım yapamazlar
8. Kendiliğinden hareket ederler
9. Solunum yapamazlar
10. Boşaltım yaparlar
11. Zaman içinde büyüyüp gelişemezler
12. Çoğalıp kendilerine benzer yavru yapamazlar

Canlıların Özellikleri	1, 3, 4, 6, 8, 10
Cansızların Özellikleri	2, 5, 7, 9, 11, 12

ETKİNLİK 4

Aşağıdaki örnek durumları ilgili canlılık özellikleriyle eşleştirelim.

1	Bitkilerin kökleri suya, yaprakları güneş ışığına yönelir.	Solunum yapma — 2
2	Canlılar bu faaliyeti yaparken oksijene ihtiyaç duyar.	Hareket etme — 1
3	Bitkiler kendi besinini üretir, hayvanlar hazır besinleri tüketir.	Boşaltım yapma — 4
4	Hayvanlar ter, idrar ve dışkı yoluyla vücutlarındaki atık maddeleri dışarı atar.	Beslenme — 3
5	Balık yumurtlayarak, inek doğurarak, elma ise tohumları ile çoğalır.	Tepki verme — 6
6	Kediyi gören fare hızla kaçar, kedi kovalar.	Üreme — 5
7	Bahçeye diktiğim ağaç boyumu aştı.	Büyüme — 7

ETKİNLİK 5

Özellikleri ile görselleri verilen canlıları eşleştirelim.

Kendi besinini kendi yapar.

Otla beslenir.

Yüzerek hareket eder.

Akciğerleri ile solunum yapar.

Sürünerek hareket eder.

Oksijeni solungaçları ile alır.

Yer değiştiremez, ışığa ve suya yönelir.

Yumurta ile çoğalır.

Doğurarak çoğalır.

Uçarak hareket eder.

ETKİNLİK 6

Canlıların görsellerle ifade edilen ortak özelliklerini eşleştirelim.

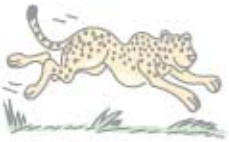

ÇOĞALMA

BÜYÜME

HAREKET

BOŞALTIM

BESLENME

SOLUNUM

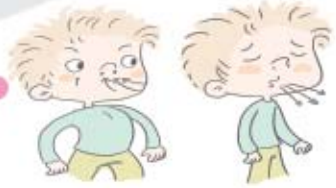

ETKİNLİK 7

Cümlelerdeki boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayalım.

terlemesi | besinlerden | ot - et | kuş- sürünerek | boşaltım | solunum | üreme | büyür - gelişir ölür | tepki | hareket

1. Canlılar barınmak, besin bulmak ve korunmak için ..... hareket ..... ederler.
2. Bütün canlılar yaşamak için gerekli enerjiyi ..... besinlerden ..... sağlar.
3. Kedi, kuş gibi canlılar akciğerleriyle, balıklar solungaçlarıyla ..... solunum ..... yapar.
4. Canlıların vücutlarında solunum ve sindirim sonucunda oluşan artık maddelerin dışarı atılmasına ..... boşaltım ..... denir.
5. Tüm canlılar çevreden aldıkları ışık, ses, koku gibi uyarılara farklı şekillerde ..... tepki ..... verirler.
6. Canlıların belli olgunluğa eriştiklerinde kendilerine benzer yavrular meydana getirmelerine ..... üreme ..... denir.
7. Her canlı zaman içinde ..... büyür ....., ... gelişir ..... ve ..... ölür .....
8. Hayvanlar ..... ot ..... ya da ..... et ..... ile beslenirler. Bazıları da her ikisini de tüketir.
9. Köpek yürüyerek, ... kuş ..... uçarak, solucan ..... sürünerek ..... hareket eder.
10. Bitkilerin ..... terlemesi ..... ve yapraklarını dökmesi boşaltımdır.

KONU DEĞERLENDİRME - 1

1

Şemanın doğru çıkışı hangisidir?

A) ■ (B) ● C) ★

2

I. Beslenirler.
II. Boşaltım yapamazlar.
III. Solunum yapabilirler.
IV. Türlerinin devam etmesi için çoğalırlar.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri cansız varlıklar için geçerli **değildir?**

A) I ve II B) II ve IV
(C) I, III ve IV

3 Aşağıdaki varlıklardan hangisi kendi başına hareket ederek yer değiştirebilir?

A) B)
(C)

4 Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Canlı varlıklar büyür ve gelişir.
B) Toprak, su ve hava cansız varlıktır.
(C) Toprakta canlılar yaşadığı için toprak da canlıdır.

5 Aşağıdaki çocuklardan hangisi canlıların ortak özellikleriyle ilgili **yanlış** bir bilgi vermiştir?

A)
Bitkiler yön değiştirir fakat yer değiştiremezler.

B)
Bitkiler, solunum ve boşaltımı yapraklarıyla yapar.

(C)
Bütün canlılar konuşabilir ve yürüyebilir.

6
Metin

Ayçiçeği Güneş'e doğru yönelir.

Metin'in söylediği durum hangisine örnektir?

A) Canlı varlıklar boşaltım yapar.
B) Canlı varlıklar solunum yapar.
(C) Canlı varlıklar hareket eder.

7 ▲ Canlıların büyümesi sınırsızdır.

● Hayvanlar kendi besinlerini üretemezler.

★ Canlıların hareket etme şekilleri aynıdır.

■ Tavuk, ördek, kuş gibi hayvanlar yumurtayla çoğalır.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri doğrudur?

A) ▲ ve ★ B) ● ve ■

C) ●, ★ ve ■

8 Aşağıdaki varlıklardan hangisi solunum **yapmaz?**

A)

B)

C)

9 ✓ Yılan gören bir insan korkar.

✓ Küstüm çiçeğine dokunulduğunda yapraklarını kapatır.

Yukarıda verilenler hangi olaya örnektir?

A) Canlıların hareket etmesi

B) Canlıların tepki vermesi

C) Canlıların solunum yapması

10 ✓ Bitkiler çoğunlukla .....▲..... çoğalırlar.

✓ Bazı hayvanlar .....●..... bazıları da .....★..... çoğalırlar.

Yukarıdaki cümlelerde şekillerle belirtilen boşluklar hangileriyle tamamlanabilir?

	▲	●	★
A)	doğurarak	yumurtayla	tohumla
B)	yumurtayla	tohumla	doğurarak
C)	tohumla	doğurarak	yumurtayla

11 Aşağıdaki canlılardan hangisi ter, idrar ve dışkı yoluyla boşaltım **yapmaz?**

A)

B) 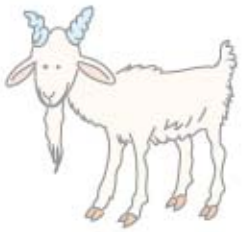

C)

BİR BİTKİNİN GELİŞİMİNİ GÖZLEMLEYELİM

• Bir bitkinin yaşam döngüsüne ait gözlem sonuçlarını sunar.

ETKİNLİK 8

Bitki yaşam döngüsüne ait evreleri sarı renge boyayalım ve numaralandırarak sıralayalım.

3 Erişkin bitki olması

2 Genç bir bitki olması

..... Bitkinin solunum yapması

1 Tohumun çimlenmesi

4 Bitkinin ölmesi

..... Tohumun kış uykusuna yatması

ETKİNLİK 9

Aşağıdaki cümleleri uygun sözcüklerle tamamlayalım.

1. Bitki türüne göre yaşam döngüsündeki süre ..farklılık.. gösterebilir.
2. Kadife, mine ve horoz ibiği gibi çiçekler yıl içerisinde yaşayıp öldüğü için ..yıllık.. bitkilerdir.
3. Sardunya, ateş çiçeği, begonya gibi çiçekler uzun yıllar yaşayabildiği için ..çok yıllık.. bitkilerdir.
4. Tohumun çimlenmesi için ..su.., ..hava.. ve ..ısı.. gereklidir.
5. Bitkinin büyümesi için su, hava, ..güneş ışığı.. ve ..toprak.. gereklidir.
6. Bitkilerin büyümesi için ..düzenli olarak.. sulanması gerekir.

ETKİNLİK 10

Limonun yaşam döngüsüne ait görsellerin numaralarını açıklamalara yazarak eşleştirelim.

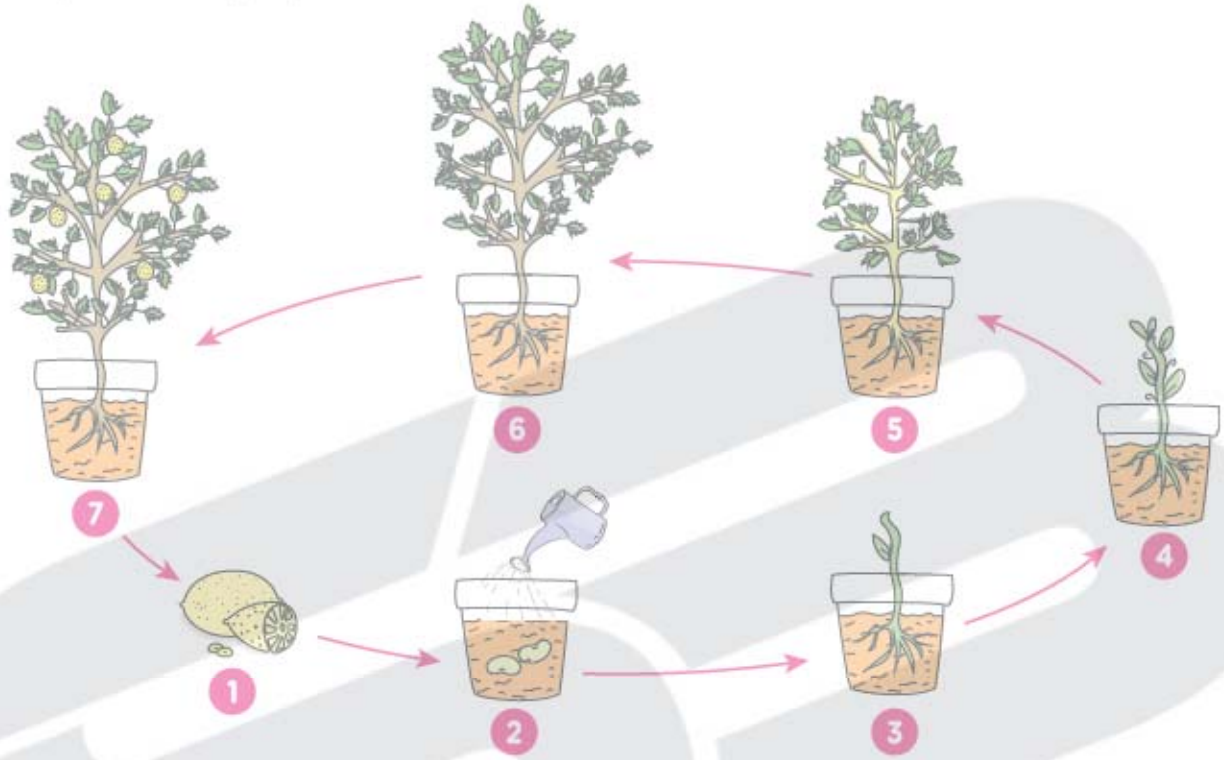

6 Bitki belirli bir büyüklüğe ulaştığında çiçek açar. Çiçek, üremeyi sağlar.

4 Çimlenme sonucunda oluşan genç bitkiye fidan denir.

5 Fidan zamanla yetişkin bir bitki olur. Boyu uzar, yaprakları çoğalır.

1 Limon çekirdeği, limonun tohumudur. Tohumlar uygun şartlarda ekildiğinde yeni bir bitki oluşturabilen yapılardır.

2 Tohum, hava alan ve sıcak bir ortamda ekilmeli, belirli aralıklarla sulanmalıdır.

3 Tohum çimlenir. Kendine benzeyen bitki yetiştirmeye hazırdır.

7 Bitki, tohum oluşturur. Tohum zamanla gelişerek meyveyi (limonu) oluşturur. Oluşan limonun içinde tohumu (limon çekirdeği) bulunur.

ETKİNLİK 11

Fasülyenin yaşam döngüsü ile ilgili açıklamaları görselleri ile eşleştirelim.

Filiz ışığa doğru büyür, kök toprağa doğru gelişir.

İçine sızan su nedeniyle şişer ve kabuğu çatlar.

Yeni tohumların üremesi bitince bitki ölür.

Yaprakları büyüyünce kendi besinini yapar.

Kendi tohumlarını üretmek için çiçeklenir.

1 Tohum

2 Çimlenme

3 Erişkin bitki olması

4 Çiçeklenmesi

5 Fasulye vermesi

KONU DEĞERLENDİRME - 2

1

Çiçeğim benim gibi 9 yaşına girdi.

Öykü

Yukarıdaki duruma göre Öykü'nün çiçeği için hangisi **söylenemez?**

A) Yıllık bitkilerdendir.
B) Çok yıllık bitkilerdendir.
C) Kendi tohumlarını üretebilir.

2 Hangisi bitkilerin yaşam döngüsünde **yer almaz?**

A) Bitkinin erişkin olması
B) Bitkinin kendi yumurtalarını üretmesi
C) Bitkinin ilk yapraklarının büyümesi ve kendi besinini yapması

3

Yukarıdaki bitki için hangisi **yanlıştır?**

A) Çiçekli bitkidir.
B) Çiçek, bitkinin üremesini sağlar.
C) Çimlenme aşamasındadır.

4

Su	Güneş ışığı	Pamuk
Toprak	Isı	Kap

Evde nohut tohumunu çimlendirip gözlem yapmak isteyen Ezgi için gerekli olanlar tutulursa hangi şekil oluşur?

A)

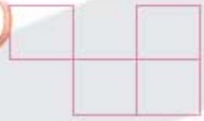

B)

C)

5 Hangisi bitkilerin yaşam döngüsüyle ilgili **değildir?**

A) Tarlada nohut yetiştirmek.
B) Kümeste tavuk beslemek.
C) Bahçeye kiraz fidanı dikmek.

6

Tohumdan yetişkin bitkiye göre sıralama hangisidir?

A) 4 - 2 - 1 - 3
B) 4 - 2 - 3 - 1
C) 4 - 1 - 2 - 3

- Yaşadığı çevreyi tanır.
- Yaşadığı çevrenin temizliğinde aktif görev alır.

ETKİNLİK 12

Açıklaması yapılan yakın çevremizi oluşturan unsurlar ile görsellerini numara vererek eşleştirelim.

1. Beslenme, barınma, uyku, banyo gibi pek çok ihtiyacımızı karşılarız.
2. Eğitim ihtiyacımızı karşılarız. Öğretmenimiz ve arkadaşlarımızla iletişim içinde oluruz.
3. Derslerimizden kalan zamanlarda, hafta sonları ve tatillerde arkadaşlarımızla oynarız.
4. Yürüyüş, koşu, piknik yaparız. Cıvıl cıvıl kuş seslerini dinler, temiz hava alırız.
5. Alışveriş yaparız. Kendimizin ve ailemizin ihtiyaçlarını karşılarız.
6. Yaya, yolcu ve sürücüler olarak ulaşım ihtiyacımızı karşılamak için kullanırız.

..3..

..5..

..1..

..2..

..6..

..4..

ETKİNLİK 13

Aşağıda yakın çevremizde yer alan ortamlara örnekler verilmiştir. Bulunmak istediğimiz ortamları işaretleyelim.

a

b

✔

c

✔

ç

d

e

✔

f

g

✔

ETKİNLİK 14

Yaşadığı çevrenin temizliğinde aktif görev alan bir öğrenci aşağıdakilerden hangilerini yapar? Doğru olanlara "✔" işareti koyarak şifreyi bulalım.

- ☐ (K) Dişlerini fırçalarken suyu açık bırakır.
- ✔ (T) Çöpleri çöp kutusuna atar.
- ☐ (İ) Ağaç dallarını kırar.
- ✔ (E) Sınıf eşyalarını temiz kullanır.
- ☐ (R) Pilleri toprağa gömer.
- ✔ (M) Çevre temizliğinin önemini anlatır.
- ☐ (L) Okul tuvaletlerinde suyu bol kullanır, peçeteleri yere atar.
- ✔ (İ) Akarsu, göl ve deniz gibi su kaynaklarını kirletmez.
- ☐ (E) Piknik yerinde çöpleri doğaya bırakır.
- ✔ (Z) Okul ve çevrede temizlik kampanyalarına katılır.

Şifre:

T	E	M	İ	Z

ETKİNLİK 15

Aşağıdaki atık malzemelerin numaralarını uygun geri dönüşüm kutusuna yazalım.

1. Plastik leğen
2. Eskimiş tencere
3. Karton kutu
4. İlaç şişesi
5. Okunmuş gazeteler
6. Çay bardağı
7. Konserve kavanozu
8. Alüminyum içecek kutusu
9. Kullanılmayan defter
10. Plastik poşet
11. Eski çatal, kaşık
12. Pet şişe

ETKİNLİK 16

Aşağıda görselleri verilen atıkların doğada yok olma sürelerini altlarına yazalım.

100-1000 yıl arası	3 ay	1 - 6 aya kadar
5 yıl	4000 yıl	200-500 yıl
5 yıl	2 yıl	

Kağıt peçete

3 ay

Alüminyum

200 - 500 yıl

Meyve çöpleri

1 - 6 ay

Cam şişe

4000 yıl

Şeker kağıdı

5 yıl

Plastik poşet

100 - 1000 yıl

Sigara izmariti

2 yıl

Sakız

5 yıl

KONU DEĞERLENDİRME - 3

1 İnsanların diğer canlı ve cansız varlıklarla yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ortama çevre denir.

D ↙ ↘ Y

Evimiz, okulumuz, parkımız, mahallemiz yakın çevremizi oluşturur.

Her birey çevre ile ilgili sorunlara karşı duyarlı olmalıdır.

D ↙ Y ↘ — D ↙ Y ↘

Ç S A Y

Şemanın doğru çıkışı dışında kalan harflerin soldan sağa doğru okunuşu hangisi olur?

A) ÇAY **B)** SAY **C)** YAS

2 Aşağıdakilerden hangisi yakın çevremizle ilgili **değildir?**

A)

B)

C)

3
Bahar

Temiz bir çevrede yaşayan insanlar ..... olurlar.

Bahar'ın ifadesine göre noktalı yere hangisi **getirilemez?**

A) saldırgan **B)** mutlu **C)** sağlıklı

4

Görseldeki çevrede yaşayanlar için hangisi **söylenemez?**

A) Sokaklarını temiz tutmuşlardır.

B) Çöpleri çöp kutusuna atmamışlardır.

C) Yaşadıkları ortama özen göstermişlerdir.

5 **I.** Suları kirletmemeliyiz.

II. Piknikte yaktığımız ateşi mutlaka söndürmeliyiz.

III. Çöplerimizi çöp kutusuna atmalıyız.

Çevremizi korumak için yukarıdaki davranışlardan hangilerini uygulamalıyız?

A) Yalnız I **B)** I ve III **C)** I, II ve III

6 Aşağıdaki atıklardan hangisi doğada en uzun sürede yok olur?

A)
Cam şişe

B)
Alüminyum

C)
Kâğıt

- Doğal ve yapay çevre arasındaki farkları açıklar.
- Yapay bir çevre tasarlar.
- Doğal çevrenin canlılar için öneminin farkına varır.

ETKİNLİK 17

Aşağıdaki görsellerden doğal çevre olanları maviye, yapay çevre olanları kırmızıya boyayalım.

1

2

3

4

5

6

7

8

ETKİNLİK 18

park	orman
apartman	göl
dağ	kümes
deniz	ova
yol	köprü
nehir	baraj
doğal çevre	yapay çevre

Yukarıdaki sözcük gruplarını kullanarak konuşma cümlelerini tamamlayalım. Kalan sözcükleri tabloda uygun başlıklar altında yazalım.

Tolga

Bitkisi, hayvanı, toprağı, havası ve suyu ile doğallığını koruyan ortamlara ..doğal çevre.. denir.

İnsan eliyle yapılmış çevreye ..yapay çevre.. denir.

Esra

ÇEVRE

Doğal Çevre	Yapay Çevre
• Orman	• Park
• Göl	• Apartman
• Dağ	• Kümes
• Deniz	• Yol
• Ova	• Köprü
• Nehir	• Baraj

ETKİNLİK 19

Görselleri verilen varlıkların adlarını bulmacaya yazarak, şifreyi bulalım.

1

2

3

4

5

6

7

8

1 E V

2 Y O L

3 P A R K

4 Y A L I

5 V İ R A J

6 Ç A R D A K

7 E C Z A N E

8 A K V A R Y U M

9 R A F İ N E R İ

10 A P A R T M A N

9

10

Şifre:

2	8	3	10	4		6	1	5	9	7
Y	A	P	A	Y		Ç	E	V	R	E

ETKİNLİK 20

Doğal çevreyi oluşturan millî parkları ve doğal anıtları eşleştirelim.

Küre Dağları

Kuş Cenneti

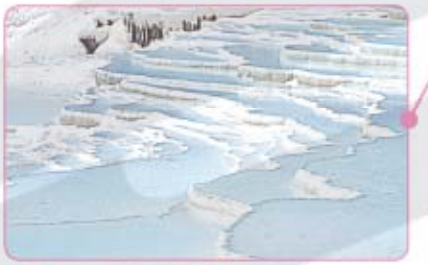

Pamukkale Travertenleri

Uludağ

Abant Gölü

Doğal Anıt

Millî Park

Nemrut Dağı

Yedi Göller

Saklıkent

Peribacaları

Cennet - Cehennem Mağaraları

KONU DEĞERLENDİRME - 4

1 Aşağıdakilerden hangisi doğal çevreye örnektir?

A)

B)

C)

2 Tablodaki kavramlar için hangisi doğrudur?

	Doğal Çevre	Yapay Çevre
A)	Çocuk parkı, Dağ	Yürüyüş yolu, Deniz
B)	Deniz, Dağ	Çocuk parkı, Yürüyüş yolu
C)	Yürüyüş yolu, Deniz	Çocuk parkı, Dağ

3 I. Peribacaları
II. Köprüler
III. Deniz

Yukarıda verilenlerden hangileri yapay çevreye örnektir?

A) Yalnız II **B)** I ve II **C)** II ve III

4 Aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Doğal çevrenin yok olması, canlı çeşitliliğinin azalmasına neden olur.

B) Park, köprü, havuz yapay çevreye örnektir.

C) Doğal çevreyi insanlar oluşturur.

5
- Barınmak
- Baraj yapmak
- Okul, hastane ve park yapmak

Yukarıdakilerden kaç tanesi insanların yaşadıkları doğal çevreyi değiştirme nedeni olabilir?

A) 1 **B)** 2 **C)** 3

6

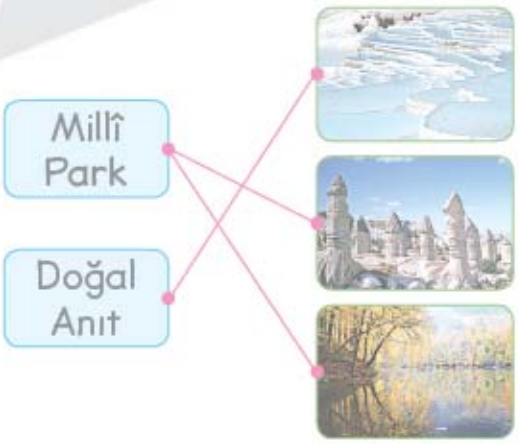

Yukarıdakilerden hangisi **yanlış** eşleştirilmiştir?

A) Pamukkale Travertenleri

B) Peribacaları

C) Yedi Göller

• Doğal çevreyi korumak için araştırma yaparak çözümler önerir.

ETKİNLİK 21

İnsan faaliyetleri ile neden oldukları çevre kirliliğini numara vererek eşleştirelim.

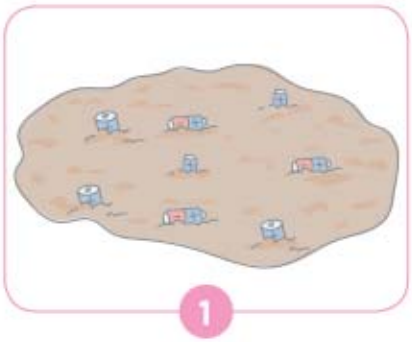

1

2

3

4

Hava Kirliliği

3 - 7

Su Kirliliği

2 - 4 - 6

Toprak Kirliliği

1 - 5 - 8

5

6

7

8

ETKİNLİK 22

Cümlelerdeki boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayalım.

plansız	ozon tabakasına	fidanlar
ÇEKÜL	çevre	yaşam alanı
doğal	azalmasına	TEMA

a) Canlının yaşadığı ortama o canlının ..yaşam alanı.. denir.

b) ..Çevre.. temizliği insan sağlığı için çok önemlidir.

c) ..Plansız.. yerleşme doğal çevrenin bozulmasına neden olur.

ç) Hava kirliliği, Dünya'yı Güneş'in zararlı ışınlarından koruyan ..ozon tabakasına.. büyük zarar verir.

d) Doğal çevrenin yok olması canlıların çeşitliliğinin ..azalmasına.. neden olur.

e) ..ÇEKÜL.. ve ..TEMA.. ülkemizde çevre sorunları ile ilgili çalışma yapan kuruluşlardır.

f) Her canlının ..doğal.. çevreye ihtiyacı vardır.

g) Kesilen ya da yanan ağaçların yerine ..fidanlar.. dikilmelidir.

ETKİNLİK 23

Mavi bölümdeki ifadeleri pembe bölümdeki cümleleri tamamlayacak şekilde eşleştirelim.

a) zararlı gazların etkisi önlenmelidir.

b) ve tarım alanlarının dışına kurulmalıdır.

c) çevre kulüpleri kurulmalıdır.

ç) yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı artırılmalıdır.

d) geri dönüşüme atılmalıdır.

e) fidanlar dikilmelidir.

c) Çevre bilincini geliştirmek amacıyla ..ç..

d) Plastik, kâğıt, cam gibi maddeler ..d..

a) Bacalara ve egzozlara filtre takılarak ..a..

b) Sanayi tesisleri yerleşim bölgelerinin ..b..

e) Kesilen ve yanan ağaçların yerine ..e..

ç) Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi gibi ..c..

ETKİNLİK 24

Aşağıda hava, su ve toprak kirliliğini önlemeye yönelik ifadeler verilmiştir. Hangi önlemin hangi kirliliğe ait olduğunu örnekteki gibi işaretleyelim.

Su kirliliği ★
Hava kirliliği ★
Toprak kirliliği ★

Fabrika bacalarına filtre takılmalıdır. ★★★

1. Kızartma yağları lavaboya dökülmemelidir. ★★★
2. Kanalizasyon suları arıtıldıktan sonra denize dökülmelidir. ★★★
3. Yakacak olarak doğal gaz tercih edilmelidir. ★★★
4. Cam, plastik gibi atıklar geri dönüşüme kazandırılmalıdır. ★★★
5. İnsanlarda çevre bilinci oluşturmaya yönelik projeler geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. ★★★

ETKİNLİK 25

"Doğru - Yanlış" etkinliğini yaparak hecelerden oluşan şifreye ulaşalım.

D	Y	
Ge ✓	Ma	Doğal çevre bozulduğunda canlının yaşam alanı da zarar görür.
sa	le ✓	Ormanlık alanları azalttığımızda doğal çevreyi korumuş oluruz.
cek ✓	da	Deniz ve göllerin kirlenmesi burada yaşayan canlıları olumsuz etkiler.
ke	i ✓	Otomobillerin egzozundan çıkan gazın zararı yoktur.
çin ✓	se	Atık piller toprak kirliliğine yol açar.
do ✓	ki	Doğayı en çok kirleten canlı insandır.
no	ğa ✓	Denizler canlıların en büyük yaşam alanıdır.
kap	yı ✓	Kömür yakmak hava kirliliğine neden olmaz.
sa	ko ✓	Çevre kirliliğini önlemek sadece belediyenin görevidir.
ru ✓	dık	Ormanları korumazsak soluduğumuz hava temiz olmaz.

Şifre: Gelecek için doğayı koru!

1 ● Fidan dikmek
▲ Isınma amaçlı kömür kullanmak
■ Çöpleri çöp kutusuna atmak
★ Aşırı derecede parfüm ve deodorant kullanmak

Yukarıdakilerden hangileri çevreye zarar verir?

A) ▲ ve ★ **B)** ● ve ■
C) ▲, ■ ve ★

2 İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için üretim ve tüketim faaliyetleri yaparlar.

D ↙ Y ↘

Çevreyi insanlar kirletir, bu nedenle çevre kirliliğini de insanlar çözmelidir. | Çevre kirliliği sorununu çevre kuruluşları çözer.

D ↙ Y ↘ | D ↙ Y ↘

K | Ç | Ö | P

Şemanın doğru çıkışı dışındaki harflerle hangisi oluşur?

A) KOÇ **B)** ÇÖP **C)** ÇOK

3 **I.** Toplu taşımayı tercih etmek
II. Atık pilleri toprağa atmamak
III. Fazla deterjan kullanmamak

Doğal çevreye zarar vermemek için verilenlerden hangileri yapılmalıdır?

A) Yalnız I **B)** I ve II
C) I, II ve III

4 Aşağıdakilerden hangisi yenilenebilir enerji kaynağı **değildir?**

A) 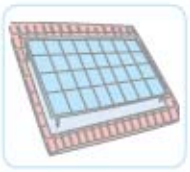
B)
C)

5

Toprak Kirliliği
Hava Kirliliği
Su Kirliliği

Çevre kirliliği nedenleri ile eşleştirildiğinde hangi şekil oluşur?

A)
B)
C)

6 Aşağıdaki davranışlardan hangisi doğrudur?

A) Geri dönüştürülebilir maddeleri ayrı bir şekilde toplamak
B) Pilleri çevreye rastgele atmak
C) Piknik alanında çöplerimizi bırakmak

1 Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde canlı - cansız varlıklar bir arada verilmiştir?

A) Köpek - kedi
B) Maşa - maymun
C) Su - toprak

2
1. Tohumun çimlenmesi
2. Kendi tohumlarını üretmesi
3. Erişkin bir bitki olması
4. Yaşamsal faaliyetin sona ermesi

Yukarıda bir bitkiye ait yaşam döngüsü sıralamasındaki hatanın düzeltilmesi için hangi ikisi yer değişmelidir?

A) 1 ve 2 **B)** 1 ve 3
C) 2 ve 3

3

Hareket etme	Çoğalma	Solunum yapma
Beslenme	Konuşma	Boşaltım yapma

Yukarıdaki tablodan canlıların ortak özelliği olmayanlar çıkarılırsa hangisi oluşur?

A) 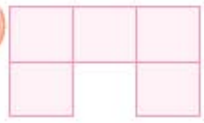
B) 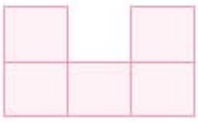
C) 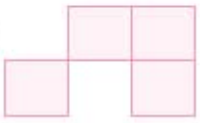

4 Aşağıdaki canlılardan hangisinin hareketi farklıdır?

A)
B)
C)

5 ★ Burada pek çok bitki ve hayvanı bir arada görmek mümkündür.
★ Koruma altında olan yerlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki açıklamalara uygun **değildir?**

A)
B)
C)

6 Bitkinin çimlenme aşamasında hangisine ihtiyacı **yoktur?**

A) Isı **B)** Su
C) Güneş ışığı

7

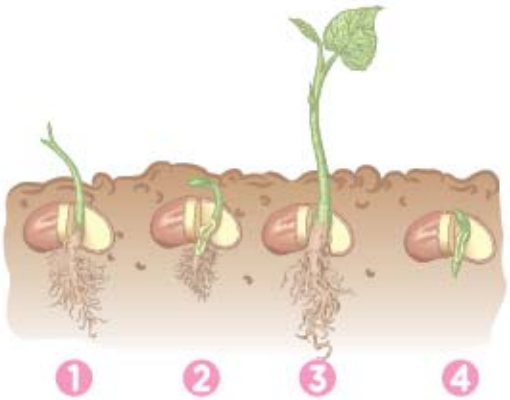

Fasulyenin büyüme aşamaları sıralanırsa hangisi doğru olur?

A) 2 - 4 - 1 - 3 **B)** 2 - 1 - 4 - 3
C) 4 - 2 - 1 - 3

8

Doğal Çevre	Yapay Çevre
1. Orman	2. Akarsu
3. Hayvanat bahçesi	4. Havuz

Yukarıdaki tabloda hangi ifadeler yer değiştirirse tablo doğru olur?

A) 1 ve 2 **B)** 1 ve 4 **C)** 2 ve 3

9

Görseldeki balıkların kıyıya vurma sebebi ne olabilir?

A) Hava kirliliği **B)** Su kirliliği
C) Gürültü kirliliği

10

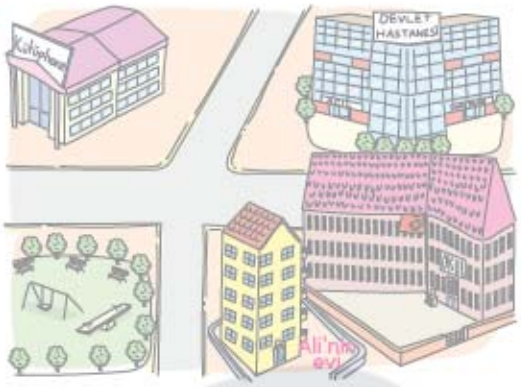

Görseldeki apartmanda yaşayan Ali'nin yakın çevresinde aşağıdakilerden hangi üçü vardır?

A) Kütüphane, üst geçit, eczane
B) Hastane, alt geçit, okul
C) Oyun parkı, okul, hastane

11 Aşağıdaki gruplardan hangisi bütün canlılar için çok önemlidir?

A) Hava, Su, Güneş **B)** Hava, Çay, Ekmek **C)** Süt, Su, Toprak

12 Aşağıdaki canlılardan hangisi çevreyi en çok kirletir?

A) Bitkiler **B)** Hayvanlar
C) İnsanlar

1 Aşağıdakilerden hangisi bitki ve hayvanların boşaltım yapmasında ortak bir özelliktir?

A) Terleme
B) İdrar ve dışkı yapma
C) Yaprak dökme

2

Yukarıda verilen varlıkların ortak özelliği hangisi **olamaz?**

A) Canlı olma
B) Hareket etme
C) Kendi besinlerini yapma

3 Aşağıdakilerden hangisi canlıların ortak özelliği **değildir?**

A) Her canlı beslenir.
B) Her canlı büyür.
C) Her canlı yer değiştirme hareketi yapar.

4

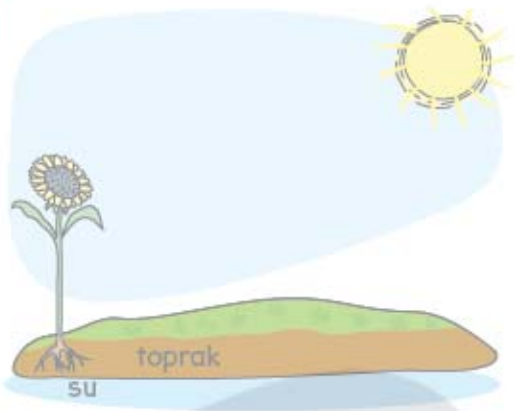

Yukarıdaki görsele göre bitkilerle ilgili hangi sonuca **ulaşılamaz?**

A) Bitkiler hareket eder.
B) Bitkiler yer değiştirir.
C) Işığa ve suya tepki verirler.

5 Aşağıdaki bilgilerden hangisi doğru **değildir?**

A) Yıllık bitkilerin ömrü uzun değildir.
B) Uzun yıllar yaşayan bitkilere çok yıllık bitkiler denir.
C) Tüm bitkilerin yaşam döngülerindeki uzunluk aynıdır.

6 Aşağıdakilerden hangisi istenmeyen bir ortamdır?

A)

B)

C)

7 Aşağıdaki görsellerden hangisi yapay çevreye örnektir?

A)

B)

C) 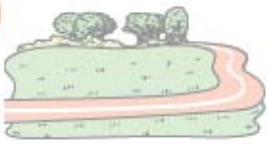

8 Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Havanın kirlenmesi canlıların yaşamını zorlaştırır.

B) Taşıtların ve evlerin fazla olduğu ortamlar yapay çevredir.

C) Su kirliliği, suyun yüzeyinde olduğu için balıklara zarar vermez.

9 Aşağıdakilerden hangisi doğal çevreyi korumak için alınabilecek önlemler içinde yer alır?

A) Ağaç dikmek

B) Atık pilleri toprağa gömmek

C) Kömür kullanımını yaygınlaştırmak

10 ● Kanalizasyon sularının arıtılması

▲ Fabrika bacalarına filtre takılması

■ Tarım ilaçlarının gereğinden fazla kullanılmaması

Çevre kirliliği ile ilgili önlemler hangi seçenekte doğru sınıflandırılmıştır?

	Hava Kirliliği	Su Kirliliği	Toprak Kirliliği
A)	▲	■	●
B)	▲	●	■
C)	■	●	▲

11 Aşağıdakilerden hangisi doğal anıt **değildir?**

A)

B)

C)

12 Aşağıdakilerden hangisi doğada diğerlerine göre daha kısa sürede yok olur?

A)
Kâğıt peçete

B) 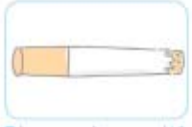
Sigara izmariti

C)
Sakız

ELEKTRİKLİ ARAÇ GEREÇLER

• Elektrikli araç-gereçlere yakın çevresinden örnekler vererek elektriğin günlük yaşamdaki önemini açıklar.

ETKİNLİK 1

Görselleri verilen araç - gereçlerden elektrikle çalışanları işaretleyerek şifreyi bulalım.

T ☐

E ✔

A ☐

L ✔

E ✔

B ☐

K ✔

T ✔

R ✔

İ ✔

L ☐

K ✔

E ☐

L ✔

İ ✔

A ✔

R ✔

A ✔

T ☐

Ç ✔

Şifre: E L E K T R İ K L İ A R A Ç

ETKİNLİK 2

Görselleri verilen elektrikli araç - gereçleri kullanım amaçlarına göre örnekteki gibi sınıflandıralım.

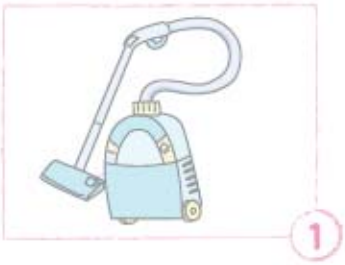
1

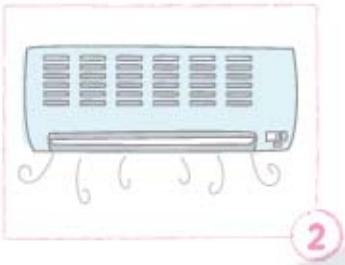
2

3

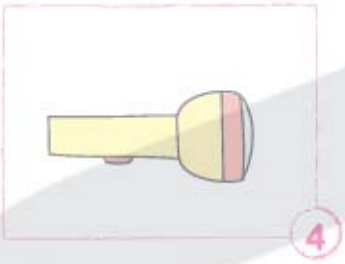
4

5

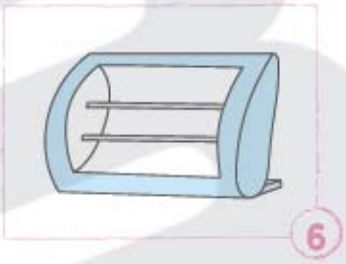
6

7

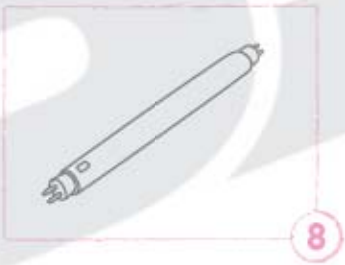
8

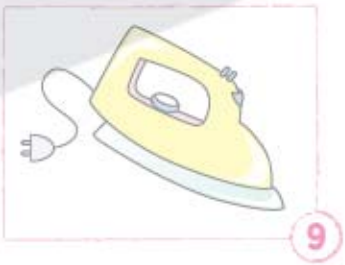
9

10

11

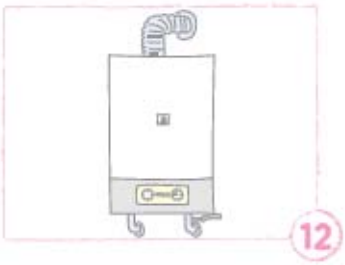
12

Isınma Amaçlı	Aydınlatma Amaçlı	Ev Araç - Gereçleri
2 - 6 - 7 - 12	3 - 4 - 8 - 10	1 - 5 - 9 - 11

ETKİNLİK 3

Görselleri verilen elektrikli araç gereçlerin altına, karşıladıkları ihtiyaca göre "haberleşme, temizlik ve ulaşım" sözcüklerinden uygun olanı yazalım.

Haberleşme

Temizlik

Ulaşım

Ulaşım

Haberleşme

Ulaşım

Temizlik

Ulaşım

Haberleşme

Haberleşme

Temizlik

Ulaşım

ETKİNLİK 4

Aşağıdaki cümlelerde doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazalım.

1. D Günlük hayatta kullanılan araç - gereçlerin bir çoğu elektrikle çalışır.
2. Y Elektrikli araç - gereçler işlerimizin tamamlanma süresini kısaltmaz.
3. D Elektriği göremeyiz fakat elektriğin varlığını ve hayatımızdaki önemini çalıştırdığı araçlardan anlarız.
4. Y Ev araç - gereçlerinin tümü elektrikle çalışır.
5. D Elektrikli soba, kalorifer peteği gibi araç-gereçler ısınma amaçlı kullanılır.
6. D Saç kurutma makinesi, radyo ve buzdolabı elektrikle çalışır.
7. Y Günlük hayatta yaşadığımız elektrik kesintileri işlerimizin aksamasına neden olmaz.
8. D El feneri, ampul, projektör ve floresan lamba aydınlatma amaçlı kullanılır.
9. D Radyo, televizyon ve cep telefonu haberleşme amacıyla kullanılır.
10. D Elektrik yaptığımız işte daha az güç harcamamızı sağlar.
11. D Elektrikli ulaşım araçları, çevreyi daha az kirletir ve daha tasarrufludur.
12. D Ütü, tost makinesi, su ısıtıcı, mikser elektrikli ev araç gereçlerindendir.

ETKİNLİK 5

Verilen açıklamaları uygun görsellerle eşleştirelim.

1. Evdeki mis kokunun kaynağı. Annemin hamarat arkadaşı.
2. Evin sıcak hanımı, kırışıklıkların düşmanı.
3. Mutfakta bir köşede durur, yiyecekleri bozulmadan uzun süre korur.
4. Döne döne çalışır. Hiç yorulmaz. Kirli çamaşırlara göz açtırmaz.
5. Evin gözü kulağı. Dünyadan haberlerin durağı.
6. Toz, toprak, kırıntı. Halıdaki kirlilik nerde kaldı? Yuttu hepsini evin baştacı.
7. Duvarda asılıdır; yazın serinletir, kışın ısıtır.
8. Sınıfların vazgeçilmezidir. Eskiden ön adı "kara" idi, şimdi "akıllı" oldu.

6

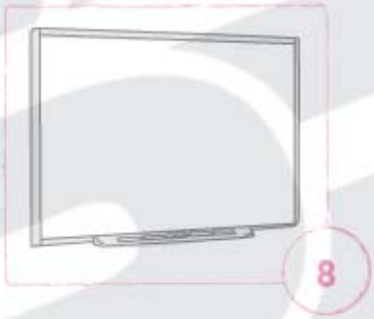
8

3

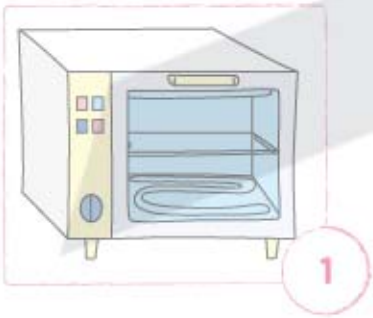
1

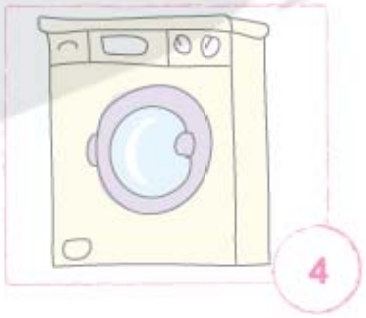
4

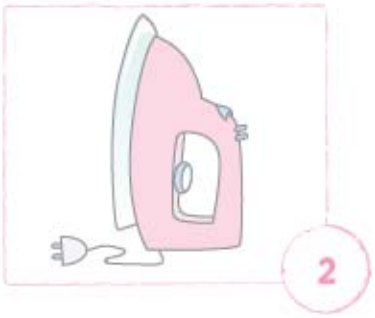
2

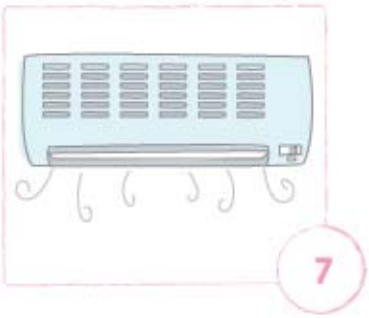
7

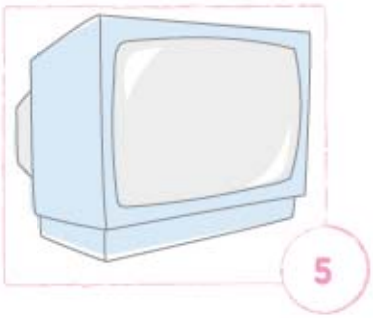
5

ETKİNLİK 6

Soruları cevaplayarak bulmacayı çözelim ve şifreyi bulalım.

1. Kırışıklıkları düzeltmek için kullanılan araç.
2. İstediğimiz bilgilere ulaşabildiğimiz araç.
3. Yiyecekleri pişirdiğimiz araç.
4. Sadece dinleyebildiğimiz, görüntüsü olmayan araç.
5. Kıyafetlerimizi yıkadığımız araç.
6. Yiyeceklerimizi soğuk muhafaza eden araç.
7. Aydınlatma için kullanırız.
8. Dünyadan haberdar olduğumuz görsel ve işitsel araç.
9. Isıtma ve soğutma amaçlı kullandığımız araç.

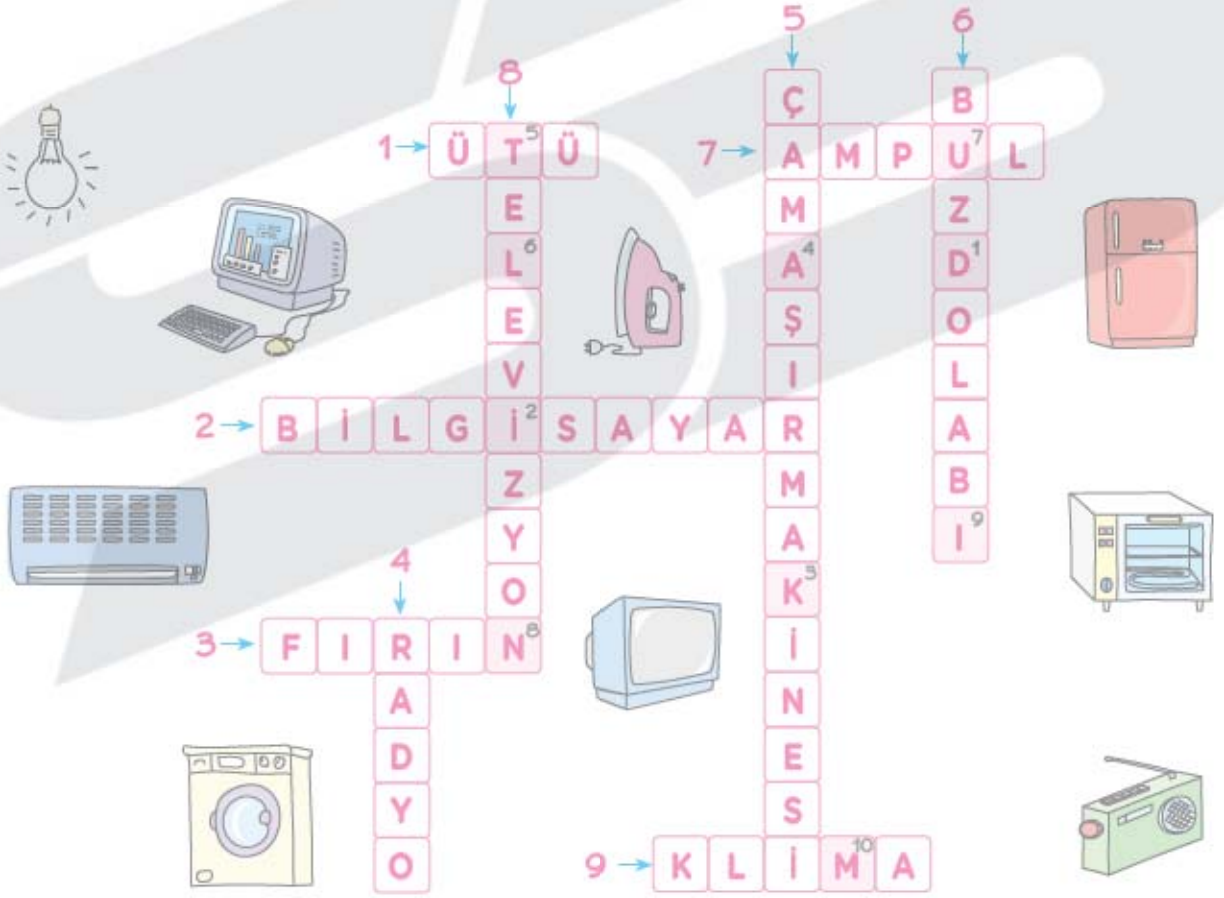

Şifre:

D	İ	K	K	A	T	L	İ		K	U	L	L	A	N	A	L	I	M
1	2	3	3	4	5	6	2		3	7	6	6	4	8	4	6	9	10

KONU DEĞERLENDİRME - 1

1 Aşağıdaki araçlardan hangileri haberleşme amacıyla kullanılır?

A) Televizyon, radyo, karıştırıcı
B) Televizyon, radyo, fırın
C) Televizyon, radyo, telefon

2 Hazırladığı yemeği pişirmek isteyen Ayşe Teyze hangisini kullanmıştır?

A) Buzdolabı
B) Mikser
C) Elektrikli ocak

3

Yukarıdaki yapbozda elektrikle çalışanlar çıkarılınca görüntü nasıl olur?

A)

B)

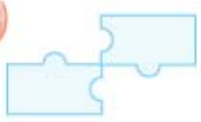

C)

4

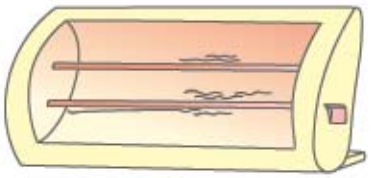

Yukarıdaki araç için hangisi **söylenemez?**

A) Elektrikli araçtır.
B) Aydınlatma amaçlı kullanılır.
C) Isınma amaçlı kullanılır.

5 Hangisi elektrikli araç-gereçlerin faydalarından biri **değildir?**

A) İşlerimizi kolaylaştırır.
B) İşlerimizi daha kısa sürede yapmamızı sağlar.
C) İşlerimizin birikmesine neden olur.

6 Hangisinde elektrikli araç-gerecin kullanım amacı doğru verilmiştir?

A) → Isınma

B) → Haberleşme

C) → Ulaşım

7 Yazın serinletir, kışın ısıtırım, yer kaplamaz, elektirikle çalışırım.

Yukarıdaki ifade hangisi ile ilgilidir?

A) Buzdolabı **B)** Klima
C) Fırın

8

Yılmaz

Çamaşır makinesinde çamaşırlar yıkanırken birden elektrikler kesildi.

Yılmaz'ın başına gelen durum için hangisi **söylenemez?**

A) Çamaşır makinesi durmuştur.
B) Çamaşırlar sırılsıklam kalmıştır.
C) Çamaşırlar kuru bir şekilde makineden çıkmıştır.

9 **I.** Isınma
II. Soğutma
III. Aydınlatma
IV. Haberleşme

Yukarıdakileri gerçekleştirebilmek için hangilerinde elektrik kullanılabilir?

A) I ve II
B) III ve IV
C) I, II, III ve IV

10 Kahvaltı hazırlamak için mutfağa giren Ela, çay makinesinin düğmesine basıp tost yapmak için buzdolabından kaşarı çıkardı.

Yukarıdaki anlatıma göre Ela hangi elektrikli araçları kullanmıştır?

A) Çay makinesi - Tost makinesi - Buzdolabı
B) Buzdolabı - Tost makinesi
C) Çay makinesi - Buzdolabı

11
- Buzdolabı
- Ütü
- Fırın
- Mikser
- Blender
- Bulaşık makinesi
- Saç kurutma makinesi

Yukarıdakilerden kaçı mutfakta kullandığımız araç-gereçlerdendir?

A) 3 **B)** 4 **C)** 5

12
Fırın → Soğutma
Mikser → Karıştırma
Radyo → Haberleşme
Buzdolabı → Pişirme

Elektrikli araçlar ve kullanım amaçlarının doğru eşleştirmesi için hangileri yer değiştirmelidir?

A) Buzdolabı - Fırın
B) Mikser - Radyo
C) Mikser - Fırın

ELEKTRİK KAYNAKLARI

• Elektrikli araç-gereçleri, kullandığı elektrik kaynaklarına göre sınıflandırır.

ETKİNLİK 7

Görselleri verilen elektrik kaynakları ile kullanım yerlerini eşleştirelim.

1

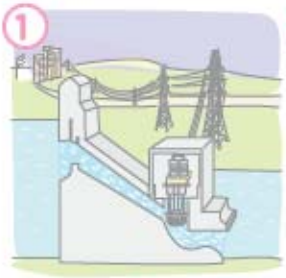

Şehir Elektriği

2

Akü

3

Pil

4

Batarya

3 El feneri, duvar saati, uzaktan kumandaların çalışmasını sağlarım.

4 Cep telefonu, dizüstü ve tablet bilgisayarlarda kullanılırım.

1 Elektrik santrallerinde üretilirim. Hatlar yardımıyla evinize kadar ulaşırım. Ampul, çamaşır makinesi, elektrik süpürgesi gibi araçlarınızı çalıştırırım.

2 Otomobil, motosiklet, gemi, uçak, engelli arabası gibi araçların çalışmasını sağlarım.

ETKİNLİK 8

Şehir elektriği üretilen santrallerle, kullanılan kaynakları eşleştirelim.

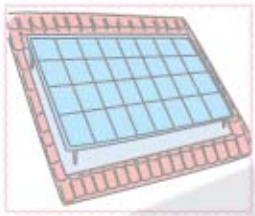

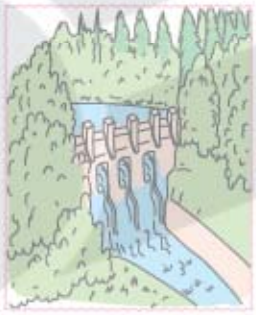

GÜNEŞ

KÖMÜR

RÜZGÂR

DOĞAL GAZ

SU

ETKİNLİK 9

Görselleri verilen elektrikli araç - gereçleri, kullandığı elektrik kaynaklarına göre sınıflandıralım.

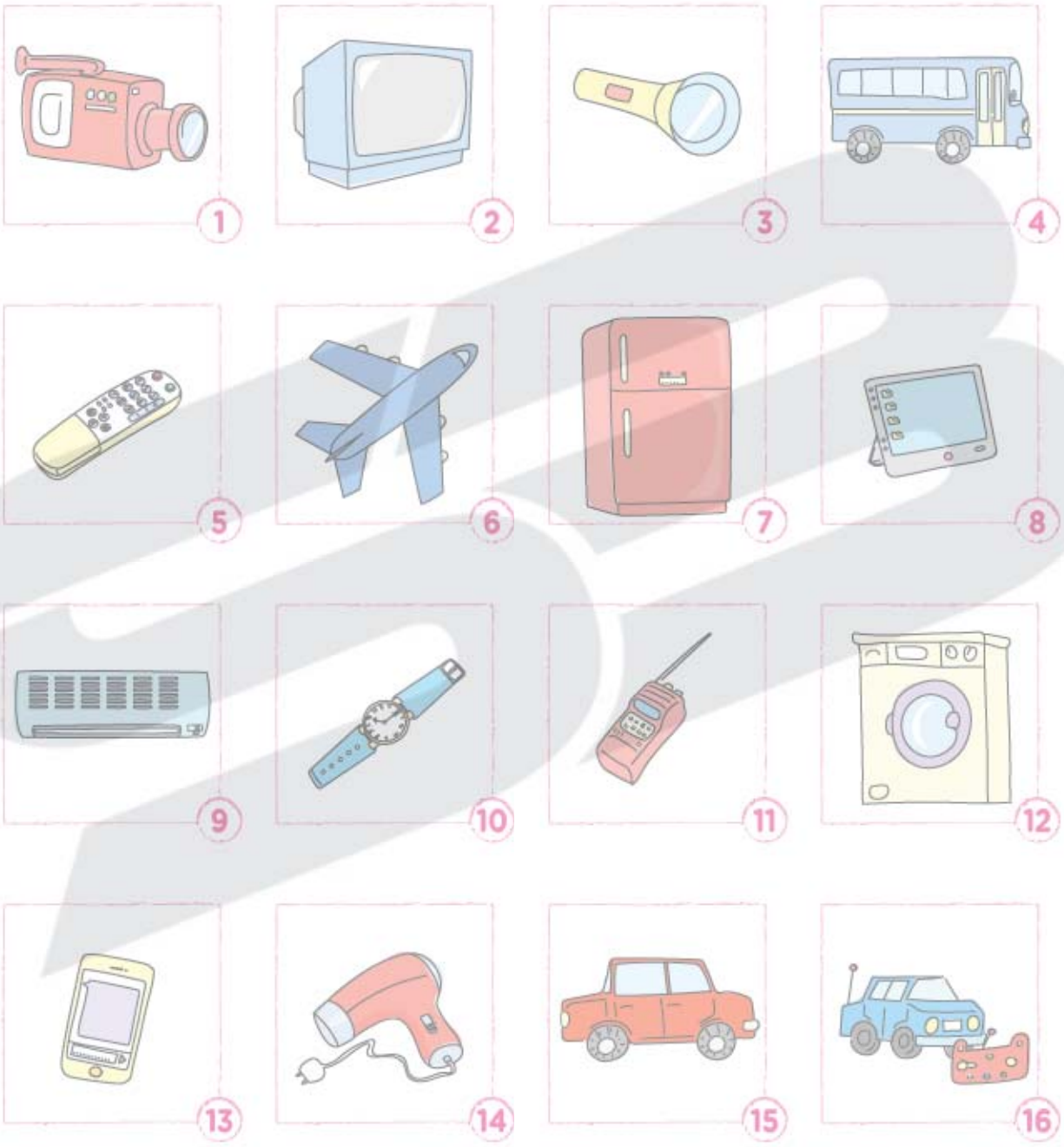

Şehir Elektriği	Pil	Batarya	Akü
2 - 7 - 9 - 12 - 14	3 - 5 - 10 - 16	1 - 8 - 11 - 13	4 - 6 - 15

ETKİNLİK 10

Açıklamalara karşılık gelen enerji kaynağını işaretleyelim.

Açıklama	Pil	Batarya	Akü	Şehir elektriği
1. Günlük yaşantımızda evde en çok kullanılır.				✔
2. Kullanım süresi en kısa olandır.	✔			
3. İletim hatları ile evlerimize getirilir.				✔
4. Birden fazla pilden oluşur.		✔		
5. Genellikle ulaşım araçlarında kullanılır.			✔	
6. Oyuncaklarımızı çalıştırmak için en çok kullanılandır.	✔			

ETKİNLİK 11

Araç - gereçlerin hangi elektrik kaynağı ile çalıştığını altlarına yazalım.

1.
Şehir elektriği

2.
Pil

3.
Batarya

4.
Şehir elektriği

5.
Şehir elektriği

6.
Batarya

7.
Akü

8.
Pil

KONU DEĞERLENDİRME - 2

1 **I.** Şehir elektriği **II.** Pil
III. Batarya **IV.** Akü

Yukarıdakilerden hangileri elektrik kaynağıdır?

A) I ve II **B)** II, III ve IV
C) I, II, III ve IV

2
- Ütü
- Televizyon
- Klima
- Elektrik sobası
- Fırın
- Abajur

Yukarıdaki araçların enerji kaynağı hangisidir?

A) Batarya **B)** Akü
C) Şehir elektriği

3 Hangisi farklı bir enerji kaynağı kullanmaktadır?

A)
B)
C)

4 **I.** Boşalınca tekrar doldurulabilir.
II. Cep telefonu onunla çalışır.
III. Ömrü pilden daha uzundur.

Yukarıdaki özellikler hangisine aittir?

A) Batarya **B)** Akü
C) Şehir elektriği

5 Aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Prize takılan cihazlar şehir elektriği ile çalışır.
B) Gemilerde akü kullanılır.
C) Çamaşır makinesi batarya ile çalışır.

6 Aşağıdakilerden hangisini kullanırken daha çok elektrik enerjisine ihtiyaç duyarız?

A)
B)
C)

7 Aşağıdakilerden hangisini çalıştırırken şehir elektriği **kullanılmaz?**

A) Duvar saati **B)** Televizyon
C) Buzdolabı

8 Aşağıdaki sıralamalardan hangisi düşük enerji kaynağından yüksek enerji kaynağına doğrudur?

A) Şehir elektriği - pil - akü
B) Pil - akü - şehir elektriği
C) Batarya - pil - akü

PİL ATIKLARININ ÇEVREYE VERDİĞİ ZARARLAR

• Pil atıklarının çevreye vereceği zararları ve bu konuda yapılması gerekenleri tartışır.

ETKİNLİK 12

Aşağıdaki cümleleri uygun sözcüklerle tamamlayalım.

zararlı – çöp – şarj edilebilen
çevre – atık pil – tek kullanımlık
TAP – ateşe
toplama kutularında

a. Biten, son kullanma tarihi geçen veya hasar gören pillere ..atık pil.. denir.

b. ..Tek kullanımlık.. piller kullanım süresini tamamlandıktan sonra elektrik kaynağı olarak kullanılamaz.

c. Atık piller ..çöp.. değildir.

ç. Pilleri toprağa atmak ..çevre.. kirliliğine yol açar.

d. Pilleri doğaya attığımızda içindeki ..zararlı.. madde bitkilere, hayvanlara zarar verir.

e. Atık piller ..ateşe.. atılmamalıdır.

f. Atık pillerin doğaya verdiği zararı azaltmak için ..şarj edilebilen.. piller kullanılmalıdır.

g. Atık pilleri, atık pil ..toplama kutularında.. biriktirmeliyiz.

h. ..TAP.. ülkemizde atık pil toplama, ayrıştırma ve biriktirme ile yetkilendirilen dernektir.

ETKİNLİK 13

TAP tarafından yürütülen atık pillerin geri dönüşüme kazandırma aşamalarını numara vererek sıralayalım.

❶ Toplama ❷ Taşıma ❸ Depolama
❹ Ayırma ❺ Geri Kazanım ❻ Temiz Çevre

TAP 2004 TAŞINABİLİR PİL ÜRETİCİLERİ VE İTHALATÇILARI DERNEĞİ

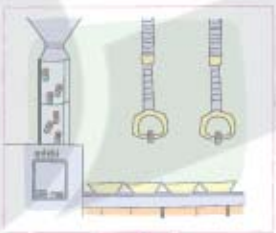
4

1

2

5

6

3

ETKİNLİK 14

Atık pillerin çevreye vereceği zararları önlemeye yönelik faaliyetlere "✔" işareti koyalım.

✔

✔

✔

✔

✔

KONU DEĞERLENDİRME - 3

1 Atık pilleri, geri dönüştürmek veya zararsız hâle getirmek için atık pil toplama kutularında biriktirmeliyiz.

D✔ Y

Piller toprağa gömülerek yok edilebilir. — Piller çöpe ya da doğaya atılmamalıdır.

D✔ Y — D✔ Y

P — K — İ — L

Doğru çıkışın dışında kalanlar ile hangisi yazılır?

A) PİK **B) PİL** C) KİL

2 Aşağıdaki durumlardan hangisi çevre kirliliğine yol açar?

A) Atık pillerin toprağa veya suya atılması.

B) Atık pillerin atık pil kutusuna atılması.

C) Tek kullanımlık piller yerine şarj edilebilir pillerin kullanılması.

3 I. Tükenen pilleri çevreye atmamalıyız.

II. Atık pilleri poşete koyup çöpe atabiliriz.

III. Atık piller toprağa ve yer altı sularına zarar verir.

Yukarıdaki bilgilerin hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II

C) I ve III

ELEKTRİĞİN GÜVENLİ KULLANIMI

• Elektriğin güvenli kullanılmasına özen gösterir.

ETKİNLİK 15

Aşağıdaki görsellerde elektrik çarpmasına sebep olabilecek durumları işaretleyelim.

1

○

2

✔

3

✔

4

○

5

✔

6

✔

7

✔

8

○

ETKİNLİK 16

Aşağıdaki cümleleri uygun sözcüklerle tamamlayalım.

112 - 186 - 110 - koruyucu çocuk kilidi
uzman - su - ıslak - elektrik - fişlerini
insan vücuduna - kullanma kılavuzu

a. Elektrikli aletleri kullanmadan önce ..kullanma kılavuzu.. okunmalıdır.

b. Yıpranmış priz, fiş ve kablolar ..elektrik.. çarpmasına neden olabilir.

c. Elektrik çarpmasını önlemek için evlerde prizlere ..koruyucu çocuk kilidi.. takılmalıdır.

ç. Elektrikli aletleri ..su.. ile temas ettirmemeli, ..ıslak.. zeminlerde elektrikli alet kullanmamalıyız.

d. İşimiz bittikten sonra elektrikli aletlerin ..fişlerini.. prizden çekmeliyiz.

e. Gerekli durumlarda; Acil Yardım ve Kurtarma ..112.. Elektrik Arıza ..186.., Yangın İhbarı ..110.. numaralarını aramalıyız.

f. Elektrik çarpması, elektriğin ..insan vücuduna.. geçmesiyle meydana gelen tehlikeli durumdur.

g. Elektrikli aletlerin bakım ve tamirini ..uzman.. kişilere yaptırmalıyız.

ETKİNLİK 17

Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazalım.

1. (D) Islak elle lambanın açma kapama düğmesine dokunmamalıyız.
2. (D) Dikkatli kullanılmazsa elektrik ciddi zararlar verebilir.
3. (Y) Elektrik direklerinin yakınlarında oynayabilir ve uçurtma uçurabiliriz.
4. (D) Elektrik çarpan kişiye plastik veya tahta bir cisimle müdahale edip onu elektrikten uzaklaştırmalıyız.
5. (Y) Fişleri yıpranan elektrikli aletlerini kullanmanın tehlikesi yoktur.
6. (Y) Bir prize birden fazla çoğaltıcı fiş takabiliriz.
7. (Y) Yolda gördüğümüz elektrik telini elimizle tutup kenara koymalıyız.
8. (D) Su, elektriği çok iyi ilettiği için ıslak zeminde elektrikli aletleri çalıştırmamalıyız.
9. (D) Elektrik çarpan kişiye veya elektrikli alete su dökmemeliyiz.

KONU DEĞERLENDİRME - 4

1 Hangi öğrencinin ifadesi yapıldığında tehlike yaratır?

A) Elektrikli aletleri kablolarından çekmemeliyiz.

B) Bozulmuş olan elektrikli aletleri tamir edebiliriz.

C) Islak elle prizlere dokunmamalıyız.

2 Bir elektrik kazasıyla karşılaştığımızda hangisini **yapmamalıyız?**

A) Hemen elektrik şalterini indirmeliyiz.

B) Yaralıyı çıplak elle hemen tutup çekmeliyiz.

C) 112 acil servisi arayarak kazayı bildirmeliyiz.

3 Aşağıdakilerden hangisi elektrik çarpmasına neden olabilir?

A) Akşam olunca lambaları düğmesinden açmak.

B) Plastiği açılmış kablolara dokunmak.

C) Televizyonu uzaktan kumanda ile kapatmak.

1 Aşağıdakilerden hangisi elektrikle çalışmaktadır?

A) 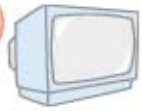

B)

C)

2 Aşağıdaki elektrikli araçlardan hangisi ısınmak için **kullanılmaz?**

A) 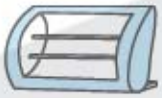

B)

C)

3

Yukarıdaki elektrikli araçla ilgili hangisi **yanlıştır?**

A) Şehir elektriği ile çalışır.

B) Çamaşırları yıkamak için kullanılır.

C) Elektrik olmadığında akü ile çalışır.

4 I. Elektrik süpürgesi
II. Buzdolabı
III. Çamaşır makinesi
IV. Lamba
V. Bulaşık makinesi

Yukarıdaki ev aletlerinden hangileri temizlik amaçlı kullanılır?

A) II ve IV B) I, III ve V
C) I, II, III, IV ve V

5 I. Cep telefonlarını haberleşme amacıyla kullanırız.
II. Vantilatörü serinlemek amacıyla kullanırız.
III. Kol saatini mevsimlere bakmak için kullanırız.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III

6

Okuldan eve geldiğimde annemin mutfakta kek yaptığını gördüm.

Ebru' nun annesi keki yaparken hangi elektrikli aletleri kullanmış olabilir?

A) Mikser ve fırın
B) Fırın ve süpürge
C) Klima ve cep telefonu

7 Aşağıdakilerden hangisi şehir elektriği ile **çalışmaz?**

A)

B)

C)

8 Aşağıdakilerden hangisi hem pil hem de şehir elektriği ile çalışabilir?

A)

B)

C)

9

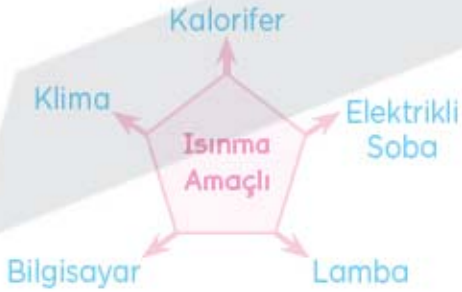

Elektriğin ısınma amacıyla kullanıldığı cihazlardan hangileri **yanlış** verilmiştir?

A) Kalorifer ve elektrikli soba
B) Elektrikli soba ve klima
C) Lamba ve bilgisayar

10 Aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Dikkatli kullanılmazsa elektrik ciddi zararlar verir.
B) Akü, pillere göre daha çok enerji verir.
C) Elektrikli aletler aynı amaç için kullanılır.

11 Aşağıdakilerden hangisi akü ile çalışır?

A)

B)

C)

12 Aşağıdaki kaynakların kullanım sürelerinin çoktan aza doğru sıralaması hangi seçenekte verilmiştir?

A) Pil - batarya - akü - şehir elektriği
B) Şehir elektriği - akü - batarya - pil
C) Şehir elektriği - batarya - akü - pil

13 Aşağıdaki aletlerden hangisi batarya ile **çalışmaz?**

A) Kol saati
B) Cep telefonu
C) Dizüstü bilgisayar

1 Aşağıdaki aletlerden hangisi çalışırken daha az elektrik enerjisine ihtiyaç duyar?

A)

B)

C)

2 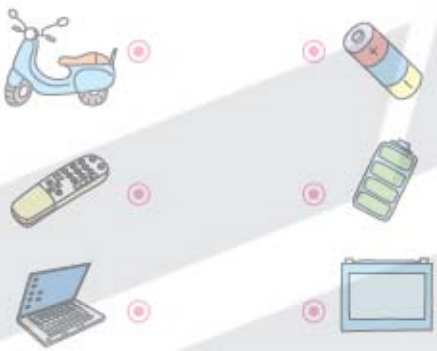

Yukarıdaki araçlar ile elektrik kaynaklarının doğru eşleştirilişi hangisidir?

A)

B)

C)

3 Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Atık piller toprağı kirletir.

B) Şarj edilebilen pilleri tercih etmeliyiz.

C) Biten pillerle oyun oynanabilir.

4

	D/Y
Pil ve batarya taşınabilir elektrik kaynağıdır.	
Bitmiş piller çevremize ve doğaya zarar verir.	
Pillerin enerjisi tükenmez.	

Yukarıdaki ifadelerin "Doğru - Yanlış" durumu hangisidir?

A) Y, Y, D

B) D, D, Y

C) D, Y, D

5 ★ Elektriğe çarpılan birine çıplak elle dokunmak.

★ Elektrik prizlerinin içine yabancı cisim sokmamak.

★ Islak zeminlerde elektrikli eşyaları kullanmak.

Yukarıdakilerden hangileri tehlikelidir?

A) ★ ve ★

B) ★ ve ★

C) ★ ve ★

6 Pillerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır?**

A) Tükenen pilleri atık pil kutusuna atmalıyız.

B) Atık pilleri yakmalıyız.

C) Atık pilleri doğaya attığımızda toprağı ve yer altı sularını kirletir.

7 Suya atılan atık pille ilgili hangisi doğru bir bilgidir?

A) Pilin içindeki maddeler suya zarar verir.

B) Pilin içindeki maddeler suyu mineral bakımından zenginleştirir.

C) Sudaki canlılara gelişimleri açısından büyük katkısı olur.

8

Acil Yardım Kurtarma	110
Elektrik Arıza	112
Yangın İhbar	186

Yukarıdaki durumlarla, aranacak numaraların doğru eşleştirmesi hangisidir?

A) **B)** **C)**

9 I. Prizlere yabancı cisimler sokmamalıyız.

II. Elektrik çarpan kişiye plastik bir nesne ile müdahale edip onu elektrik kaynağından uzaklaştırmalıyız.

III. Kablosu yıpranmış fişlere dokunmamalıyız.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I **B)** I ve III

C) I, II ve III

10 Pil, düşük elektrik enerjisi ile çalışan araçlarda kullanılan elektrik kaynağıdır.

D

Y Doğaya atılan atık piller çevreyi olumsuz etkiler. Atık pilleri geri dönüştürmek için sınıfça TAP'la bağlantı kurarak ücretsiz pil toplama kutusu temin edebiliriz.

D Y

Doğru çıkışta hangi elektrik kaynağı vardır?

A) 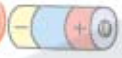 **B)**

C)

11

Görseldeki elektrikli aracın kullanımıyla ilgili hata hangisidir?

A) Elektrikli aracı çocuk tamir etmektedir.

B) Islak elle prize dokunulmaktadır.

C) Araç kapatılmadan fişi çekilmiştir.